

آواز

ملی

درېیمه او څلورمه ګڼه ۱۳۹۳ لمریز کال
د افغانستان د ملي راډیو تلوېزیون خپرونکی ارګان

د اطلاعاتو او فرهنگ وزارت سرپرست ډاکټر سيد مخدوم رهين د هنرمندانو د ملاتړ صندوق د تاسيس په غونډه کې د هنري او فرهنگي بنسټونوله استازو سره.

د افغانستان د ملي راډيو ټلوېزيون عمومي رئيس محمد زرين انځور، له کابل نه تر رومه، او (تل پاتي آزادي، مستند و فلمونو، فلم ليکونکو او کار کونکو ته د ستاينليکونو د ورکړې پرمهال

د افغانستان د ملي راډيو ټلوېزيون په نوښت د موسيقي د نوي جوړېدونکي ملي ارکستر د تمرين يوه څنډه

د لوی او سپېڅلي خدای په نامه

ملی

د افغانستان ملي راډيو ټلوېزيون

د آواز مجلې درېيمه او څلورمه گڼه، ۱۳۹۳ لمريز کال

د امتياز څښتن : د افغانستان ملي راډيو ټلوېزيون

مسوول چلونکې : لميه احمدزې

مسلكي غړې : ظهرو کمال

ډيزاينر : محمد ظريف اسدي

انځور اخيستونکې : محمد جواد اکبري

مسوول چاپ : حسيب الله حسيب

پته : د وزير محمد اکبر خان ۱۴ سرک

د افغانستان د ملي راډيو ټلوېزيون عمومي رياست

تلفون : ۰۲۰۲۳۱۰۷۳۵

برېښنالیک : awazrta@yahoo.com

د چاپ شمېر : (۷۰۰)

د پښتې شرحه : ، موسی رادمنش سینمائي لوبغاړی او دایرکتر

هره لیکنه د لیکوال خپل نظر څرگندوي، آواز د

لیکنو د ایډیټ او لنډیز حق خائنه خوندي ساتي

- دولسوای دبریا یو بل زېری
- نود و پنجمین سالروز استقلال کشور.....
- فرهنگي پيښي
- فلم مستند از کابل تا روم.....
- تقدیر از نویسنده گان
- د ملي اتل شاه امان الله خان
- قانون رسانه ها
- د فرهنگیانو له کار او ژوند.....
- خبرنگار تخصصی
- د هنر په باب زما ځینی تجربی.....
- سلام صبح بخیر
- په تحقیق کی د سرمحقق
- بیدل در افغانستان
- تکره ویانده نسرین روشنا.....
- شناسایی کارمندان
- په لنډیو کی د ښځو ناهیلو انځور.....
- به سوی دیجیتال شدن
- فلم مستند تل پاتې آزادي
- صفحه شعر.....
- پیشینه کتاب نویسی
- سندرغاړی خیر محمد خندان
- آشنائی با آمریت اطلاعات رادیو.....
- پکتیا ملي راډيو ټلوېزيون
- موزیم ملی افغانستان.....
- ژورنالېستان د سیمې او تړی
- تیوری ایجاد تصاویر متحرک.....
- بې پینی بوټونه.....
- گینس چیست
- د متلونو کیسې
- پلان نشراتی

د ولسواکي د بريايو بل زېري

په افغانستان کې تېر ديارلس کاله، د بيا رغونې، زده کړې او اقتصادي ودې په څنگ کې د ولسواکي د رېښو د غځولو لپاره هم يو لړ هڅې تر سره شوي، سره له دې چې دغه هڅې له گڼو خنډونو سره ملې وې، کمزورې بې لرلې، نيمگړتياوې ورسره وې، خو د بريايو لپاره يې هم يون مخ په بره روان و. د روان کال د جمهوري رياست ټاکنې، سره له دې چې بهير يې د بېلابېلو لاملونو له مخې ډېر وځنډېد، خو بريايي د ولسواکي د دغه يون ستره نمونه شوه. د افغانستان د اسلامي جمهوريت نوي منتخب جمهور رئيس محمد اشرف غني د تحليف په مراسمو کې له يو منتخب جمهور رئيس څخه بل منتخب جمهور رئيس ته د ولسواکي او انتخاباتو له ليارې د واک د لېږد ددغې ولسواکي يو بله او زموږ په تاريخ کې لومړنۍ بېلگه وگڼله. په رېښتيا هم دا زموږ د هېواد د ولسواکي د بريايو بل زېري دی چې تاريخ به يې په خپلو پاڼو کې په وياړ سره يادوي. د نوي افغان منتخب جمهور رئيس د کار له رسمي پيل سره سم زموږ له خلکو سره، هيلې پيدا شوې دي چې د وطن د آبادۍ، د خلکو د سوکالي، امنيت، سولې، او اقتصادي پرمختگ په لاره کې به بنسټيز کارونه پيلېږي او هغه چې مخکې پيل شوي دي، دوام به کوي. د افغانستان ملي راډيو تلوېزيون ټول کارکوونکي او منسوبين د نوي حکومت د جوړېدو هرکلی کوي او د ولس د هيلو له هغه بهير سره ځان ملگري گڼي چې د ملي وحدت او ملي مشارکت په روحیه به د حکومت چارې په دقت سره په مخ کې او هغه بدلونونه به عملي کېږي چې ولس ته يې ژمنې ورکړل شوې دي. د افغانستان ملي راډيو تلوېزيون د يوازينۍ ملي رسنۍ په توگه له نوي حکومت څخه غواړي چې ددې رسنۍ د پياوړتيا لپاره، د ملي راډيو تلوېزيون د مشرتابه د وړانديزونو ملاتړ وکړي. په دې توگه به دغه رسنۍ له يوې خوا د سترې ملي رسنۍ په توگه (له څو چاپښوونو سره) پياوړې دريځ خپلوي او له بلې خوا به د نشراتي نوې تصويب شوې پاليسۍ په څنگ کې له مالي پلوه هم ورو ورو په خپلو پېښو درېږي. د افغانستان د ملي راډيو تلوېزيون پياوړتيا، د يوې ملي رسنۍ په توگه، په هېواد کې د ملي رسنۍ، ديموکراسۍ، د ژورنالېزم د ملي ناپېيلې دريځ او په مجموع کې د ولسواکي د بنسټ ودي يوه بېلگه جوړېدای شي. موږ به دې برخه کې د زړه له کومې ژمن يو او غواړو چې دغه ملي رسنۍ په رېښتني توگه د ولس د غږ هنداره شي. ټول افغانستان په کې خپل ځان وويني او د دولت، حکومت او ملت تر مېخ د يو پياوړي او کلک پل په توگه خپل مسووليت ترسره کړي. نوي حکومت لپاره به هم دا يو بېلگه يې پرمختگ وي چې په ملاتړ سره به يې د ملي رسنۍ کار کوونکي د خپل تعهد له مخې خپلو هڅو ته لا دقيقه بڼه ورکوي. په همدې هيله!

نود و پنجمين سالروز استقلال کشور

طوريکه تاريخ گواه است، مردم کشور ما نودوپنج سال پيش از امروز حقانيت راه و عاليترين احساس پاک وطن دوستي و عشق به ميهن را طی سه جنگ خونين افغان و انگليس به جهانيان به نمايش گذاشتند و اين جنگ های نابرابر طولاني را که از سال ۱۸۳۹ م الی ۱۹۱۹ م ادامه پيدا کرد و سرانجام به نفع مردم افغانستان در امر حصول و کسب آزادی سياسي از بریتانیا کبير پايان يافت، انگليس ها و ادار به قبول استقلال سياسي افغانان استقلال گريدید.

در جريان مذاکرات راولپنډی که بين علي احمد خان وزير داخله وقت افغانستان و سر هملتن گرافت سکرتر امور خارجه هند برتانیوی در هند به وقوع پيوست انگليس ها استقلال افغانستان را مورد تأييد قرار دادند که امضای اين قرار داد تاريخی مصادف بود به ۱۸ اسد سال ۱۲۹۸ هـ ش چند روزی را در بر گرفت تا اين که اين سند معتبر در داخل کشور مراحل قانونی راطی و از طرف شاه امان الله خان توشیح و منظور گرديد. به روز ۲۸ اسد سال ۱۲۹۸ آخرين سند استرداد استقلال کشور در قصر زرافشان بوستان سرای سابق کابل واقع پارک زرنگار شاه بعد از امضای اين سند از مردم کشورخواست تا از اين روز به مثابه «جشن ملی» استقلال نمايند.

امروز که از استقلال کشور نودوپنج سال سپری میشود، نام اين شخصيت بزرگ ملی و فدا کار را مردم ما با تکریم و احترام بر زبان می آورند و مقام والای اين آزاد مرد را شایسته ميدارند اعليحضرت شاه امان الله خان غازی، مردی روشنفکر، صاحب نظر و متواضع، انسان صميمی، مردم دوست، به استقلال و اعتلای کشور سخت دلبيسته و عاشق بود رفتار و پيش آمد او با مردم و روشنکفران و تحول طلبان حتی قبل از رسيدن به پادشاهی مورد توجه عامه مردم بود.

فرهنگي پېښې

کرزي همدا راز د قرآن شريف دوه ټوکه، چې په ايران کې ورته اهدا شوي وو، د ساتنې لپاره ملي ارشيف ته وسپارل. په دې غونډه کې د اطلاعاتو او کلتور سرپرست وزير سيد مخدوم رهيڼ د يوه افغان خطاط له لوري کښل شوی او میناتورې شوی قرآن کریم ولسمشر کرزي ته اهدا کړ.

پخواني ولسمشر حامد کرزي د قرآن کریم يوه نسخه، چې د زابل يوه اوسېدونکي په لاس ليکلې ده، ملي ارشيف ته وسپارله. په دې مناسبت په يوه غونډه کې، چې جهادي مشر حضرت صبغت الله مجددي هم پکې گډون کړی و، پخواني ولسمشر حامد کرزي د زابل د اوسېدونکي مولوي بخت جمال الفی توخي په لاس کښل شوی قرآن شريف ملي ارشيف ته ډالۍ کړ. دا قرآن شريف ۱ متر او ۲۵ سانتي متره اوږدوالی او يو متر سور لري.

شبکه تلویزیونی دیجیتلی

کيفيت صدا و تصوير زمينه کاهش مصارف ملی شبکه های تلویزیونی را هم فراهم می نماید. همچنین در مورد پیشرفت سریع صنعت مخابرات در کشور صحبت نمود و افغانستان را جزء کشورهای پیشتاز در این عرصه در منطقه عنوان نمود.

شبکه تلویزیونی دیجیتلی توسط کریم خلیلی و وزارت مخابرات و تکنولوژی معلوماتی به فعالیت آغاز نمود. سرپرست وزارت مخابرات و تکنولوژی معلوماتی در مورد سهولت های شبکه های دیجیتلی چنین گفت: که ایجاد شبکه دیجیتلی علاوه بر بالا رفتن

د هنرمندانو د ملاتړ صندوق جوړ شو
د اطلاعاتو او فرهنگ د وزارت
سرپرست ډاکټر سيد مخدوم رهين په
مشری او د هنري مرکزونو د استازو
او د هنرو د برخې د يو شمېر پيژندل
شويو شخصيتونو په گډون په يوه
غونډه کې د هنرمندانو د ملاتړ
صندوق جوړ شو. بساغل رهين وويل:

د دغه صندوق د جوړولو هدف په بېرنيو حالاتو کې له هنرمندانو سره مرسته ده او کله چې د دغه صندوق غړي هنرمندان له داسې پېښو سره مخامخ کېږي چې سملاسي مالي مرستې ته اړتيا ولري؛ د هنرمندانو د ملاتړ صندوق بايد د هغوی مرستې ته ورودانگي. په دغه غونډه کې د صندوق مديره هيئت له نهو تنو څخه او دغه راز مديره هيئت، د عامل هيئت درې تنه غړي وټاکل. هيئت د رايو په اتفاق د اطلاعاتو او فرهنگ د وزارت سلاکار سيد عمر سلطان د خپل رييس په توگه انتخاب کړ.

فلم مستند از کابل تا روم

فلم مستند از کابل تا روم را آقای احمد سیر بیات با تفاهم و همکاری آقای محمد زرین انخوړ رییس عمومی رادیو تلویزیون ملی افغانستان نوشته شده است. آماده گي برای تهیه فلم گرفته شد و بعد از چهار ماه، فلم ۴۵ دقیقه یی از کابل تا روم (همگام با شاه امان الله خان غازی) با همکاری بسیار صادقانه بهرام بریال و سمیع محمودی و دیگر همکاران به پایه اکمال رسید. فلم در شب بیست و

هشتم اسد در نودو پنجمین سالروز استرداد استقلال کشور از صفحات تلویزیون ملی به نمایش گذاشته شد که مورد توجه و علاقه مندی بسیار زیاد هموطنان و بیننده گان تلویزیون ملی قرار گرفت. این اولین باری بود که کمره تلویزیون ملی افغانستان برای تهیه یک فلم مستند خارج از افغانستان رفت و با دست آورد بسیار قابل توجه دوباره به وطن برگشت و فلمی ماندگار را تقدیم به تلویزیون ملی نمود.

تقدير از نويسنده گان

حامدكرزى رئيس اسبق جمهورى اسلامى افغانستان در حضور داشت دكتور سيد مخدوم رهين سرپرست وزارت اطلاعات و فرهنگ طى محفلې به شماری از فرهنگيان، نويسندگان، شاعران و محققان كشور، به پاس خدمات شايسته و ارزنده شان به فرهنگ، مدال تفويض كرد. به اساس پيشنهاد وزارت اطلاعات و فرهنگ و منظور مقام عالی رياست جمهورى اسلامى افغانستان فرهنگيان آتى مفتخر به اخذ مدال شده اند: عبدالهادى قریشی، محقق و نويسنده، فضل الرحمن فاضل محقق، نويسنده و مترج، محمد عظيم عظيمی، دكتور شير احمد نصرى حَقشناس، محمد عارف رحمانی، نواز حقيقت سانين، محمد اعظم سيستاني، مؤرخ، قنبر على تابش، عبدالغفور ليوال، محمد آصف فكرت، اسدالله شعور، محمدرسول باورى، حمير انگهت شاعر و نويسنده، غوتى خاوری محقق و نويسنده، كاظم كاظمی، استاد لطيف ناظمی، دكتور عبدالرازق پالوال، نويسنده، غلام سخی غيرت، نويسنده، محمد ولى زلمی نويسنده، عبدالبارى غيرت نويسنده، عبدالمتين متن اندخویی، خواجه نفس مساعد، سناتور و اصفی بدخشی، عبدالحی آرین، پوهاند دكتور محمد حسن كاکرم مؤرخ، سيد احمد شاه چشتی، استاد عبدالستار سيرت، استاد عنايت الله شهرانی، استاد دكتور سنزل نوید، استاد غلام على آئين، عقيله نرگس رحمانی، زرین انخوړ، صاحب آثار متعدد در مسایل ادبی و اجتماعی، اسحاق فايز نويسنده، داکتر صاحب نظر مرادی نويسنده، احسان الله سلام طنز نويس، يمانا شريك منش، عصمت الله قانع، نويسنده، پوهاند حميدالله امين، داکتر عبدالحميد بهيج، پوهاند دوكتور مجاور احمد زيار، محمد آصف صميم، نقاد، عيشاه مظلوميار، نويسنده، دوكتور محمد اکرم ملكزی، عبدالکريم محب، شاعر، کمال الدين مستان، دكتور شمس الحق آريانفر، اورنگ صميم، استاد سعد الدين شپون و عمر اخان مسعودی رئيس ميوزيم.

ضايغه فرهنگي

مسحور جمال هنرمند محبوب و معروف کشور به جاويدانگان پيوست

جليل احمد مسحور جمال در سال ۱۳۲۴ شمسي در شهر كهنه كابل به دنيا آمد و از لېسه حبيبه فارغ شد. وي تحصيلات عاليش را در رشته زبان و ادبيات دري در پوهنتون كابل تمام كرد و سپس تدريس را در لېسه حبيبه آغاز كرد. مسحور جمال از آوان نوجواني با اجراي ترانه هاي استاد غلام حسين پدر استاد سر آهنگ در محافل مكتب هنر نمايي كرد و يکجا با احمد ظاهر و هنرمندان جوان ديگر گروه هنري لېسه حبيبه را ساختند. وي با آهنگ " وفامي كني يا جفامي كني " همكاريش را با راديو افغانستان آغاز كرد و با آهنگ " بعد از خدا يگانه خدای دلم تویی " راهش به دل دوستداران هنر موسيقي باز كرد. مسحور جمال آهنگساز توانمند و نوازنده با استعداد و مبتکر بود که با مهارت فلوت و آرگن می نواخت. وي در طول زنده گي هنريش چندین ارکستر موسيقي افغانستان را رهبري كرد و خود بيش از دو صد آهنگ ساخت. آهنگ هاي حماسي و ميهنی افغانستان يا از ساخته هاي اوست و يا هم خود مسحور جمال آنها را اجرا کرده است. مسحور جمال در سال ۱۳۶۷ شمسي لقب " کارمند شايسته فرهنگ " افغانستان را به دست آورد مسحور جمال به تاريخ دوهم سنبله

۱۳۹۳ در شهر هارنهم هالند چشم از جهان پوشيد. روحش شاد و خاطرش گرامي باد. هيئات رهبري راديو تلويزيون ملي افغانستان و اداره مجله آواز مرگ مرحوم مسحور جمال آواز خوان، هنرمند و کارمند شايسته فرهنگ را ضايغه جبران ناپذير دانسته و برای مرحومي بهشت برين و برای خانواده و دوستان مرحومي صبر جميل خواهانند.

محمد شريف لعل زاده کارمند مستعد و فرهيخته تلويزيون ملي افغانستان حين تهيه وثبت برنامه کلکين درستديو تلويزيون ملي به سکتة مغزی مواجه شد و وي را همکاران با احساس به شفاخانه وزير محمد اکبر خان انتقال دادند اما با دريغ و افسوس که جان را به حق سپرد انالله وانا اليه راجعون مرحوم محمد شريف لعل زاده فرزند محمد قربان در سال ۱۳۴۲ در شهر كابل چشم به جهان گشود پس از سپري نمودن دوره كودكي و دورس ابتدايه از لېسه عالی حبيبه فارغ شد در سال ۱۳۶۶ در رياست مالي و اداري راديو تلويزيون ملي افغانستان مقرر شد در سال ۱۳۶۷ به حيث کارگردان راپورهاي علمي و فلم هاي مستند و هنري سپس مدير بررسي برنامه ها، کارگردان دنياي جوانان، برنامه پيشه وران، برنامه راهي به سوی خوشبختي و تهيه کننده برنامه آزمونگاه ذهن در رياست نشرات تلويزيون ملي ايفاي وظيفه نموده است. هيئت رهبري راديو تلويزيون ملي افغانستان، مدیریت عمومی مجله آواز و کارمندان مرگ نا بهنگام محمد شريف

لعل زاده را ضايغه جبران ناپذير دانسته برای خانواده و دوستان مرحومي صبر جميل و برای مرحومي بهشت برين خواهانند.

عبدالهادي قریشي

د ملي اتل شاه امان الله خان د لوړ شخصيت په هكله د لويو شخصيتونو تفكر

علماء او شاعرانو خپل نظرونه طرح او ليكلي دي. چې دا د هغوی له نظرياتو څخه په لنډيز يادونه کوو:

- د پښتونخوا لوی ليکوال ظفر اکاڅل ويلي دي: په دې کې شک نشته چې غازي امان الله خان د خپل ملک ډېر لوی او ترقي پسند پاچا و هغه په اېماندارۍ سره د خپل ملک ترقي غوښتله او خلکو ته وفا دار و.

- کوهسار کابلي ويلي: لويې برتانيې له غازي امان الله خان څخه د افغانستان د خپلواکۍ گټلو غيچ د کورني ارتجاع په واسطه واخيست، خو امان الله خان په ختيځ کې د خپلواکۍ غوښتلو د هستې بنسټ اېښی و او هغه امپراتوري يې ټوټې کړه.

- په هندوستان کې نېروليکي: امان الله خان په اسيا او اروپا کې خپل باور لوړ کړ او له دې کبله انگرېزانو هغه د ځان د بنمن باله... امان الله خان په ظاهري توگه د ترکيې د مصطفی کمال پاچا لاره تعقيبوله.

- استاد رفيع ليکي: شاه امان الله خان د روس او انگليس د دوه لويو دښمنانو تر مينځ ښکېل شو او په د سيسو کې پاتې شو. هغه سپېڅلی هيلې لرلې او د وطن ترقي يې غوښتله.

کله چې ملي لوی شخصيت عليحضرت شاه امان الله خان غازي په ۱۹۱۹ د افغانستان خپلواکي يې له انگرېزانو څخه ترلاسه کړه. نو پر هغه مهال د برتانيې لويه امپراتوري هم ټوټې ټوټې شوه. له دې

سره سم د عليحضرت امان الله خان د لوړ شخصيت او وطن دوستۍ ملي او نړيوال شخصيت په اړه يو شمېر ملي او نړيوالو لويو شخصيتونو، ليکوالو،

خان پر تخت ناست او ملك د ترقۍ او پياوړتيا پر لور
گامونه پورته كوي...

- افغان ليكوال مولانا حبيب الرحمان مهدي قريشي په
سلطنت عشق رحمانې دوهم ټوك كې ليكلي: شاه امان
الله خان غازي يو اېماندار او ترقي پسنده پاچا، هغه ته
وطن او ملت ډېر گران و...

- اېرانی ليكوال احمن نامدار، چې روم ته يې هم سفر
كړی دی او هلته يې له شاه امان الله خان سره هم كتلي
دي وايي: په يورپ كې مې سفر ډېر اوږد، خپل وطن
مې ځوروي، آه يې وكيښ او د وطن مينه يې په زړه كې
راغله او ښكې يې په سترگو ډنډ شوې او ويې ويلې:
په خپل وطن كې پندې (جوالي) وای نه په روم كې پاچا.

علامه اقبال ويلى دي:

ای امير کامگار ای شهریار

نوی جوان و مثل پسران پخته کار

چشم تو از بردگیها محرم است

دل میان سینه ات جام جم است

دلوی امان الله خان د لویو هیلو د پوره کولو په هیله.

-امریکايي ليكوال، ربه تالي سسيوارت ليكلي
دي: امان خان يو داسې واكمن و چې دده په شان
نه په ختيځ كې او نه په لويځ كې و، امان الله خان
د خلكو په مينځ كې لوی ځای درلود.

-هندي ليكوال: مولانا محمد صادق حسين
صديقي، په خپل تاريخي ناول انقلاب
افغانستان او دوشيزه كابل، د غازي امان الله
خان د شخصيت په اړه ليكلي دي:

د افغانستان د رعيت او پاچا اړيكې ډېرې په
زړه پورې دي، ځوان او ښكمرغه پاچا امان الله

قانون رسانه ها

بخش دوم

قانون مطبوعات

ماده دوازدهم: هويت صاحب اثر و امضای وی در

اصل نسخه حتمی میباشد

ماده سیزدهم: هر وسیله مطبوع مطابق احکام این

قانون دارای صاحب امتیاز و مدیر مسوول میباشد

فصل چهارم مطابع

ماده چهاردهم: اتباع، احزاب سیاسی کشور و

ادارات دولتی میتوانند به تاسیس مطبعه اقدام

نمایند، مشروط بر اینکه جواز فعالیت را از وزارت

اطلاعات و فرهنگ کسب نموده باشند.

ماده پانزدهم: در خواست دهنده جواز تاسیس

مطبعه مکلف است با نظر داشت حکم ماده (۲۴)

این قانون مطالب اتی را به وزارت اطلاعات و

فرهنگ ارائه نماید. - شهرت کامل و محل سکونت

- اسم و محل فعالیت مطبعه

- لسانیکه توسط ان طباعت صورت میگیرد

- انواع و اقسام ماشین الات و تجهیزات

طباعتی - منبع و اندازه سرمایه که در تاسیس و

تدویر مطبعه به کار میرود.

ماده شانزدهم: انتقال ملکیت مطبعه مجاز است،

شخصیکه ملکیت مطبعه به وی انتقال می یابد،

(۱) اتباع کشور میتوانند وسایل رسانه های همگانی

مندرج ماده سوم را مطابق احکام این قانون تاسیس

(۲) نمایند نمایندگی های سیاسی خارجی،

موسسات بین المللی و نمایندگی های آنها در

افغانستان میتوانند بارعایت موازین دیپلماتیک

به طبع و نشر بلو تن خبری بعد از حصول اجازه وزارت

اطلاعات و فرهنگ پردازند

فصل سوم وسایل مطبوع ماده نهم: اتباع کشور،

احزاب سیاسی، سازمانهای ثبت شده داخلی و

مهاجرین خارجی میتوانند مطابق احکام این قانون

وسایل مطبوع را تاسیس نمایند. روزنامه، نشریه

موقوت و سایر نشرات مطبوع بدون اجازه قبلی

تاسیس و نشر شده میتواند

۲. نشریه هایی که تیراژ آنها کمتر از دو صد (۲۰۰)

شماره باشد، تابع احکام مندرج مواد (۱۳ و ۲۸)

این قانون نبوده، ایجاب حصول اجازه و ثبت قبلی را

نمی نماید. ماده دهم: مؤسس وسایل مطبوع حین

ثبت نشریه خویش مکلف به ارائه معلومات ذیل به

وزارت اطلاعات و فرهنگ میباشد

۱. شهرت کامل و محل سکونت در خواست دهنده

- اسم نشریه و محل نشر آن

۳ - لسانیکه نشریه به ان انتشار می یابد.

۴ - منبع تمویل نشریه و اندازه سرمایه ان

ماده یازدهم: نشریه مطبوع حاوی اسم نشریه ادرس

مشخص، ذکر محل چاپ، نام صاحب امتیاز، اسم

مدیر مسوول و تاریخ نشر آن میباشد

۲- صدور رهنمود های مسلکی برای احزاب سیاسی
حین استفاده از رادیو و تلویزیون.

۳- صدور رهنمود های ضروری برای مالکین وسایل
الکترونیکی بعد از مشوره با متصدیان نشراتی و
جامعه مدنی.

۴- نظارت از رعایت احکام این قانون توسط رسانه
های همگانی.

۵- تعیین پالیسی نشراتی رادیو ها و تلویزیون های
دولتی - کمیسیون ملی نشرات رادیو و تلویزیون
مستقل بوده ، از اجراءات خویش به رئیس جمهور
گزارش میدهد

ماده بیست و دوم : در خواست دهنده تاسیس رسانه
های همگانی سمعی و بصری (رادیو و تلویزیون)
مکلف است جهت اخذ جواز ، معلومات ذیل را به
کمیسیون ملی نشرات رادیو و تلویزیون ارائه نماید
۱- شهرت کامل و محل سکونت.

۲- اسم و محل فعالیت وسیله سمعی و بصری .- نوع
وسیله سمعی و بصری .- هدف و مرام نشراتی .- منبع و
اندازه سرمایه آن .- کمیت و کیفیت ماشین
آلات و تجهیزات . هر وسیله سمعی و بصری مطابق
احکام این قانون دارای صاحب امتیاز و مسئول
نشرات میباشد.

ادامه دارد

مکلف است احکام مندرج ماده (۲۴) این قانون را
مجدداً رعایت نماید.

ماده هفدهم : آغاز فعالیت مطبوعه و ادامه کار آن
بدون داشتن صاحب امتیاز و مدیر مسوول جواز
ندارد.

ماده هجدهم : اتباع کشور ، احزاب سیاسی و
سازمانهای اجتماعی که خود مالک مطبوعه نباشند
، حق دارند از مطابع دولتی و شخصی مطابق
مقررات مالی و حسابی آنها استفاده نمایند .فصل
پنجم : وسایل سمعی و بصری .

ماده نوزدهم : اتباع کشور ، احزاب سیاسی ،
سازمانهای اجتماعی و سایر موسسات خصوصی و
دولتی میتوانند دستگاه ها و وسایل سمعی و بصری
را طبق احکام این قانون تاسیس نمایند
ماده بیستم :

۱ بمنظور تنظیم بهتر فعالیت دستگاه های وسایل
سمعی و بصری ، کمیسیون ملی نشرات رادیو و
تلویزیون که متشکل از پنج عضو میباشد
، ایجاد میگردد.

۲ رئیس و اعضای کمیسیون ملی نشرات رادیو و
تلویزیون از طرف رئیس جمهور برای مدت دو سال
تعیین میگردد مدت کار کمیسیون عنداللزوم تمدید
شده میتواند ماده بیست و یکم : ۱ کمیسیون ملی
نشرات رادیو و تلویزیون دارای وظایف و صلاحیت
های ذیل میباشد .

۱- صدور جواز و تعیین فریکونسی به دستگاه های
رادیو و تلویزیون ، به اساس معیار های وضع شده
قبلی.

سميع الله سميع

د فرهنگيانو له کار او ژوند څخه ستاينه

خپل وخت خپلو خلکو او نړيوالو ته په ډاگه کړې او هم يې د هغوی ناورا تبليغ په سين لاهو کړ. له بلې خوا، د هېواد دښمنانو داسې هڅې هم پيل کړې چې د افغان فرهنگيانو د ورځني ژوند او د دندو د ترسره کولو په لاره کې ويره او وحشت رامینځته کړي چې ددغه ناروا هڅو په بهير کې په تېرو ۱۳ کلونو کې په سلگونه فرهنگيان شهيدان او ټپيان شول. خو بيا هم زموږ زړورو فرهنگيانو د سر او مال د خطر په منلو سره خپل کار ته دوام ورکړ او د خپلو ځانگړو اتحاديو په جوړولو سره يې د خپل دولت سره اوږه ورکړې ده. او نن ورځ په زيات شمېر رسنيو او تحقيقي مرکزونو کې د خپل هېواد د فرهنگ بډاينې لپاره کار کوي. له نيکه مرغه زموږ د زړورو فرهنگيانو هڅې د خپل دولت له نظره پټې نه دي او دولت هڅه کړېده چې د خپلو فرهنگيانو د مسلکي پوهې دلورولو لپاره بنوونيز مرکزونه لندې مهاله او اوږد مهاله کورسونه جوړ کړي، چې د

فرهنگيان د هېواد، د ننه په ټولو تصويري، غږيزو او چاپي رسنيو کې په خلاص مټ کار کوي او د هېواد په سياسي، اقتصادي، ټولنيزو او فرهنگي چارو کې په ډېره خوښۍ سره برخه اخلي او خپل د نظر وړ ټکي په ډاگه کوي، او هم د هېواد د سولې په راوستلو کې خپل تاريخي مسووليت سرته رسوي. دا خبره له هېچا نه پټه نه ده چې په روان کال کې زموږ د هېواد، دښمنانو په خپل ټول توان سره هڅه وکړه چې په هېواد کې په داسې ناروا تبليغ پيل وکړي چې له يوې خوا په افغانستان کې د ولسمشرۍ او ولايتي شورا گانو د ټاکنو په وړاندې خنډونه رامینځته کړي او له بلې خوا، د افغانستان د خلکو د يووالي اډانه درې وړې کړي. زموږ وطنپالو فرهنگيانو د دښمنانو د ناوړه دسيسو او ناروا تبليغ په پوهېدلو سره خپل قلمونه داسې وچلول چې د دښمنانو ټولې دسيسې يې په

د فرهنگيانو له کار او ژوند څخه ستاينه او پاملرنه د فرهنگ د لا بډاينې لامل کېږي په تېرو ۱۳ کلونو کې په داسې حال کې چې په افغانستان کې د امريکا په مشرۍ د تروريزم پر خلاف جگړه روانه ده او د هرې ورځې په تېرېدلو سره زموږ بې گناه خلک د بنځو او ماشومانو په گډون د جگړې د اور په لمبو کې سوځي، او په ټول هېواد کې د وير او ماتم تغرخوردی. زموږ فرهنگيانو، ليکوالانو، شاعرانو او د هېواد تکړه محققينو بيا هم د سر او مال د خطر په منلو سره خپل کار او هنر ته دوام ورکړی دی. او د خپل تاريخي او ملي مسووليت له مخې يې د هېواد په بېلابېلو رسنيو، تحقيقي مرکزو او فرهنگي ټولنو او چاپريالونو کې خپلو فرهنگي او هنري هڅو ته دوام ورکړی دی، او په دغه لاره کې هېواد او خلکو ته ستره فرهنگي پانگه يې پنځولې ده، ددغه هڅو په بهير کې نن ورځ د بيان د ازادۍ له برکته زيات شمېر

صندوق جوړ شو، چې د نوموړي صندوق شتون د فرهنگيانو په ژوند کې پوره اغيزه لري او فرهنگيان په خپل کار لا ډاډمن کوي په اوس وخت کې د دولت او په ځانگړې ډول د اطلاعاتو او

فرهنگ د وزارت هڅې د فرهنگيانو د ژوند د ښه والي او د هغو د تشويق لپاره زياتې گټورې دي، خود اوسنيو حالاتو په نظر کې نيولو سره دولت او په ځانگړي ډول د اطلاعاتو او فرهنگ وزارت بايد خپلو هڅو ته لادوام ورکړي. او د خپلو فرهنگيانو ژوند، امنيت او د هغوی د کار د شرايطو د برابرولو لپاره زياته پاملرنه وکړي او له خپلو فرهنگيانو سره وخت په وخت له مادي او معنوي مرستو څخه ډډه ونه کړي.

د فرهنگي چارو سلاکار وزير زلمی هېوادم ل په وړاندیز او د ولسمشر په منظوري، د هېواد هغه فرهنگيانو، ليکوالانو، شاعرانو او کارپوهانو لپاره چې د خپل ژوند زياته برخه يې د هراړخيزو او زړه سواندو هڅو، علمي څېړنو او تالیفاتو د رامنځته کولو لپاره تېرکړې ده، د دولتي

مډالونو او ستاينليکونو په ورکولو سره د هېواد ولسمشر حامد کرزي له خوا وستايل شول. د دغه لړۍ په بهير کې بيا هم د روان کال د وږي د مياشتې په ۲۳ مه د يکشنبې په ورځ په ارگ کې د هېواد ۴۹ تنه فرهنگيان ليکولان د اطلاعاتو او فرهنگ د وزير د اکټر سيد مخدوم رهين په وړاندیز د ولسمشر کرزي له خوا د دولتي مډالونو په ورکولو سره وستايل شول، چې بېله شکه زموږ د فرهنگيانو دغه ستاينه او تشويق د فرهنگ په بډاينه کې ستر رول لوبولی شي، له بلې خوا، د اطلاعاتو او فرهنگ د وزير سيد مخدوم رهين د هڅو له امله د فرهنگيانو او ژورنالېستانو د ژوند او په خپل وخت د هغوي د اړتيا د لرې کولو لپاره د روان کال د وږي په مياشت کې په کابل کې د مرستي

غې لړۍ په تېرو ۱۳ کلونو کې په پرله پسې توگه دوام پيدا کړی دی. له بلې خوا دولت چې په ځانگړې توگه د فرهنگيانو او د اطلاعاتو وزارت وخت په وخت هڅه کړېده چې د خپلو

فرهنگيانو تر مينځ د دوی د تشويق لپاره د نوو آثارو د رامينځته کولو لپاره راز راز سيالۍ په کار واچوي او هم يې کونښن کړي چې د دوی له کار او فعاليت څخه په نغدي مکافاتو، ستاينليکونو، او دولتي مډالونو په ورکولو سره درناوی وشي. په تېر کال کې د ملي راډيو تلویزیون د مشر زرین انځور په وړاندیز او د اطلاعاتو او فرهنگ د وزير په منظوري، د ملي راډيو تلویزیون ۲۱ تنو هغه سندرغاړو ته چې سپين ږيري شويدي او خپلې هنري چارې سرته نه شي رسولای د دوی تر ژوند پورې هر يوه ته د مياشتې لس زره افغانۍ حواله شوې همدارنگه د روان کال د وږي د مياشتې په ۱۱ مه د جمهوري رياست

مسعود مولايي

خبرنگاري تخصصي

انصاف . عدالت و استقلال .
 رعایت این اصول گاهی طبیعتاً
 دواطلبانه است بدون این که عواقب
 خاصی برای عدول از آنها وجود
 داشته باشد . اما انتظار می رود که
 همکاران و کارمندان خبر نگارانی را
 که رفتار غیر اخلاقی داشته
 اند مسوول بدانند. در بعضی کشورها
 هیئت های مطبوعاتی شکایت علیه
 خبرنگاران را می شنوند و می
 توانند برای تصحیح اشتباهات توصیه
 های داشته باشند . بعضی از
 ارگانهای خبری کارمندی دارند که
 معمولاً «میانجی» خوانده می شوند .
 این فرد به دنبال اشتباهات و خطاهای
 اخلاقی می گردد و به عنوان
 نماینده مردم در دفتر خبری است .
 در کشورهایی که خبرنگاران باید
 عضو اتحادیه و یا موسسه ای باشند

اخلاقی می تواند همه چیز از دزدی
 ادبی تا امور شخصی و اصلاحات تا
 امور محرمانه را پوشش دهند . برخی
 از این قوانین خلاصه و مختصر
 هستند در حالی که برخی دیگر
 طولانی و با جزئیات کامل .
 کلود ژان برتران استاد پوهنتون
 مطبوعاتی فرانسه در پاریس قوانین
 اخلاقی بسیاری از کشورها را
 بررسی کرده و می گوید که سه
 عامل اصلی در بیشتر آنها مشترک
 است :

ارزشهای بنیادین . از جمله احترام
 به زنده گی و همبستگی انسانها .
 ممنوعیت های بنیادین از جمله
 دروغ گفتن . باعث آزار، بی جهت
 شدن و یا تصاحب آنچه که به
 دیگری تعلق دارد .
 رعایت اصول خبرنگاری مانند دقت

خواننده های عزیز مجله دوست
 داشتنی آواز در رابطه به موضوع
 بحث ما که عبارت از اصول
 اخلاقی و قانون خبرنگاری می
 باشد در شماره قبلی در رابطه به
 ضوابط اخلاقی و تصمیم گیری
 اخلاقی یاد آور شدیم و در این
 شماره ادامه بحث روی مجموعه
 کردار شناسی و ضوابط رفتاری
 خبرنگاری می باشد . مجموعه قوانین
 کردار شناسی :

انجمن ها و فدراسیون
 های خبرنگاران در سراسر جهان
 مجموعه قوانینی اخلاقی را به وجود
 آورده اند تا عملکرد خبرنگاران
 عضو خود را هدایت نمایند . قوانین

اصول اخلاقي اغلب ضمانت اجرائي هم دارند. برای مثال در سایت رُبی بی سی { خواندم که در کشور استرالیا موسسه خبرنگاران این کشور (۸) کمیته قضایی دارد که اتهام های مطرح شده علیه خبرنگاران در باره رفتار غیر اخلاقي را بررسی می کند و خبرنگاری که خطا کار شناخته شود ممکن است توبیخ ، جریمه و یا حتی از موسسه مربوطه اخراج گردد.

ضوابط رفتاری :

بسیاری از اصول و ضوابط اخلاقي دفاتر خبری مربوط به موضوعاتی استقلال خبرنگاران میشود . ممکن است خبرنگاران به منظور جلوگیری از بروز تضاد منافع . از داشتن سهام یا منافع شخصی در شرکت هایی که تحت پوشش خبری آنهاست منع شوند خبرنگاران ممکن است اجازه داشتن دیدگاه خاص اجتماعی در باره یک موضوع سیاسی و یا حمایت آشکار از نامزدی برای مقامی خاص را نداشته باشند .

شبکه خبری ممکن است خبرنگاران را از داشتن روابط کاری اقتصادی با هر گونه منبع خبری منع کند و یا در خارج از شبکه خبر مانع هرگونه کاری در مقابل دریافت پول شود . مگر اینکه توسط مدیر مربوط و مسوول تائید شود .

شرایط عادی آن کار را انجام نمی دهند . خبرنگاران ممکن است اجازه پنهان کردن هویت خود برای تهیه گزارش را نداشته باشد مگر اینکه کسب چنین اطلاعاتی برای جامعه منافع آشکاری داشته باشد . و هیچ راهی دیگری برای به دست آوردن اطلاعات وجود نداشته باشد . یک شبکه تلویزیونی ممکن است مشخصاً استفاده از کمره مخفی و آله ضبط پنهانی را به خاطر به دست آوردن ممنوع اعلام کند . مگر آنکه مدیر مسوول به دلیل منافع عامه اجازه این کار را بدهد .

با پیدایش کمره های دیجیتالی فلمبرداری معیارهای جدیدی در باره منع دستکاری عکس و یا ویدئو به نحوی که باعث گمراهی مخاطبان شود افزود شده است .

علاوه بر اصول اخلاقي بین المللی و منطقه ای بسیاری از ارگانهای خبری دارای اصول رفتاری معین حرفه ای هستند و از خبرنگاران خود انتظار دارند تا آن اصول را رعایت کنند . این اصول می تواند بیانگر اعمال و فعالیت هایی باشد که توصیه و یا منع شده و یا نیاز به تائید مدیریت دارند .

بسیاری از ارگانهای خبری آنچه که خبرنگاران در هنگام کار و یا خارج از آن میتوانند انجام دهند را محدود میکنند . دلیل اصلی این محدودیت ها حفظ اعتماد مردم نسبت به ارگانهای خبری است . ارگانهای خبری ممکن است آشکارا به خبرنگاران و عکاسان بگویند که نمی توانند از مردم بخواهند برای گزارش آنها کاری انجام دهند که در

استاد سعد الدين شهبان

د دې جنجال يو مثال به د يوه بل ناول، /شين تاغي/ ورکړم. هلته د روسانو په وخت کې زما اتل د مجاهدو خواخوږی، خو په يوې مشهورې پرچمۍ بلا ور پېښ شوی و. د مجاهد لاس پرې پرو، خو څو وارې مې چې د هغې د وژلو تاييېه نيوله، قلم نه پرېښودم. سل عذرونه مې راوړل، دليلونه مې و تراشل، په څلورو مذهبو مې مرگ ته برابره کړه، خو قلم

همدا خبره بيا عوام پارېسک په بې ادبه لهجه کوي، از ... ما رستم شدي+ آخر بما دشمن شدي. خو زما عاجز نظر دا دی چې ليکوال کله کله له خپل اتل او کرکتر نه داسې يو بنامار جوړوي چې بيا لکه موسی خپله امسا هم نشي اوچتولی. د فلم ياغی کېدل ډېر کله د سقاو د زوی په شان. چې د پېريو پاچايي يې ړنگه کړه، ټوله ليکنه باييزه کولی شي. زه يې له تجربې وایم. ته به يې يو پلو بيايې. دا

چا خليفه هارون الرشيد پوښتلی و چې دا دومره سستر او بې سروسامانه اسلامي نړۍ څنگه له بغداد نه کنټرولوي؟ د هغه ځواب دا و چې د حکومتوالۍ سياست د داسې مزي مثال لري چې يو سربې د اسلامي امت او بل يې د خليفه لاس کې وي. که زه ووينم چې زما کوم حکمران نارامي کوي نو زه مزی همدومره ورستوم چې د هغه سياله وشي او مزی نور نه ورکاري. چې مزی لږ سست شو نو زه لکه کب نيوونکی ورته قابو يم. راکش کوم يې، خو دومره نه چې کنجک

د هنر په باب زما ځينې تجربې او تصور

ويل، مه دې شه. بېغمه د داستان تر آخره مسته بنسټرازه گرځېده. تر دې حده په دې ناول خپه وم. تر دې حده شرمېدم، چې پس له چاپه مې د يارانو سره خط کتابت او تلفون بس کړل، د ځانه سره مې ويل چې کم اكله، يو څه نېشتوکې نوم دې چې د ليکوالۍ گټلی و هغه دې هم په دې ناول، چې ما ناولی باله، د خاورو سره برابر کړ. د هغې د جبيرې د پاره مې څو نور ناولونه وليکل خو

به لکه ځيلي خر بلې خواته زور وهي منلي صيب د /بنايستو/ په نامه ناول سره بما د جنجال کيسه تېره کړه، خو دا حال مې لا چاته نه دی ویلی چې د هر ناول سره بما جنجال وي. هر ناول چې پيل کوم نو وایم دا پېرته خپل شاهکار ليکم، خو چې چاپ شي بيا بل شی شي. اوس په يوه بل باندې کار کوم خو وېرېرم چې دا به هم قلم خدای خوار کړی را له خراب کړي

مات شي، بلکه هماغومره چې ماهی جال کې گیر شي. منلی صيب رښتيا وايي چې د ليکوال او ليکنې تر او همداسې دی. کله کله د کيسې نه د سامری سخی جوړ شي، ته به وايي هغه دی ژوندی شو. ليکوال ځان پسې کش کوي. فردوسي، له مجبورې ورځې د شاهنامې اتل ته وايي: منت ساختم رستم داستان+ وگرته يلي بودي در سيستان.

چې اوس اورم هېڅ يو يې د شين
 ټاغي کدر په لوستونکو گران
 نه دی. اوس نه پوهېږم چې زما
 مثال د هارون الرشيد دی که مې
 د قلم، دا کشمکش اوس د دې
 بل، رب دې وروستی کړي،
 ناول په ليکلو کې هم روان
 دی، خو چې زه خپل بخت ته
 گورم، وایم دا به هم را له
 بېخونده کړي. قلم مې هسې له
 نا چارې ورځې ياد کړ، کمپيوټر
 هم همدا نخري کوي او د يوه هم
 گناه نشته، بلکه هلته يوه بروه د
 سيوري په شان راته بوڅه ناسته
 ده، هغه وخت را بېره شي چې زه
 ليکلو ته دد شم زه يې د
 کمپيوټر د عصر په گانو پسولل
 غواړم، طرحه، اډانه، تلوسه،
 غوټه، ليدلوری يې سموم خو
 دا بلا د بلخي مولينا خبره کوي:
 قافيه اندېشم و دلدار من+
 گویدم مندپش جز دیدار
 من ایمل جان پسرلي راسره په
 يوه مرکه کې هڅه کوله چې دا
 راباندې ومني چې زما د ناولونو
 پېښې تصادفي دي. ما ورته
 ويل چې تصادفي نه بلکه
 تخيلي دي، هره پېښه چې په
 کې راغلې، ناشوونې نه ده،
 شوونې ده خو که څوک يې
 حتميت غواړي د داستان په

ژانر کې نه، د ژورنالزم کې دې
 ورپسې گرځي رښتوني هنر ته
 واقعيت نه بلکه حقيقت زيات
 مهم دی د هنر يوه ښکلا په دې
 کې ده چې پېښې داسې سره
 وپېري چې که په ورځني ژوند کې
 پېښې شي د چا پام نه ور اوړي.
 مازې پيرل هم نه، بلکه ليد،
 نتيجه گيري، پيغام، هر څه يې
 ور بدل کړي. چې څوک يې لولي
 حيران ورته پاتې شي، يا وايي
 «هو والله، چې بېدو همدا شی
 زما په زړه کې لږ برگرځېده خورا
 ايستی مې نه شو»
 اوس مې بې نوم هېر دی، کوم کره
 کتونکي ويلي چې هسې خو د
 داستان موضوعات د گوتو په
 شمار دي، غم، خوشالي،
 کاميابي، ناکامي، ظلم، عدالت،
 مېړانه، ډار، جفا، وفا، مينه،
 کرکه، زور، کمزوري او شل
 دېرش نور. د هغه په نظر د خيالي
 کيسو ليکوال هغې غښتې ته ورته
 دی چې له گېډې تارونه خړي خو
 مور فکر کوو چې د هوا نه يې قپ
 کړي. د غښتې په گېډه کې هماغه
 شيان دي چې خورلي او هضم کړي
 يې دي. د داستان ليکوال هم
 همداسې دی ليکوال ته چې خلک
 جادو گر وايي مانا يې دا نه ده چې
 له نه شي نه شی جوړوي، بلکه له
 شتو شيانو، له شتو ارزښتونو نوی
 شی يا ارزښت يا تصوير سازوي.
 زما خپله تجربه: چې داستان ليکم
 نو نه شپه گورم نه ورځ، داسې وخت
 نا وخته پرې لگيا يم چې درسته
 کورنۍ، بلکه خپلوان را سره په
 تکليف وو، خو اوس يې لاسونه را
 نه پرېوللي دي، نه مې د غم ښادی.
 محفلونو ته وربولی، نه مې د
 زېږدنې کاليزه نيسي چې د مړۍ
 ټايم راشي، را غږ کړي، «ډوډۍ،
 تياره ده» نور د کلي کوره وتلی يم.
 دغه ځينې مقالې، لکه همدا يوه،
 هغه وخت ليکم چې د اصلي پروژې
 نه څه تفريح واخلم يا مې د چا خبره
 شعر بند شي. دا بندش په دې نوي
 ناول کې زيات پېښېږي.

سلام صبح بخیر

کاوش در بخش پشتو با تیم تصویر برداران و تحلیلگران هر روز با تنوع و ابتکارات پیش برده میشود برنامه سلام صبح بخیر درین اوآخ از سوی رهبری رادیو تلویزیون ، با رهنمود و تشویق معاونیت اول ریاست جمهوری، وزارت امور داخله ، معینیت نشراتی وزارت اطلاعات و فرهنگ و دوستان برنامه با ارایه نظریات مفید و توزیع تقدیرنامه ها و مدال شایستگی در روز های ملی و بین المللی که برنامه به شکل ویژه گی خاص با نشر تصاویر مستند و مناسبتی که سعی به عمل میاید تا

یکی از برنامه های موثر نشرات تلویزیون ملی (برنامه سلام صبح بخیر) برنامه پر مخاطب، دارای محتوای معیاری و آگاهی رسانی برای (بیننده گان) اش چه در داخل و خارج از کشور است که همه روزه بدون وقفه از ساعت ۷ الی ۹ صبح به صورت مستقیم با مهمانان عزیز و گرانقدر از اقشار مختلف ، مسولین وزارت، خانه ها ورسای ارگان های، دانشمندان ، فرهنگیان، موسقیدانان، آوازخوانان ،تئاتریست ها، سینما گران و ورزشکاران ، مخترعین و حتی مهمانان خارجی که به کشور بنابر دعوت ارگان های مربوطه تشریف آورنده ، به صورت آزاد و یا از سوی اداره مربوطه معرفی گردیده دعوت شده تا معلومات موثر، ارایه نمایند این بدین منظور است که برنامه گسترش یافته و با تغییرات سالم و تفاهم با رهبری تلویزیون ملی ، ریاست نشرات ، تیم بهتر سازی هماهنگی با طراحی از سوی مسوول برنامه سلام صبح بخیر آقای محمد موسی رادمش ، کارگردان آقای باقر زمري، تهیه کننده گان آقای نسیم صمدی، بصیر احمد هارونی گوینده گان استاد وحید غروال در بخش دری و شیرزی اندر، ایمل دوستیار لطف الله

برای دفتر نیازمندی تخنیکي برای ستديو و وسايل ديکور و افزار تخنیکي ميتوان تغييرات سازنده را در قبال برنامه سالم صبح بخير اتخاذ و عملي نمايم، به امید فردای نیکو و شادی آفرين برای همه هموطنان و آغاز صبح بخير آفرين با دیدن برنامه صبح بخير به تماشا باشیم.

برنامه يک برنامه جالب دیدنی ، متنوع و قابل توجه ،انعکاس و به دست نشر سپرده شود به قول محمد موسی رادمش

مسوول برنامه :

برنامه سلام صبح بخير يکی از برنامه های با اهميت و ارزشمندیست با معيار های رسانه يی که تدارک آن با تهیه مواد به صورت متداوم با گروپ معين وتلاش پیکرانه پيش برده ميشود و در ختم هر برنامه تلویزیونی کاستی ها ، کمبود ها محاسن آن دیده شده خصوصاً با کارگران تهیه کننده گان برنامه ، ریاست نشرات تلویزیون روی بهبود و تغير مثبت و جالب بودن تبصره نموده و نظریات مفید و موثر را در عمل پیاده می نمايم. رادمش افزود:

گروپ ما با علاقمندی و طراحی ، پيشهادات را جهت بهبود و تغير سالم به تیم بهتر سازی رادیو افغانستان، تلویزیون ملی ، و ریاست عمومی پيشکش کرده تا با اثر به دسترس گذاشتن اتاق

مقام

زلمي هېواد مل

په تحقيق كې د سړي محقق

سيد اصغر هاشمي

ليکلی و. په حقيقت کې دې کتاب ژباړلی و. رښتيا چې له داسې اثارو نه تخليقي اثار بهتره دي. حقيقت دادی په يوه ژبه کې ليکوالان او شاعران ډېر وي. خو څېړونکي پکې د گوتو په شمار وي. معنا دا چې هر څېړونکی د څېړنې د کمال تر څنگه ليکوال هم دی. خو هر ليکوال څېړونکی نه دی. زما په نظر د څېړنې کار ډېر دروند کار دی او څېړونکی بايد د محترم استاد هېواد مل صاحب په شان ډېره لويه حوصله ولري. د پوهنتونونو ډېر مشرانو استادان د څېړنې په نامه اثار ليکي. خو د څېړنې ميتودولوژي د اصولو په نظر کې نيولو سره يوازې د څېړنې ډوليز جوړښت مراعت کوي او د اثر په محتوا کې يې د څېړنې څرک نه ښکاري، چې مثالونه يې ډېر زيات دي.

دي د ساينس او تکنالوژي نني انکشافات د نويو او پرمختللو څېړنو او تحقيقاتو برکت دی. څېړنه د ساينسي او اجتماعي علومو د ټولو برخو لپاره مهمه ده. ځينې خلک تحقيق نه تخليقي کارونو ته زيات اهميت ورکوي، خو دوی په اصل او حقيقت کې له څېړنيزو اثارو څخه د هغو اثارو تعبير کوي، چې ليکوال د کتاب پرپوخ دځان لپاره (څېړونکی) ليکلی وي. خو دا کتاب به ژباړه او يا راټولونه وي. ډېر ليکوالان دي د ليکوال، مولف او څېړونکي تر منځ توپير نه شي کولای. يوه ورځ د ننگرهار د دارالمعلمين د يو استاد په کتاب مې وليده. چې ژباړه او څېړنه يې پرې ليکلې وه او د پوهنتون د استادانو لقب (پوهيالی) يې د ځان لپاره

د معاصرې (نوې) څېړنې د ټولو اړينو ځانگړنو او خصوصياتو په نظر کې نيولو سره مستحق څېړونکی سر محقق زلمي هېواد مل د پښتو ژبې په تحقيقاتو کې د سړي سړی دی. که دې ته د پښتو ژبې د دريمې دورې د تحقيق پلار ووايو. مبالغه به نه وي. زما په پوهه د القابو په ورکولو کې بايد له احتياطه کار واخيستل شي. خو زه په زغرده وایم. تر نن ورځې پورې دې د څېړنې په برخه کې د ټولو ليکوالانو او محققينو په سر کې ځای لري. پخواني مشران ليکوالان او محققين مو د قدر وړ دي او په خپلو لږو امکاناتو يې د ځينو لومړنيو څېړنو بنسټ کېښود، خو سړي محقق زلمي هېواد مل بيا د پر مختللي ميتود په رڼا کې داسې نوې نوې څېړنې او تحقيقات وکړه چې د خپل وخت نوې او لومړني کارونه

د تحقيق په دنيا کې دوه ډوله محققين لرو، يو هغه محققين او څېړونکي دي، چې په تحقيق کې له دقته کار اخلي، په پښتونخوا کې لوی خوشحال پوه استاد دوست محمد کامل مومند او افغانستان کې مشر استاد پوهاند عبدالحي حبيبي، پوهاند صاحب عبدالشکور رشاد او په ژوند يوکې سرمحقق زلمی هیوادممل یادولای شو.

بل ډول هغه محققين دي، چې په تحقيق کې له سرعته کار اخلي، چې په پښتونخوا کې هميش خليل صاحب یادولای شو.

سرمحقق زلمی هیوادممل دمعاصرې نوې څېړنې په برخه کې د قدر وړ کارونه وکړه او د پوهاند ډاکټر محمد رحيم الهام خبره که د دې په څېړنيزو اثارو د ستاينې قصيدې وليکل شي، هم د دې حق نه ادا کېږي.

د استاد د ادبي خدمتونو او هڅو که هر څومره ستاينه وکړم، کمه به وي او د دې پر ادبي هلو ځلو که د ډاکټري phd تيسيس وليکل

شي، نود دې حق به مو ادا کړي وي.

په منځنيو پېړيو کې ارسطو دومره شهرت گټلی و، چې اکثري مناقشې به دده د نظرياتو په وسيله حل کيدې. د رنسانس تر دورې پورې د ارسطو نظريې د کاني د کرښې په شان گڼل کيدې. نامتو انگليسي فيلسوف برتراندرسل ليکي: د ارسطو په عقیده د بنځو غاښونه د سرو تر غاښونو کم دي که څه هم ده دوه واړه واده کړي وه، مگر ده هېڅکله زيار ونه ايسته چې دغه دعوا د خپلو بنځو د غاښونو په گڼلو سره ثابته کړي.

هیوادممل صاحب په پتو سترگو هر څه نه منې او په تحقيق کې حقيقت ته د رسېدلو لپاره هر ډول ستونزې گالي او ډېر دقت کوي.

د استاد د څېړنې میتودولوژي د تیورۍ اهمیت تر عنوان لاندې د جامع الازهر استاد دوکتور احمد شلبي په حواله په دې مورد مفصلې خبرې کړي دي. چې زه یې لنډيز را اخلم: څېړونکی چې هر څه لولي،

هغه باید په خلاصو سترگو ولولي، هغه نظريات او اروې چې اسلافو وړاندې کړي، هغو ته کاملاً تسلیم نه شي، په هغه کې غور وکړي.

زلمی هیوادممل چې د څېړنې میتودولوژي کې د لیکوالانو لپاره کومې لارښوونې کړي دي، اول یې پر ځان عملي کړي دي.

د دې د تحقيق د کار طرز او طريقه د منطقي په سطحه د ستايلو وړ دی او د فارسي، اردو، هندي او داسې نورو ژبو د ښه محققينو په قطار کې یې یادولای شو.

څېړنپوهان په دې نظر دي، چې یو ښه محقق باید شکاک وي، هرې نظریې، هرې خبرې او هر سند ته باید د شک په سترگو وگوري، له ښه شکاک څخه یو ښه محقق جوړیدای شي، هیوادممل صاحب کې لوړه ځانگړنه شته.

ځینې وخت دی په نورو لیکوالانو انتقاد کوي، خو دې انتقاد نه یې خپل ځان هم نه دی ژغورلی او کله کله پر ځان هم نیوکه کړې ده.

این محفل را حمایت می کرد و در آن حضور می یافت.

اندک گسستی در بیدل خوانی و بیدل گرایی افغانستان، در زمان امیر دوست محمد خان تا امیر عبدالرحمن خان دیده میشود که عامل آن تداوم جنگ ها و اختلافات حاکم در جامعه است.

با وجود آن در زمان امیر عبدالرحمن خان بیدلخوانی در گروه های کوچک دو یا سه نفری ادامه داشت. آن سروده ملا شاه بدخش تائید مدعاست که میگوید:

ششم دیوان بیدل در میانہ

زنی بر زلف معنی هاش شانه

به قولی عصر سدوزایی ها و محمد زایی ها را میشود عصر گرایش به بیدل خواند چنانچه در همین نور است که با زوال توجه به بیدل در سایر مناطق و به خصوص در هندوستان، شاعران به افغانستان مراجعت میکنند. در این روزگار شاهد هستیم که شهاب تر شیزی، فروغ اصفهانی و آقا بابای حجار از ایران به افغانستان رو می آورند و شاعری چون محمد هاشم لاهوری از هندوستان به افغانستان سفر می نماید.

عصر امیر حبیب الله خان، باز هم روزگار توجه به بیدل است برادر امیر سردار نصر الله خان علاقه فراوانی به بیدل دارد و بیدل شناسانی چون قاری عبدالله ملک الشعرا استاد بیتاب، عبدالهادی داوی، لودین در آن حلقه اند و کسانی چون مولوی عبدالحی پنجشیری که استاد مسلم بیدل شناسی است در آن روزگار زیست دارد.

نصر الله خان برادر شاه سر حلقه بیدل گرایان است و دیوان بیدل نخستین بار در همین روزگار زیر چاپ می رود که صد سال از

عمر آن می گذرد. در زمان نادر خان و ظاهر شاه نیز توجه به بیدل با حضور قاری عبدالله بیتاب، گویا، داوی، خسته، غلام حسن مجددی و غیره ادامه می یابد. در این دوره کرسی بیدل شناسی در دانشگاه کابل ایجاد می گردد. دیوان بیدل با ویراستاری مولانا خسته چاپ شد و نقد بیدل سلجوقی در شناسایی بیدل به نگارش و چاپ آمد.

بیدل و مدارس

ز سر تا به قدم افسون حیرتی بیدل کسی چه شرح کند معنی نکوی ترا یکی از ویژه گی های ناب که شاید در دیگر بخش های قلمرو زبان فارسی نباشد، حضور بیدل در مدارس دینی است. در مدارس افغانستان، سیستم به گونه یی بود که طالب العلم باید بعد از ختم کلام پاک، خواجه حافظ و گلستان و بعد میرزا بیدل را میخواند به این طریق با سواد و ادب فارسی آشنا می شد.

از جاتب دیگر، موضوع مسلم این بود که عالم بر تر و اعلی کسی را میدانستند که بیدل را می دانست و میتوانست شرح نماید. به سخن دیگر مقام علمی علما، با فهم و درک بیدل توزین می گردید. عالمی که بیدل نمی دانست با همه تبحرش در سایر عرصه ها، مقام و مرتبه اش نسبت به کسی که بیدل می دانست کمتر بود. از همینرو بود که علمای بزرگ ما، با بیدل شناسی شان مشخص گردیده اند، از این شمار اند: قاری عبدالله ملک الشعرا، مولوی خال محمد خسته، مولوی قربت، مولوی محمد سلیم طغرا، مولوی عبدالحی پنجشیری و...

درس بیدل

نفس هر دم، ز قصر عمر خشتی میکند بیدل

پی تعمیر این ویرانه، معمار اینچنین باید بیدل خوانی که در حلقه فضل و دانشیان قرار دارد آرام، آرام گونه درس بیدل را به خود می گیرد و این زمانیست که بیدل خوانی از در بارها شد، بیدل خوانان، شماری از علما و ادبایی بودند که در منزل یکی از دوستان و ادیبان گرد می آمدند و به خوانش و شرح و بیان بیدل می پرداختند این بیدل خوانان مستقیم توجه به بیدل را به گونه درس در آوردند که سایر افراد علاقمند در آن شرکت و از آن بهره می برد. در این راستا حد اقل سر رشته دو حلقه درسی بیدل را در کابل و در بلخ باستانی دریافته ایم به یقین در بدخشان و سایر نقاط نیز محافظی بوده که عجاتاً ما از آن آگاهی نداریم.

حلقه درس بیدل در بلخ:

سر حلقه درس بیدل در بلخ، به دوره امیر عبدالرحمن خان و بیدل خوانی آن روزگار پیوند می یابد حلقه درس بیدل در ولایت بلخ در منزل سید محمد صدیق گوهری ادامه داشت اما این سید محمد صدیق گوهری کیست و چگونه به بیدل گرایید و این مجلس و درس را به راه انداخت زمانی که امیر عبدالرحمن خان به قدرت رسید، هنوز در افغانستان، امیر های مستقل در هر گوشه و کنار حکومت می کردند

زمانی که اسحاق خان از لشکر امیر شکست خورد و به روسیه پناه برد امیر های شمال سلاح او را خریدند و خود را بیشتر مسلح کردند.

روشنا نسرین تکره ویاښده

مرکه کونکې: ظهور کمال

د اواز مجلې قدرمنو لوستونکو سلامونه او بڼې چارې، درنو لوستونکو د آواز مجلې اداره تل هڅه کوي چې تاسو ته د مرکو په لړ کې له داسې کسانو سره مرکې وکړي، چې تاسو قدرمنو لوستونکو ته په زړه پورې وي. دا ځل مو د افغانستان د ملي راډيو تلوېزيون د يوې تکره او استعداد لرونکې وياښدې نسرین روشنا سره مرکه کړې، په دې هيله گرانو لوستونکو چې مرکه تر پايه ولولې او د نسرین روشنا له خبرو خوند واخلي.

آواز: نسرین روشنا! که د آواز مجلې قدرمنو لوستونکو ته ځان وروپېژنئ؟

روشنا: مننه په لومړي سر کې د آواز مجلې له قدرمنې ادارې او په ځانگړي توگه له تاسو مننه کوم، چې په دې گڼه کې مو له ماسره د مرکې کړلو تکل وکړ،

زما نوم نسرین او تخلص روشنا کوم، د وردگو ولایت د سیدآباد ولسوالۍ اوسېدونکې یم. زوکړه مې په کابل کې شوې. خو په خپل پلرني ټاټوبي کې مې هم ژوند کړی، لومړنۍ زده کړې مې د کابل په درخانۍ لېسه کې پیل کړې تر اووم ټولگي مې ښوونځی ولوست بیا د طالبانو واکمني شوه، ښوونځی رانه پاتې شو. کله چې د حامد کرزي په مشرۍ موقته اداره رامینځته شوه، ما تر دولسم ټولگي د سويې ازموینه ورکړه او دولسم ټولگي مې ولوست، وروسته مې د کانکور ازموینه ورکړه، زما طب خوښېدو، خو چانس یاري ونه کړه، د ادبیاتو پوهنځي ته بريالی شوم او په ادبیاتو کې مې تر ماسټرۍ زده کړې وکړې. ما غوښتل په لومړیو کې د پوهنتون ښوونکې شم، خو

داسې ونه شول، د افغانستان په ملي راډيو تلوېزيون کې مې د وياندي په توګه دنده پيل کړه.

آواز: د افغانستان په ملي راډيو تلوېزيون کې تر دې مهاله څومره وخت کېږي چې کار کوي، او زياتره کار مو په کومه برخه کې کړی؟

روشنا: تقريباً ۶ کاله کېږي چې زه په ملي راډيو تلوېزيون کار کوم، زيات کار مې د وياندويي په برخه کې کړی، د ادبي، کلتوري، ټولنيزو، او سياسي خپرونو وياندويي مې کړې چې له ډلې يې راډيو د خلکو غږ، ژوند او کيسه، د شومه دنگ انگازې، کورنۍ ژوند، ژوند او صحت او داسې نور...

آواز: يو ښه وياند کومې ځانګړنې لري؟ روشنا: ښه وياند په لومړيو کې بايد ښه غږ او لږ څه خبره ولري، د راډيو د پاره يوازې غږ اړين دی، خو تلوېزيوني وياند د ښه غږ سره سره بايد لږ څه هم ولري، دويم: د وياند د پاره مطالعه او ټولنيز مالومات ډېر اړين دي.

آواز: تاسو په پښتو ادبياتو کې د ماسټرۍ تر کچې لوړې زده کړې لري، په وياندويي کې مو زده کړې درسره مرسته کړې؟

روشنا: وياندويي يو هنر دی، هو زما زده کړو زما سره يوازې په وياندويي کې نه بلکې په ډېرو برخو کې زياته مرسته کړې. که يو څوک په خپله ځانګه کې لوړې زده کړې وکړي دا جوتنه خبره ده چې د يو کس سره به مرسته کوي. که څوک غواړي وياند شي بايد چې لوړې زده کړې ولري. وياند چې د يوې خپرونې وياندويي کوي، بايد خپرونه ښه پر مخ بوزي، د بېلګې په توګه که زه يوه ادبي خپرونه وړاندې کوم، نو زه بايد په ادبياتو کې پوره مالومات ولرم، که مالومات ونه لرم داسې کلمې او جملې د وياند مخې ته راځي که چېرې وياند مسلکي نه وي، په نوموړو جملو کې بند پاتې کېږي.

آواز: تاسو په راډيو او تلوېزيون دواړو برخو کې وياندويي کړې، په کومه خبره کې ځان راحت احساسوئ؟

روشنا: خبره د مينې ده، راډيو يي وياندويي تر تلوېزيون اسانه ده، خو تلوېزيوني وياندويي هم دومره ستونزمنه نه ده که سپری مينه او هيله د تلوېزيوني وياندويي ولري، هرو مرو به په دې چاره کې هم ښه وځلېږي، خو تلوېزيوني وياندويي يو څه

ستونزمنه ده نسبت راډيو يي وياندويي ته.

آواز: نسرین! تاسو مخکې راته وويل: چې په لومړيو کې ما غوښتل د پوهنتون ښوونکې شم، خو اوس يو ژورنالېسته او ويانده يي. د ژورنالېزم مسلک په افغاني ټولنه کې څنګه ارزوئ، تر کومه حده ورته مقدسه دنده ويلاي شي؟

روشنا: د ژورنالېزم مسلک يو سپېڅلی مسلک دی، او زه ورته ډېر درناوی لرم، د ژورنالېزم لمن ډېره پراخه او زمونږ په هېواد کې لا د پراختيا په حال کې ده، ژورنالېست په هر ډول حالاتو بايد په خبر ورکولو کې صادق او بې طرفه وي، خلکو ته د حقايقو په انعکاس ورکولو کې ډېر دقت وکړي، ما خپلې لوړې زده کړې او ماسټرۍ په پښتو ادبياتو کې اخيستې ده، که څوک غواړي وياند شي نو، د ژورنالېزم د پوهنځي په پرتله ورته د ادبياتو پوهنځی ګټور بولم، ځکه ژورنالېزم او ادبيات يو د بل سره ژورې اړيکې لري.

آواز: نسرین! تاسو مخکې خبرو کې راته وويل: چې د پوهنتون ښوونکې شم، دا هيله مو تر دې مهاله پوره شوې ده؟

پاتې برخه ۶۸

شناسايي کارمندان

پروسه اصلاحات اداري ويا سپري نمودن امتحان اصلاحات اداري به حيث مدير عمومي تلفون در رياست تخنيكي راديو تلويزيون ملي ايفاي وظيفه مي نمايد موفقيت هرچه بيشتر و عمر طولاني برايشان خواهانيم .

انجنير حاجي حشمت الله فرزند غلام محمد در سال ۱۳۴۷ در شهر كابل دريك خانواده روشن فكر چشم به جهان گشود پس از سپري نمودن دوره طفوليت شامل مكتب سعدالدين انصاري در شهر كابل و دوره متوسط را در مكتب متوسط كارته پروان به درجه عالي به پايان رسانيد و پس از سپري نمودن امتحان كانكور شامل انستيتوت مركزي تربويي مخابرات (TTC) گرديد در سال (۱۳۶۴) سند فراغت آن انستيتوت را به دست گرفته عازم خدمت عسكري در ميدان هوايي بين المللي كابل وظيفه را به انجام رسانيده بعد از مدت معين ترخيص را به دست گرفته و در سال (۱۳۷۰) به حيث عضو در مديريت تلفون رياست تخنيكي راديو تلويزيون ايفاي وظيفه نموده و بعد از مدت يك سال نظر به لياقت و شايستگي كه داشت به حيث مدير تلفون و تليكس تعيين بست شد . در سال (۱۳۷۳) به انستيتوت مركز تربويي راديو تلويزيون معرفي گرديد و با سپري نمودن مدت دو سال موفق به اخذ ديپلوم گرديد . در سال (۱۳۸۶) در كورس ميد يا سنتر (BBC) معرفي در بخش هاي ژورناليزم ، كمپيوتر و انگليسي بعد از مدت ده ماه سند فراغت را موفقانه اخذ نمود و به حيث مدير عمومي تلفون تعيين بست گرديد و در سال (۱۳۸۸) جهت اداي فريضه حج عازم بيت الله شريف گرديد و بعد از

تصديقنامه از هر دو کشور دوباره به وطن عودت نمود در سال ۱۳۹۲ با اساس رقابت آزاد اصلاحات اداري بعد از سپري نمودن امتحان رقابتي به حيث مدير عمومي دستگاه هاي nec و SONY موفق و به وظيفه خویش ادامه ميدهد. قابل ياد آوري است كه در نتيجه زحمات شبارووزي از طرف مقامات ذيصلاح مفتخر به تقدير نامه ها و تحسينامه نيز گرديده است . موفقيت برايشان خواهانيم

محمد نذير فرزند محمد كبير در شهر كابل چشم به جهان گشوده تعليمات ابتدائي را در مكتب متوسطه چهلستون و ثانوي را در ليه عالي محمود طرزي به اتمام رسانيده و بعد از فراغت در سال ۱۳۶۵ به حيث كارمند تخنيكي در مربوطات راديو تلويزيون تقرر حاصل نمود و از طريق اداره به انستيتوت راديو تلويزيون معرفي و بعد از دو سال تحصيلات داخل خدمت به حيث معاون انجينير در رشته راديو تلويزيون فارغ و در مديريت عمومي ايديت و كاپي ستديو هاي تلويزيون به حيث اديتور مقرر و از طرف شب براي سه ساعت برنامه هاي را به ولايات كشور مي فرستاد . در مديريت عمومي دستگاه سيار بوش به حيث كارمند سوند و در مونتاز دستگاه هاي تلويزيون ولايات هلمند، جوزجان ، سيستم جديد راديويي ولايت هرات ، بلخ و راديو ولايت باميان سهم فعال داشت در مديريت عمومي دستگاه NEC به حيث تخنيك دايركتر و در سال ۱۳۸۲ مسوليت نشرو ثبت برنامه لويه جرگه قانون اساسي را به دوش داشت در سال ۱۳۸۳ حسب لزومديد اداره به حيث مدير عمومي تخنيك دايركتر دستگاه NEC و در سال ۱۳۸۶ مدير عمومي و تخنيك دايركتر اوبيوان SONY تعيين بست گرديد همچنان در سال ۱۳۸۷ جهت آموزش تخنيكي به كشور جاپان و امارات متحده عربي مدت دوماه اعزام گرديد با كسب

در کورس کمپیوتر که از جانب تکنالوژی معلوماتی رادیو تلویزیون ملی دایر شده بود معرفی گردید و بعد از مدت سه ماه سند فراغت را موفقانه اخذ نمود. موفقیت های بیشتر و عمر طولانی برایشان خواهانیم.

فیض محمد امین فرزند محمد حسن در سال ۱۳۴۱ در نوآباد ده افغانان شهر کابل در یک خانواده روشن فکر چشم به جهان گشود. دوره ثانوی و لیسه را در لیسه عالی انصاری در رشته اجتماعیات به اتمام رسانیده است و بعد شامل خدمت عسکری در سال ۱۳۶۱ در قطعه ۲۰۵ کشف رادیویی شد. در سال ۱۳۶۵ در بست هفتم عضو مدیریت ترانسپورت تعیین گردید. و دوره احتیاط را در سال ۱۳۶۷ در ریاست تخنیک وزارت امنیت سپری و ترخیص را به دست آورد. در سال ۱۳۷۱ آمر ترمیمات مدیریت ترانسپورت انجام وظیفه نمود. در سال ۱۳۸۰ نظر به لیاقت و شایستگی که داشت به حیث نطق و راپورتر برنامه های ریاست نشرات رادیو ایفای وظیفه نموده است. در سال ۱۳۸۲ به حیث مدیر ترانسپورت و در سال ۱۳۸۳ مدیر استخدام، در سال ۱۳۸۷ دوباره به حیث مدیر ترانسپورت ایفای وظیفه نموده است و بعد از پروسه اصلاحات اداری و با سپری نمودن امتحان رقابتی اصلاحات اداری به حیث مدیر عمومی ترانسپورت تعیین بست گردید. همچنان مفتخر به اخذ تحسین نامه از طرف ریاست رادیو تلویزیون ملی گردیده

جایکا در رابطه به برنامه سازی تلویزیون اشتراک و آموزش دیده است در سال های ۲۰۱۰ و ۲۰۱۱ در کشور پاکستان با اعضای پارلمان افغانستان و پاکستان اشتراک نموده است. در سال ۲۰۱۳ در کشور ترکیه توسط موسسه جایکا جاپان در رابطه به طرز استفاده از وسایل دیجیتالی اندازه گیری و مسایل مربوط به فرستنده ها با تدریس استادان جاپان مورد آموزش قرار گرفته است. موفقیت برایشان خواهانیم.

رحمت الله خیری در سال ۱۳۶۸ شامل مرکز تربیوی رادیو تلویزیون شده و بعد از سپری نمودن دوسال دوره تحصیل ۱۳۷۰ از نهاد تخنیکی به سویه معاون انجنیر فارغ شد و در استدیو های تلویزیون مصروف وظیفه شد آقای خیری اولین کار خود را از بخش صدابرداری شروع کرد که تا سال های ۱۳۸۳ در بخش های مختلف تلویزیون چون بخش کمره کنترل، مدیر تلی سی هم چنان منحیث کمره مین در استدیو پرودکشن تلویزیون کمره مین استدیو و همچنان مسوولیت کمره و فلمبرداری برنامه نگاه که خارج از تلویزیون ساحات مختلف ثبت میگردید ایفای وظیفه نموده است رحمت الله خیری در سال ۱۳۹۱ با سپری نمودن پروسه اصلاحات اداری از طریق رقابت آزاد به مدیریت لایت و کمره در ریاست تخنیکی رادیو و تلویزیون موفق شد که تا اکنون به وظیفه خود ادامه میدهد. آقای خیری در طول دوره کارش چندین بار در داخل و خارج کشور در کورس های اساسات ژورنالیزم نوین و اساسات تخنیک دیجیتالی در داخل تلویزیون توسط موسسه D.W کشور المان و در خارج از کشور در مالیزیا و در کشور جاپان توسط کمپنی

په لنډيو كې د بنځو د ناهيلو انځور

په تېرېسې

څېړونكې سميله احمدزې

مظلوميت ژوند ته اوږې. پلار ورور او نور خپلوان يې ددې د ژوند پريكړه كوي. هغه مجبوروي چې ارومرو به بل واده كوي. هغه هم له خپل ليوره او يا كوم خپلوان سره، كه چېرې كونده له خسرگنۍ نه خلاصون ومومي نو بيا يې پلار ورته تصميم ونيسي، چې دا ناخوالې د بنځو ژوند لاسپسې تريخ كړي. نو دوى د خپل د ژوند بې وسي او ناچاري د لنډيو په ذريعه مور ته داسې بيانوي:

خدايه د كوڼدو پناگير شى
چې ميراث خور يې په ليوانو ودوينه

په نيمه شپه سوي نارې شوى
مور له لورگانو بيلوي كوڅې وهينه

ددې تر څنگ نور هم داسې مسايل شته چې د بنځو په ژوند كې په يوه نه يوه بڼه دخپل دي او د دوى ناهيلو لامل گرځي. لكه د يوې واده شوې بنځې د ميره اوږده مسافري، چې پرته له شكه په پښتني كورنۍ كې له هغه بنځې سره چې ميره يې مسافر وي ښه چال چلن نه كيږي. په دې لاندې لنډيو كې يې انځورونه وگورئ:

اوس كه راځي وختونه تير دي
زما د مخ خالونه او بشكوروي دينه

كړي. لكه په بدو كې د بنځو وركول، په زور ودول، زاړه ته د ځوانو نجونو ودول او داسې نور. دا مسايل په لاندې لنډيو كې ښه روښانه كيداى شي:

كه ————— د بدو نصيب نه واى
چېرې موزى چې ————— رې د گلو
صورتونه

لمه مات مې شى بخته مې واوړى
صورته خوار شى چې موزيان دي
زروينه

ست ————— به له مانه گيله كيږي
زما د كور په خلكو نه رسي
لاسونه

خرڅه دې كرم بناده دې نه كرم
كور دې ويران شه بابا خپله لور
دې ومه

زه د ظالم دادا له لاسه
د مرگي سيند ته ولويدم كښته مې
ورينه

په سره دوزخ كې دې ديره شه
كور دې اديره شه چې دې اور ته
ونيومه

كونډه چې په اسلامي شريعت كې په پوره ډول د آزاد ژوند حق لري، كه زړه يې وغواړي له يو چا سره واده وكړي دا يې حق دى او كه ويې نه غواړي، نو څوك يې مجبورولى نشي. خو زموږ په ټولنه كې د كونډې ژوند چې د ميره له مړينې وروسته د

زموږ په ټولنه كې ځينې ناوړه دودونه له اسلامي ارشاداتو سره سمون نه لري. ددې دودونو اكثره قربانيانې مېرمنې دي چې په دې ناوړه دودونو كې يو هم د علم له زده كړې نه د بنځو بې برخه كيدل دي. لكه دا لاندې لنډۍ چې پدې برخه كې د يوې بنځې بې وسي او ناچاري ښيي:

ته سبق وايې ما نه پاتې
ته به افسر شى زه به خاورې ايرې شمه
له نورو محروميتونو سره سره د
پښتنې بنځې له وير او دردونو
ډك ژوند هغه وخت
د خپلې بد مرغۍ او مصيبت
وروستۍ پړاو ته رسېږي چې حتى
د خاوند د ټاكلو حق د لاسه وركړي.
پښتنه بنځه هم د جهان د ټولو
بنځو په څير د احساس، وجدان او
ذوق

څښتنه ده او د ښكلي، نابښكلي، ښه او ناښه، مناسب او نامناسب له پاره معيارونه او قضاوتونه لري. خو په ځينو پښتني سيمو كې هغې ته ددې موقع نه وركول كيږي چې د خپل وجدان حكم او قضاوت د خپل ژوند په عمل كې څرگند او پلي كړي نو تل يې هڅه كړي، چې ددې شرايطو او مفكورو په وړاندې خپل غږ پورته

كله به راشي په ژوند ورکه
زما له سترگو نه سپين ځي رنده به شمه

مسافري دي ډېره وگره
مياشتي دي تيري شوي كلونه دي شميرمه

جانانه لاري مسافر شوي
ته چې راځي باغ به خزان وهلي وينه

نو په پايله کې ويلى شو، په افغاني ټولنه کې، ولسي ادب د يوې پټې خزاني په څېر تر اوسه پوره نه دی بشکاره شوی، که مور ټولې لنډۍ د ولس نه راټولې کړو، نو بې له شکه به د افغاني بنځو پر وړاندې د ناخوالو او تاوتریخوالي ډېرې بېلگې پکې راڅرگندې شي. که څه هم پښتني بنځې د ژوندانه په ډگر کې له ډيرو محرومیتونو سره مخامخ شوي دي، خو دوی خپل احساسات او غوښتنې په پوره جرات سره د هرې نادودې په وړاندې د اعتراض په توگه څرگندې کړي او د خلکو غوږونو ته يې د محرومو کسانو اصیل او ريښتونی غږ ورسولی دی. پښتو لنډۍ د خپلې غوره ځانگړتيا له مخې د دوی د احساساتو، عواطفو، دردونو، رنځونو او ټولنيزو غوښتنو د انعکاس ډيره ښه وسيله ده، نو ځکه دوی د خپل د زړه سوی غږونه د لنډيو په خوږه ژبه مور ته را رسولي دي. په پورته ډول په زرهاوو ډير رنگين مثالونه په ليکلي او ناليکلي ډول شتون لري.

د هنر په باب زما ځيني تجربې ...

داسې ښکاري چې زما او د بروې مناسبات ډېر خراب شوي دي. چې زه ليکم، بروه يې ډيليت کړي، چې هغه را ته فرمايي داستان را نه بېواکه کېږي. بس لکه چې پاتې کالونه په همدې اخ و ډب کې تېر شي. اوس وایم شاهکار په توپه وله، هغه مې نصیب نه شو، خو چې لږ تر لږه مې په دې وروستي ناول کې لوستونکي يو څه عذر کړي وای.

يوه گونگ، او تر دې دمه نا ويل شوی احساس ته په ژبه کې د داسې يوه انډول پيدا کول چې نور نو گویا شي د هنر يو پرېکنده خصوصیت دی. چې دا گونگی دې گویا کړنو بيا داسې خبرې او عمل ورباندې وکړه چې نوې وي، مانا د تخيل قوت ورسپڅ کړه. بيا يې هره خبره او کړه و ارزوه، چې مالومه شي چې دا گونگی ستا په دې دومره خواری ارزېده او که هسې د سعدي خیره: سخن گفت و دشمن بدانست و دوست+ که در مصر نادانتر ازوی هموست. گویا دا تصویر په کښلو ارزېده؟ نوی و؟ که بل چا هم کښلی و؟ او که نوی و نو آیا د ژوند، کوم تياره گوټکی يې رڼا کړ؟ د کومې پېښې يا فرد يا ټولنې کومه داسې خبره يا خاطره يې ژوندی کړه چې پایښت ولري؟

نو د منلي صیب د خوشال پورې تړلې مقوله هم په ځای ده چې شعر حیض الرجال دی. بما په نظر د هنر کرډېت په ظاهره کې هنرمن ته رسېږي خو د حیض د شواخون داستان يې دومره په آسانه د ويلو نه دی. لوستونکی يا کتونکی يې مازې خوند اخلي، په دې پسې سر نه خوږوي چې هنرمن ورسره څومره زاړه چاودون گاللی.

دپلوم انجنیر سید بشیر

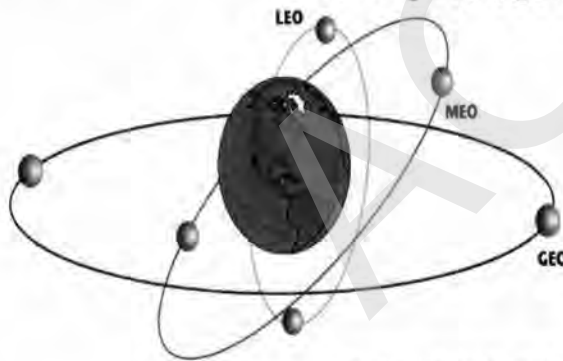
تلویزیون ماهواره ای Satellite Television

Satellite Orbits

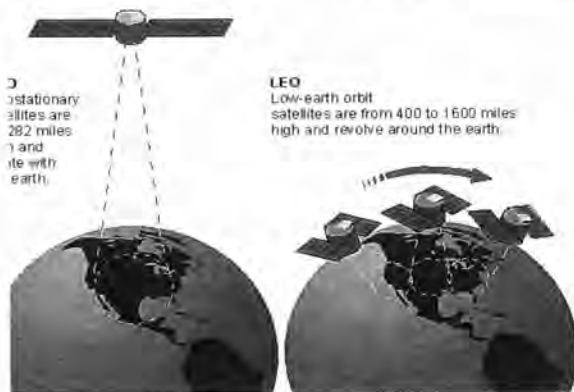
مدارهای ماهواره ها

بخش پنجم

مدتها انسان در تلاش بود تا راه حل مناسب و اقتصادی برای ارتباطات بین المللی، منطقه ای و محلی بیابد تا اینکه در سال ۱۹۷۰ میلادی اولین ماهواره مخابراتی به فضا پرتاب شد ولی ارتباطات بین المللی از سال های قبل یعنی در سال ۱۸۵۰ به وسیله کیبل تلگرافی زیر دریایی بین کشورهای فرانسه و انگلستان برقرار شد این روش ارتباط بیش از نیم قرن ادامه داشت تا در سال ۱۹۰۱ با استفاده از امواج و بهره گیری از امواج مخابراتی بی سیم آغاز گردید و ۲۵ سال بعد کشور انگلستان تکنالوژی ارتباطات با استفاده از امواج کوتاه رادیویی را تکمیل کرد و پس از پایان جنگ جهانی دوم سیستم های انتقال از طریق شبکه مایکروویو به طور سریع توسعه یافت در سال ۱۹۶۵ یک سیستم انتقال به نام کیبل هم محور تلفونی با چندین کانال بین امریکا و اروپا (انگلیس) برقرار شد که در واقع یک قدم مهم در توسعه مخابرات بین المللی (راه دور) از نقطه نظر کیفیت و کمیت محسوب می شد در همان سال سرویس ارتباطات ماهواره ای بین امریکا و اروپا و بالعکس برقرار شد که تا به حال بهترین و مدرن ترین ارتباط بین المللی شناخته شده است ماهواره به دستگاه های ساخت بشر گفته می شود که در مدارهای در فضا به گرد زمین یا سیارات دیگر می چرخند.

From Computer Desktop Encyclopedia
© 2000 The Computer Language Co. Inc.

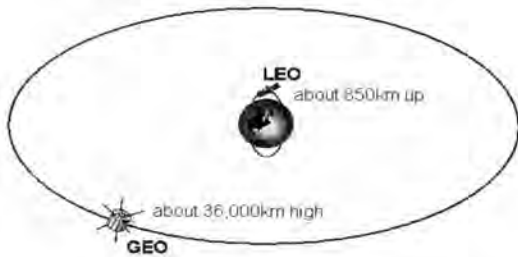

مدتها انسان در تلاش بود تا راه حل مناسب و اقتصادی برای ارتباطات بین المللی، منطقه ای و محلی بیابد تا اینکه در سال ۱۹۷۰ میلادی اولین ماهواره مخابراتی به فضا پرتاب شد ولی ارتباطات بین المللی از سال های قبل یعنی در سال ۱۸۵۰ به وسیله کیبل تلگرافی زیر دریایی بین کشورهای فرانسه و انگلستان برقرار شد این روش ارتباط بیش از نیم قرن ادامه داشت تا در سال ۱۹۰۱ با استفاده از امواج و بهره گیری از امواج مخابراتی بی سیم آغاز گردید و ۲۵ سال بعد کشور انگلستان تکنالوژی ارتباطات با استفاده از امواج کوتاه رادیویی را تکمیل کرد و پس از پایان جنگ جهانی دوم سیستم های انتقال از طریق شبکه مایکروویو به طور سریع توسعه یافت در سال ۱۹۶۵ یک سیستم انتقال به نام کیبل هم محور تلفونی با چندین کانال بین امریکا و اروپا (انگلیس) برقرار شد که در واقع یک قدم مهم در توسعه مخابرات بین المللی (راه دور) از نقطه نظر کیفیت و کمیت محسوب می شد در همان سال سرویس ارتباطات ماهواره ای بین امریکا و اروپا و بالعکس برقرار شد که تا به حال بهترین و مدرن ترین ارتباط بین المللی شناخته شده است ماهواره به دستگاه های ساخت بشر گفته می شود که در مدارهای در فضا به گرد زمین یا سیارات دیگر می چرخند.

عموماً ماهواره ها به روی پنج نوع مدار که بستگی به نوع کاربرد ماهواره دارد، قرار می گیرند:

۱ - مدار پائین زمین

LEO and GEO orbit elevations

می شود و قسمتی که از سطح زمین دور می شود به نام نقطه اوج نامیده می شود.

۵ - ماهواره های مدار قطبی Polar orbit :

ماهواره های مدار قطبی به نوعی از ماهواره هایی گفته می شود که مسیر مدار حرکت آنها عمود بر خط استوا و مسیر دوران از قطبهای شمال و جنوب می گذرد. بعضی از ماهواره های هواشناسی، ماهواره های سنجش از دور و ماهواره های جاسوسی از این نوع اند. ماهواره ها از دو بخش تجهیزات مخابراتی و غیر مخابراتی تشکیل شده است. زیر وسایل مخابراتی، آنتن ها و تکرار کننده ها هستند. در بخش مخابراتی، دستگاه های وجود دارد که وظیفه تکرار کننده های سیگنالهای رادیویی (ریلی) را انجام میدهد که ترانسپاندر نام دارد. ترانسپاندرها سیگنال های فرستاده شده از زمین را دریافت و پس از تقویت و تغییر فریکونسی، آنها را به زمین میفرستند. آنتن های مربوط به این ترانسپاندرها، به گونه ای طراحی شده اند که فقط بخش های از سطح زمین را که درون شبکه ماهواره ای قرار دارند، پوشش دهند. بخش غیر مخابراتی ماهواره ها که در واقع پشتیبانی فنی آن است شامل وسایل کنترل حرارتی، وسایل و تجهیزات کنترل موقعیت و مدار، ساختمان میخانیک، تجهیزات منبع تغذیه و موتور اوج گیری است.

به دلیل نزدیکی فاصله این نوع ماهواره ها از سطح زمین، سرعت حرکت این ماهواره ها خیلی بیشتر از سرعت دوران زمین به دور خودش است.

۲ - مدار متوسط (MEO) Medium Earth orbit : زمین :

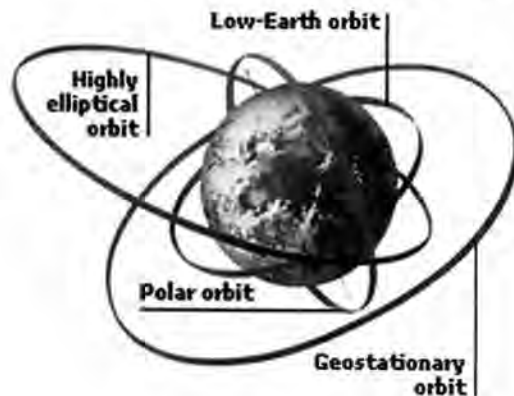
این نوع ماهواره ها از سطح زمین بین ۸۰۰۰ تا ۱۲۰۰۰ کیلومتر است. موقعیت آن بین فاصله (LEO) و (GEO) میباشد.

۳ - مدار همزمان زمین (GEO) Geostationary Earth orbit :

مدار جیواستیشنری یا مدار کلارک، مداری است درست بر بالای خط استوای زمین که اگر ماهواره ای در این مدار قرار گیرد سرعت گردش آن به دور کره زمین درست برابر سرعت حرکت وضعی خود زمین است به خاطر همین جایگاه ماهواره در فضا نسبت به ناظری که بر روی زمین قرار دارد همواره ثابت است. این مدار در ارتفاع ۳۶ کیلومتری بالای سطح زمین قرار دارد. مصرف ساخت آن بسیار بالا و طول عمر بیشتر از ۱۲ سال دارد.

۴ - ماهواره های مدار بیضوی Elliptic orbit :

این ماهواره ها دارای مداری بیضوی هستند. دو نقطه مهم از مدار این ماهواره ها نقطه اوج و نقطه حضیض آنها است. قسمتی که به سطح زمین نزدیک می شوند به نام نقطه حضیض نامیده

فلم مستند

تل پاتي آزادي

فلم جديد مستند تل پاتي آزادي كه
برای تجلیل از ۲۸ اسد روز آزادی
کشور عزیز ما افغانستان، توسط
استاد عبدالهادي قریشي نوشته شده
و به تاریخ ۲۸ اسد ۱۹ اگست
۲۰۱۴ از طریق تلویزیون ملی
افغانستان به نشر سپرده شد، که به
حسب راهنمایی محمد زرین انخوړ
رئيس عمومی راديو تلویزیون ملی
، و همایون فیروز امر تولید برنامه
ها کار ثبت آن تکمیل شده است.

فلم به نام (تل پاتي آزادي) که به
معنای (آزادی مانده گار) میباشد
۲۳ دقیقه است درین فلم گوینده گان
موفق راديو تلویزیون امان اله
حبیبی و ماری مطمئن، متون پښتو
و دری با شیوه و زیبایی کلام به
خوانش گرفته شده که بر برجسته
گی فلم افزوده است عبدالصبور
خنجی و تهیه کننده شیریندل سالک،
بکتاش، امین الدین و محمد امین

رحیمی با زحمات زیاد صحنه ها،
ادیتوری، گرافیک، ثبت و
کارگردانی را انجام داده اند که قابل
توصیف بوده اند مجتبی صیاد که
آمربخش فلم های مستند است با
خلاصمندی و بیژره زحمت کشیده
است. آقای قریشی در یک پرسش
خبرنگار مجله آواز گفت فلم به نام
(تل پاتي آزادي)

که متن آن به زبانهای پښتو و دری
بوده از ۱۸۳۹ الی ۲۸ اسد ۱۹۱۹
جنگ های سه گانه افغان انگلیس
طور مختصر نگاشته شده و صحنه
ها طوری آرایش و تنظیم شده است
که برای هر فرد افغان به طور
خاص نسل جوان ما با احساس بلند
و با تهیج و با مفکوره عالی حب

فداکار که سر دادند مگر سنگر ها را
نگهداشتند به وجه خوب و شایسته
روشن گردیده و بالاخره کشور ما
آزاد شد.

شاه امان اله خان گفته است:

دست از طلب ندارم تا کام من برآید
یا جان رسد به جانان یا جان ز تن برآید
یا:

په هر رگ کې می شور اور د انقلاب دی
غداران یې په پو کې سر وای نه شي

در اخیر آقای قریشی افزود: عده از
شخصیت های بلند کشور که برای
میهن؛ صداقت تقوا و فداکاری های
زیاد و صادقانه را انجام داده اند هم
یاد شده است بعضی تصاویر ثابت و
بعضی تصاویر متحرک از آرشیف
راديو تلویزیون ملی میباشد. قابل ذکر
است که این فلم دوم مستند است که
آقای قریشی نگاشته اند که فلم اول
آن ۲ سال قبل راجع به دوستی
افغان ترک بوده است که جایزه اول
مطبوعاتی نصیب آن شده است.

الوطن و آزادي خواهی از نگاه
روانی، تلقین و ایده بلند ترسیم
گردیده است.

که در متن آن شجاعت و دلیری
قامت بلند مردم افغانستان با حرمت
و وطنپرستی ذکر گردیده و اردوی
ملی با مورال عالی و وطنپرستانه و
شخصیت های مهم ملی و
غازیان و مجاهدان آزادی دوست با
حماسی بودن متن آن سبب بلندی
عزوجلالات و شکوه کشور ما و ملت
ما و نیاکان ما گردیده و آنها به نسل
آینده و احفاد خود چون الگوها وطن
دوستی آنها بیان گردیده است که هر
صحنه و هر ثانیه آن سبب بلندی
نسل گذشته و مایه افتخار ما بوده و
دیدن و پخش آن از طریق رسانه ها
ضرور میباشد

آزادي تر پاچاهیه لا تیری کا
چی دبل تر حکم لاندی شي زندان شي
یا
نکند مست هزار خم می پرستان را
مگر زره خاک میهن پرستان را

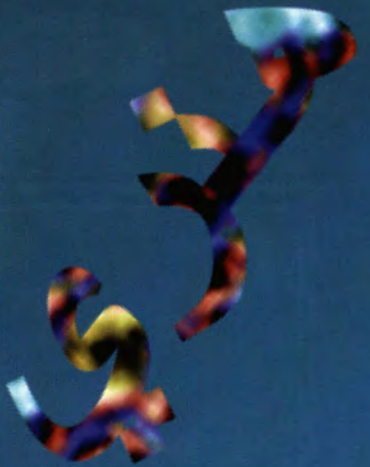
درین فلم شخصیت بزرگ قاید ملی
علیحضرت شاه امان اله خان غازی
و دیگر مجاهدان آزادی دوست و

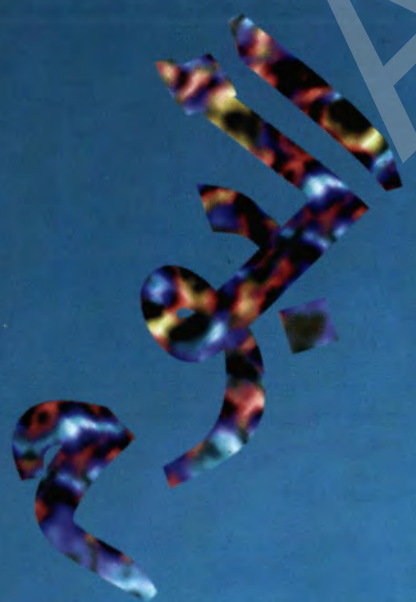
تسرین روشناد ملي راډيو
تلویزيون تکړه وياند.

استاد عتیق ریاب غزونی

استاد عتیق ریاب غزونی

سمیع محمودی د ملی تلویزیون د
سیاسی خبرونو اډینور

د ملي راډيو تلوېزيون د کارکونکو پېژنده

رحمت الله خيري

محمد نذير

انجنير حاجي حشمت الله

فيض محمد

د شعر پايانه

غزل
 شپه شپي پخه خاموشي زورواخلي
 درد مې دننه تن کسې اورواخلي
 دخيال په تال زانگمه ستوري خورمه
 سپوږمۍ رالويږي سترگې بي توروخلي
 شوگير سکر وپه ستا د ياد په لمبه
 خان لگوي چې لږ ټکورواخلي
 د سمندر په مينځ واړه تخته کې
 ماشوم بي پرېږدي خدای ترې مورواخلي
 عثمانی ستا دغه نازک تخيل
 ځي د غزل کلي کسې کورواخلي
 توفيق الله عثمانی

اندوه فراق
 بيا که چشم براه تو و خزان شده ام
 زتاب رفته تنم زار و ناتوان شده ام
 تو رفته و مگر عطر توست به کلبه من
 ز درد دوری ات ای ماه من چسان شده ام
 خزان خزان مرا بنگرید ای یاران
 چو برگ زرد رخ و سوه از غمان شده ام
 همیشه همچو هلال لاغرم ز دوری تو
 خمیده قامت سرو من و کمان شده ام
 میان پیراهن از لاغری گم است تنم
 زبس که غرق به تشویش و در گمان شده ام
 جهان شعر ز تعلیل و حسن نیست تهی
 فراز هر چمن واژه سایبان شده ام
 میان واژه بریزم عواطف سوزان
 به واژه های غزل ریز قصه خوان شده ام
 بهار روی تو آمد شب همچو زلفان ات
 از اینکه کوتاه شود شب ز سر جوان شده ام
 در انتظار مکن چشم مضطر تنها
 نه خواب و نی خورش و زنده شبان شده ام
 عبدالخالق تنها

غزل
 د يوې موسکاله خزاني ځني مې غلا کوله
 مخ يې رڼا کوله سترگو يې ځلا کوله
 چې په پلو کې يې سپوږمۍ لرله ستوري لرل
 هسې له نازه به يې شپه راته بلا کوله
 د يوې نازکې گناه زغم به مې چې مات وليده
 الا بلا به مې په غاړه د ملا کوله
 د نظر لاس مې رپېده په کې مظلومې او بنسکې
 هغې ظالمې به ظالمه شان بنسکلا کوله
 سليمانی زرغون جمال يې سمندر وگڼی
 يوه شبنم يې د ميږي خونه تالا کوله
 کاروان په مينه کې د خپل زړه په خيره ولاړ
 نه مې له چا سره مسلات نه مې سلا کوله
 پير محمد کاروان

درين زمانه بى همفلس به كوه رسيديم
 كه تا، ز غربت پامير يك صدا بگشايم
 و شامهاست كه برنا نشد ستاره مشرق
 ز سرنوشت همين پير يك صدا بگشايم
 به دست سنگ سپردم زمين سبز صدا را
 كنون ز نسل اساطير يك صدا بگشايم
 درخت حافظه اش را به باد مى دهد، اينك
 از آشيانه تصوير يك صدا بگشايم
 ز بسكه حنجره روزگار تلخ ترين است
 من و زبان مزامير، يك صدا بگشايم
 خالده فروغ

غزل اروايش مصرالله حافظ

د حسن ملنگان يو د جانان كوڅي ته خو
 د خپلي وركې مينې د ارمان كوڅي ته خو
 شايد چې په كې بيا مومو كعبه د خپل مراد
 جنونه ستا د رحم د گريوان كوڅي ته خو
 د مينې خراباته ستا په سر كړو سوگند
 درڅو پر هغې لوري د ايمان كوڅي ته خو
 د مصر زليخا دې ناز د مصر په كوڅو كړي
 د مينې لېوني مور د كنعان كوڅي ته خو
 ورپري مو پر سر كسه د تېرو تورو باران
 ي عشقه ستا د عهد و د بيمان كوڅي ته خو
 د تورو تورو شپو د كړو لارو او كوڅو نه
 د لمر غوندي راوخو د اسمان كوڅي ته خو

سحرگامې چون گل ترا ديده بودم
 كه در مرغزاري خراميده بودم
 برهنه از آن ارجمندم بخواند
 كه در پاى بت جبهه سايبه بودم
 در روزى بدور چمن با تو گشتم
 سخنها شنيدم كه نشنيده بودم
 از آن پيشتر كز منجم پيرسم
 ز بدبختى خویش فهميده بودم
 بهر سو خو سايه پيت مینويدم
 كه ناز و ادای تو فارتجده بودم
 سر خاک فرهاد بر باد رفته
 بنى همچو شیرين تراشیده بودم
 بمن همچو آب حیات عشقش شد
 صوفى عشقش

آشتی میوه ی شیره ی خداست
آشتی لطف بلورین خداست
آشتی کن که وطن در خطر است
مردم خسته ی ما در بدر است
ای وطندار عزیزم به دلت کینه نمان
باز در شادی دستان غمت خینه نمان
آشتی کن که ضرورست بدرمان چمن
هم خدا خوش بود و روح شهیدان وطن
وطن تشنه ی بیچاره ی من، خسته شدی
به غم و کینه ی اولاد خودت، بسته شدی
چه کسی پاره ی دامن تیره میدوزه
دل بیگانه به احوال تو کی میسوزه
کینه ره گم کویا خانه ره آباد کنیم
کمره بسته و ویرانه ره آباد کنیم
مادر و کودک ما، دینده به راه من و توست
دل غمگین عزیزان خوده شاد کنیم
هارون راعون

غزل

رنخ مې عادي دی خاص درمان نه غواړي
خو درملنه طبيبان نه غواړي
چرې راکی راته روغېر کې پر زړه
پروینو رنگ کړمه گلاب نه غواړي
زړگی مې تور شو بس گلان نه غواړي
خیال مې سرو وینو خورولی دومره
چې پر سرکو شونډه و پېزوان نه غواړي
!! اجمل پخپلو چرو خپلو مړ کې
ځکه له چا قصاص تاوان نه غواړي
اجمل اټک یو سفزی

داکتر شمس الحق آريانفر

النهرين شکل گـرفت. تمدن سومري درعهد فرمانروايي اور شکوفا شد. سومريان خط ميخی را اختراع کردند که قدیمترین نظام نگارشی است. از قلمی به شکل میخ، حروفی را که میخ ماند است بر روی لوح های از گل پخته، عاج و چوب می نوشتند. تا انجا که سومريان در ۲۷۰۰ ق.م صاحب کتابخانه مذهبی و شخصی بودند. یکی از کتابخانه های آنها به نام «تلو» ۳۰۰۰۰ لوح گلی داشت. از تمدن سومريان که از ۳۵۰۰ تا ۲۰۰۰ ق.م دوام داشت، کتاب «دلاورناکام گیلگمش» برجا مانده است. بعد از سومريان، تمدن بابليان ظهور کرد. کتابخانه «بورسیپا» در آن عهد مشهور بود و کتاب «قانون

می گردد که می پنداری پاره از تن تست کتاب عزیز دانایست که درهنگام کار هیچگاه مزاحم تو نمی شود ولی اگر احساس تنهایی کنی فوراً به سراغت می آید کتاب واژه عربیست و از کتابت و نوشتن گرفته شده است. در فارسی میانه آنرا «نامک» می گفتند همچنان که رساله را ماتیکاه می خواندند. در فارسی دری، کتاب را «نامه» می گفتند. آنگونه که فردوسی در شاهنامه آورده است:

یکی نامه از گهی باستان موسسه یونسکو کتاب را چنین تعریف نموده است: کتاب اثر چاپی صحافی شده که بیش از ۴۹ صفحه داشته باشد. اما کتاب پیشینه پنج هزار ساله دارد و پیش از این که صنعت چاپ ایجاد شود کتابهای چاپی به بازار آید، جوامع مختلف، به گونه گونه صورت آثار و افکار خود را ثبت و حفظ می کردند: لوح های گلی، چوبی، پوست آهو، برگهای پایروس، ورق و غیره وسایل بود که روی آن ها مسایل و مطالب نوشته و یا حک می شد و حفظ می گردید. پژوهشگران به این باور اند که قدیمترین نموده های کتاب که بر لوح های گلی نوشته می شد در تمدن سومريان در هزاره چهارم قبل از میلاد به وجود آمد. تمدن سومريان در ۳۵۰۰ ق.م در بین

پیشه کتاب و کتابخانه از مدنیت کهن تا امروز گویند یکی از خلفا، دانشمندی را دعوت کرد تا در مجلس شب در قصر او شرکت نماید. آن دانشمند گفت: به خلیفه بگویند: دوستان سودمندی اکنون در برابر من نشسته اند، بعداً خواهم آمد. خلیفه از پاسخ او رنجید و دستور داد بدون درنگ بیاید. وقتی آن دانشمند آمد خلیفه پرسید: این دوستان چه کسانی بودند؟ آن دانشمند پاسخ داد: این گروه دوستان کسانی بودند که انسان را آگاهی، راهنمایی و شکوه می بخشند. تومی توانی آنها را مرده بدانی و یا زنده و پر جنب و جوش بشماری. خلیفه دریافت اشاره آن دانشمند به کتاب است و تقصیر دیر آمدن او را ناپسند ندانست. جاحظ دانشمند بزرگ اسلامی که در اخیر حیات و زمان پیری در زیر کتابهای که در اطراف خود چیده بود و ازان استفاده می کرد، ماند و پدرود حیات گفت، درباره کتاب نکات جالبی را ارائه کرده است: اگر احساس تنهایی کنی، کتاب بهترین دوست است کتاب دوستی است که هرگز ترا نمی فریبد و چاپلوسی نمی کند کتاب هم نشینی است که ترا خسته و رنجور نمی سازد کتاب دوستی است که هرگاه تو بخوای خاموش است و هرگاه که بخوای گویا است کتاب مهمانی است که اگر بخوای مدت کوتاه با تو میماند اگر بخوای دراز مدت با تو است کتاب چنان با تو صمیمی

است. در زمان ساسانيان كتابخانه جندی شاپور شهرت داشت که با آمدن سپاه اسلام بدست آنها افتاد. کتاب به شکل امروزی که در پاپيروس و یا پوست اهو نوشته شده و یکجا دوخته شد و شکل کتاب امروزی را گرفت از قرن ۲ میلادی رایج گردید که در کلیساها آماده و نگهداری می شد.

بعد از دوره، اختراع کاغذ را داریم و صنعت چاپ را که اشکال ابتدایی آنرا چینیایی ها اختراع کردند و بعد در قرن ۱۵ میلادی با اختراع ماشین چاپ توسط گوتنبرگ به اوج خود رسید. چگونگی چاپ کتاب نخستین کتابهای چاپی در افغانستان را در بحث دیگر به بررسی میگیریم.

پاپيروس می نوشتند و در نگارش از قلم مو مانند کار می گرفتند. خط مصریان، خط تصویری یا هیروغلیف بود و کتابشان را طومارهای پاپيروس می گفتند که چندین متر طول و ۳۰ سانتی عرض داشت. اثر مدنیت مصریان به نام «پاپيروس پرس» که قبل از سال ۲۸۸۰ ق.م نگارش یافته، برجا مانده که همین اکنون در کتابخانه ملی پاریس نگهداری می شود. در ایران باستان نیز در عهد هخامنشیان ۳۳۰-۵۵۸ ق.م کتابخانه تخت جمشید وجود داشت که توسط اسکندر آتش زده شد. همچنان کتابخانه شوش مربوط عهد هخامنشیان

حمورابی «یادگار آن مدنیت است که تاحال برجامانده است.

آشوریان، همزمان با بابلیان ظهور کردند. در عهد آشوریان کتاب و کتابداری به یک پیشه تبدیل شده بود. آشوربانیپال ۶۲۸-۶۶۸ ق.م در نینوا کتابخانه بزرگی ساخت. او لوح های کتابخانه بوریسیا بابلیان را نسخه برداری کرد. کتابخانه که او ایجاد کرد فهرست داشت و شکل پیشرفته نگارش و حفظ آثار و میراث باستانی بعد از سومریان و بابلیان بود. شهر نینوا در سال ۶۱۲ ق.م تخریب گردید. باستانشناس میدی کیازاس این شهر را حفاریات و کشف نمود که همان سیمای پارینه را می نماید.

آنگونه که مشخص گردیده است، سومریان در ایجاد خط نقش بزرگ داشتند، بابلیان در قانون و قانون سازی سهم ارزنده گرفتند و آشوریان در سازماندهی کتابخانه ها نقش ایفا کردند. تمدن مصر قدیم نیز همزمان، مدنیت های بین النهرین از ۳۴۰۰ تا ۲۴۷۵ ق.م است. نگارش و کتابت مصریان از بین النهرین متفاوت بود. مصریان بالای برگ های

سندر غاړي خير محمد خندان

له دې نړۍ سترگې پټې كړې

ملي او حماسي سندرغاړی خیر محمد خندان په حق ورسید.

د پښتو ژبې تکړه او وتلی ملي او

ولسي سندرغاړی خیر محمد خندان

د ورپېښې ناروغۍ له کبله د ۲۷

کالونو په عمر د پېښور په یوه

روغتون کې ساه ورکړه. خیر محمد

خندان، چې د خوست سره په پوله

پرتې، د پکیتا د ځمکنیو ولسوالۍ

د پروخېلو په سیمه کې زیږیدلی وو،

د ۱۳۴۷ لمريز کال راهیسې د

افغانستان په ملي راډیو ټلويزيون

کې سندرې ويلې او ياده راډيو کې

يې تر ۲۰۰ ډېرې ولسي او حماسي

سندرې ريکاډ کړې دي.

نوموړي سندرغاړي د لوبې پکتيا د

غرنيو سندرو ځانگړی طرز لاره، د

صاف، لوړ او اهنگين غږ انگازو يې

درې او غرونه خوځول او د

ميليونونو ولسي خلکو زړونو ته يې

لاره پيدا کړې وه. ولسي سندرې او

سروکي يې اوس هم په لرو او برو

پښتنو کې ډېر مشهور دي او ورکړی دی. په خوست کې د

زيات مينه وال لري.

د خیر محمد خندان له خوا ويل

شوي ولسي سندرې دا مهال

ډېرو سندرغاړو له نوې موسيقۍ

سره هم ويلې دي.

د افغانستان مشهور سندرغاړي

لري: فرهاد دريا،

"زه د راډيو د مسوول په توگه دا

صديق شباب او د کوزې

وايم چې تر اوسه پورې هم هره

ورځ زموږ د اوریدونکو له خوا

سندرغاړي زیک اپريدي او نورو

فرمایشونه راکول کيږي او د

هنرمندانو د خیر محمد خندان

ولسي سندرو او طرزونو ته په

خپریدا غوښتنه کوي. خیر محمد

خندان یو داسې ملي، حماسي

او ولسي سندرغاړی وو، چې د لويې پکتيا د هجرو، اتونو، ودونو، خونيو او غمونو ډيری سندرې يې راټولې کړې وې، څه يې په ملي راډيو کې ريکارډ کړې وې، څه يې په محفلونو، مجلسونو، جشنونو، د نوي کال په ورځو او اخترونو کې ويلې وې. د خيرمحمد خندان مړينه د پښتون قوم هنر او فرهنگ ته ډېره لويه ضايع ده او دامهال بل داسې څوک نشته، چې د غرنيو سندرو د دې پاچا، د ملي او حماسي طرز،

رنگ، غږ او ولسي محبوبيت ځای ونيسي." شاعر نواب اميرزی چې د څلويښتو کالونو راهيسې د خندان سره بلد دی او د ده ډېر شعرونه خندان سندرو ته اړولي دي وايي، خندان په ذاتي شخصيت او هنر کې هغه ځای او مقام لاره، چې د تشې ډکول به يې خورا وخت او حوصلې ته اړتيا ولري:

"خندان افغان و په رښتيا افغان و. د ده په معيارونو د يو شخصيت موندل د خوست، پکتيا او پکيتکا په منطقه کې چې يوه غرنۍ ښځه پورته شي او يو داسې زوی وزېږوي، داسې سړی ځني پيدا شي، د دې دلپاره ډېره وخت په کار دی. خيرمحمد خندان د هېواده بهر منځنۍ او جنوبي اسيا، خليج او اروپايي هېوادونو ته هنري سفرونه کړي دي، په هغه سندرو سربيره چې په ودونو، د خوښۍ په محفلونو او جشنونو کې ويلې دي، د سندرو څلويښت کسيتونه او البومونه يې مارکېټ ته راوتلي دي. خيرمحمد خندان تېر کال له خپلې ميرمنې سره يو ځای د حج فريضه ادا کړه.

آشنایی با امریت اطلاعات رادیو افغانستان

در تمام انواع رسانه ها چه صوتی و تصویری و یا هم چاپی نقش بخش آژانسهای خبری عمده و اساسی می باشد. عمدتاً تمام نوع اطلاع رسانی توسط همین آژانسها و شبکه های خبر چه در چوکات رادیو تلویزیون ملی و دیگر تلویزیون ها زیر نام اطلاعات و بعضاً هم شبکه خبر یاد میشود. به شونده و بیننده رسانیده میشود. این بخش رسانه ها به هر اندازه که کارمندان متخصص و وسایل خویتر داشته باشند به همان اندازه فعالیت بیشتر میداشته باشند. هدف ما درین جا آشنائی با کار اداره اطلاعات رادیو افغانستان میباشد اما قبل ازینکه در رابطه به کار و فعالیت این اداره که غیر از تهیه و نشر خبر میباشد صحبت نمایم بهتر خواهد بود تا مختصر تاریخچه رادیو ملی افغانستان را که پیوند به تاریخچه اداره اطلاعات دارد مرور نمایم. بلسی، زمانیکه به گذشته رادیو نظر اندازیم بیاد کوتی لندی و تعمیر تیپ اروپائی ان همچنان بیاد استدیو های کوچک و زیبای پل باغ عمومی می افتیم طوریکه برای اولین بار رادیو در سال ۱۳۰۶ هجری روی موج ۳۶۰ متر به نشرات خویش

آغاز نمود و شهریان کابل را مسرور ساخت. این نشرات نخستین نشرات و نشرات آزمایشی رادیو در افغانستان بود که تنها شهریان کابل و اطراف کابل میتوانستند آنرا بشنوند. متأسفانه این رادیو جوان نظر به یک سلسله معاذیر و مشکلات وطنی نتوانست به نشرات اش ادامه بدهد و برای مدت طولانی حدود بیشتر از پانزده سال سکوت مجدداً در حمل سال ۱۳۲۰ به نشرات خویش آغاز نمود طوریکه آغاز مجدد رادیو از تعمیران واقع پل باغ عمومی جوار وزارت مخابرات سابقه آغاز شد. همزمان اولین خبر گذاری در افغانستان بنام (آژانس باختر) تاسیس گردید که تا امروز این آژانس خبری به سطح بین المللی فعالیت دارد. این رادیو بعد از احیاء مجدد بنام رادیو کابل مسما گردید و نشرات رادیو را در آن وقت نشر اخبار داخلی و خارجی، مضامین سیاسی و اجتماعی، دینی و اخلاقی، تاریخی، ادبی، و بیشتر آنرا موسیقی احتوا می نمود که بطور زنده ازین استدیو نشر میگردد.

اداره اطلاعات در بعد آنکه رادیو در سال ۱۳۲۰ دوباره به نشرات آغاز نمود منحصراً یک شعبه کوچک اداره خبر در تشکیل رادیو بفعالیت آغاز نمود که عمدتاً وظایف اداره خبر را بر نامه های اطلاعاتی، طرح و تحلیل رویداد های عمده و داغ داخلی و بین المللی احتوا مینمود که توسط یکتن از صاحب نظران با صلاحیت و ژورنالیست وارد مطبوعات در روز های جمعه به نشر میرسید که یکی از برنامه های جالب و مفید رادیو محسوب میگردد، که در جهت آگاهی مردم از رویداد های مهم روز افغانستان و جهان نقش خویشرا ایفا می نمود. بر علاوه نشر اخبار در ساعت اول صبح و چاشت اخبار مهم و شنیدنی به ساعت هشت شب به نشر میرسید. با انکشاف و وسعت تشکیل رادیو اداره خبر به مدیریت عمومی اطلاعات تغییر نام داد که تا دو سال قبل این اداره در چوکات تشکیل ریاست رادیو افغانستان زیر همین نام فعالیت داشت. بعد از روی کار آمدن تشکیل جدید رادیو تلویزیون ملی که همچنان ریاست شبکه خبر دران ایجاد شد مدیریت عمومی اطلاعات رادیو شامل تشکیل این ریاست شده و به امریت اطلاعات که دارای دو مدیریت عمومی میباشد ارتقا

شمسي اخبار خویش را از طریق ماشینهای تیلی تاییپ یا (تایپ های تیلیفونی) از آژانس باختر به دست می آورد بعدها الی سالهای ۱۳۸۰ و ۱۳۸۱ از ماشین های فکس استفاده مینمود .

ولی امروز اداره اطلاعات رادیو ملی افغانستان اخبار خویش را از طریق کمپیوتر و انترنیت نه تنها از آژانس باختر بلکه از تمام آژانسهای خبر رسانی داخلی و خارجی تهیه مینماید . با آنهم آنطوریکه باید امکانات و سهولت ها برای این اداره میسر باشد نیست و هنوز هم کمبودهای موجود است که امیدواریم با توجه مقامات سهولت ها بیشتر گردد تا کار با کیفیت بهتر انجام یافته باشد . قابل یاد آوری است اینکه همکاران این اداره با وجود تجربه کساری که دارند در اکثر کورسهای کوتاه مدت که از طرف رادیوی BBC و DW تدویر یافته جهت بلند بردن ظرفیت کاری شان در اجرای کاری ژورنالیستیکی شان با علاقمندی اشتراک نموده اند . و امیدوار هستیم تا مقامات در تدویر همچو کورسها در آینده نیز توجه نمایند .

اداره جهت غنای غنای و آرایه بهتر برنامه های شان و تهیه گزارشها و مصاحبه ها از مسولین ولایات وقتا فوقتاً به ولایات اعزام میگردد در رابطه به اینکه گزارشگران جهت تهیه گزارش و مصاحبه ها از کدام وسیله استفاده مینمایند باید گفت که : قبلاً گزارشگران ما مصاحبه ها و گزارشهای شانرا توسط تیپ های (یوهر) جـرمی که از ریل دران استفاده میشد و این تیپ ها دارا ی ۳۰ سانتی طول ۲۵ سانتی عرض و ۱۰ سانتی متر ضخامت و بیش از ۳ کیلو گرام وزن بود استفاده مینودند .

ولی امروز با انکشاف علم تخنیک مخصوصاً پیشرفت آن در دو دهه اخیر که میتوان آنرا انقلاب تخنیک نامید به سرعت پیشرفته و فعلاً هم هر ساعت و هر روز در تحول است . از برکت این تحول امروز وسائل تخنیکی دیجیتالی پا به عرصه وجود گذاشته است .

با به میان آمدن این وسایل سهولت های زیادی در تمام زمینه ها فراهم آمده است که ما بخش کارکنان رسانه ئی به جای تایپ های وزین قبلی امروز با تایپ های دیجیتالی و سبک جیبی چون یک مابیل وظایف مانرا انجام میدهم . همین طور اداره اطلاعات رادیو افغانستان الی سالهای ۱۳۷۵ هجری

یافت این اداره فعلاً با داشتن ۱۲ تن از ژورنالیستان با تجربه و معرب با پخش ۲۳ سرویس خبری طی یک شبانه روز از طریق امواج رادیو افغانستان و رادیو کابل و آرایه ۱۲ برنامه روتین پخش و نشر کنفرانسهای خبری رئیس جمهور ، محافل مهم و تاریخی و تهیه راپورتاژ ها توسط مدیریت عمومی اخبار و مدیریت عمومی راپورتاژ ها در خدمت هموطنان عزیز و مخاطبین رادیو افغانستان قرار دارند . برنامه های که از طریق این اداره بدست نشر سپرده میشود همه تخصصی ، معیاری و با کیفیت تهیه میگردد .

وظایف مدیریت عمومی اخبار عبارت از تهیه و ترتیب اخبار ، ترتیب میزهای مدور و برنامه نشست هفته که یکی از برنامه های مهم رادیو میباشد برنامهء مروری بر وقایع مهم هفته ، بیانیه نوبتی رادیویی رئیس جمهور کشور ، جام جم ، زیر آسمان کبود ، و در آئینه مطبوعات . وظایف مدیریت عمومی راپورتاژ ها عبارت از تهیه گزارشهای خبری ، مصاحبه ها ، تهیه راپورتاژ ها از محافل و مجالس مهم ، ثبت و نشر کنفرانسهای مهم ، کنفرانسهای خبری رئیس جمهور کشور ، محافل مهم و تاریخی و تهیه برنامه های ، رادیو صدای مردم که یکی از برنامه های مهم و پر شنونده و سابقه رادیو میباشد برنامه سفر رادیویی ، چشم دید گزارشگر ، رادیو افغانستان و مسولین ، باز سازی و گزارشها و گفتگو ها و تهیه گزارشها از ولایات میباشد . بر علاوه گزارشگران این

عاشق الله اخلاص يار

پکتيا ملي راډيو تلوېزيون

همغه وخته ترننه پورې دولت حمایه کوي، چې هروخت واکمنوترې گټه پورته کړې ده، او ورسره دپکتیاسیمه ایز تلوېزيون په کال ۱۳۲۱ داسديازمري میاشت کې په خپرونو پیل وکړ چې په پیل کې یې دکابل تلوېزيون خپرونې دسپې په یوه بجه ټولو ولایتونو ته ددیش پواسطه وړاندې کولې اودلته به دانالوگ په سیستم یعنی دویډیو اوکیسټ پواسطه ثبت اویا به بله شپه بیرته په محلي کچه نشر ته سپارل کیدې، انالوگ دغه پخوانی سیستم په ۱۳۸۴ کال کې د (پي ار ټي) په مرسته ددیجیټال په کمپیوټري سیستم وارول شو ددې لپاره پدې موخه دپکتیا لپاره درې تنه کارکوونکي په مرکز کابل کې دڅو میاشتو لپاره پدې هدف وروزل شول چې یاد سیستم زده کړې او په سمه توگه ترې گټه پورته کړې،

دپکتیا دې راډيو په همدې وخت کې کوم ځانگړې دامتيازاوند نه درلود ځکه چې دولتي راډيو دامتيازاوند پخپله دولت دی، خوهمغه وخت یې دمخابراتو او مطبوعاتو مدیریت چارې یو ځای سمبالیدې، چې دخپرونوچارې یې دمطبوعاتو مدیریت او دفرستندې یا بروټکاسټینگ چارې یې دمخابراتو مدیریت پورې تړلې وې، دغه راډیوله

پکتیاکې راډيو اوتلوېزيون پخوا دگردیز محلي راډيو تلوېزيون په نوم سره یادېده، چې په (۱۳۸۸) کال کې دپکتیا ملي راډيو تلوېزيون په نوم سره ونومول شو. پکتیا ملي راډيو دهېواد په کچه لومړنی سیمه ایزه راډيو ده چې دویلاتوپه کچه یې په لومړي ځل خپرونې په کال (۱۳۵۸) دجدي په ۱۹ نېټه پیل کړې، چې خپرونې یې په همغه وخت یوساعته وې. په همدې کال کې دپکتیا والي انورحاصل و دی دبالادې دریس خیلواوسیدو نکی و او ورسره دمطبوعاتومسول مدیرعبدالخالق زرمتی و،

پخوا پكتيا محلي راډيوپه اې ايم ۲۲۱ كيلوهرتزو ديولس كيلوواټه چكسلواكيايي دست گاه پواسطه چې (توسلا) نومیده خپرونې كولې داوخت دادستگاه استهلاک شوې چې پرزه جات يې په هيواد کې نشته. خودامهال دغه راډيو ۵۰۰ كيلوواټه چې دايف ايم په ۲،۱۰۵ څپو خپرونې کوي، دپخوانۍ دستگاه پواسطه خپرونې تر ۲۰۰ كيلومترو پورې رسيدې چې سهيلي اوسهیل ختيځ ولايتونه يې تريونين لاندي راوستي وو چې دپاکستان تريونين پورې هم رسيدې، خودلته اوس دتلويزيون اوراډيو دواړو دستگاه چې بيل بيل ۵۰۰ كيلوواټه دی چې د ۷۰۰ كيلومترو پورې يې خپرونې رسيږي، دامهال راډيو او تلويزيون ۲۳ تنه کارکوونکي لري چې له شميره يې ۱۵ رسمي مامورين او پاتې يې اجير کارکوونکي دي، خو پدې کم تشکيل سره سره يې ديوې سروې له مخې په منځني ډول پنځه لکه اوريدونکې لري،

ددې دواړو دپرمختگ لپاره دامهال نوي پلانونه لرو چې څپې يې اې ايم ته واوړي اود اوريدونکو شميره يې په ميليونو وگړو ته ورسوو، دراډيو او تلويزيون دقويتوب لپاره غواړو چې په لوړو غرونو لوی اتنونه ولگيږي چې دوليت ټولې ولسوالۍ او گاونډي ولايتونه هم تريونين لاندي راوړي، دغه راډيو په ۲۴ ساعتونو کې ۱۲ ساعته راډيو يويې او ۱۲ ساعته تلويزيونې خپرونې لري چې له جملې څخه يې راډيو يې خپرونې خپل توليد دی، اود تلويزيون له لارې پوره دوه ساعته خپرونې لرو چې ددې نه بغير نوريې ريلي يا دافغانستان ملي تلويزيون خپرونې نشر ته سپارل کيږي، او خبري سرويس په ورځ کې څلور ځله راډيو يې، اودوه ځله تلويزيونې لرو، دطالبانو دحکومت په راتلوسره تلويزيونې خپرونې بندې شوې، چې راډيوپه ورځ کې يوساعت دشريعت غږ په نامه خپرونې کولې، خوددې رژيم په نسکوريدو سره ددغه ادارې کارکوونکو بيرته خپلې منظمې خپرونې پيل کړې، دموقتي ادارې په درشل کې هم دوه اونۍ

دروغنياتو دنشتوالي له امله خپرونې بندې شوې چې وروسته بيا پيل شوې اوداستونزه يې اواره شوه، دياډولو ده چې ددې ستونزې داواري ديوې مياشتې لپاره دروغنياتو مصرف دپکتيا قومي مشر حاجي اناراحمدزي ورکړ چې وروسته يې ستونزه اواره شوه، دپکتيا ملي راډيو تلويزيون نشراتي جدول ددې ليکنې لاندي ليدلی شی چې په مکمل ډول سره پلي کيږي او دامهال ویش مو دافغانستان ملي راډيو تلويزيون ته هم ليرلی دی چې دهغوی تاييدي له ځانه سره لري.

افغانستان

افغانستان امکانات و نیروی انسانی لازم را برای کشف آثار باستانی در اختیار نداشت و از آنجائیکه حفريات غير قانونی در ساحات باستانی کشور انجام میگرفت قاچاقچیان دزدانه آثار گرانبهای باستانی را به خارج کشور انتقال میکردند که این پروسه تا سال ۱۹۱۹ م (ختم جنگ جهانی اول) ادامه داشت، قرار دادی بین دولتین افغانستان و فرانسه عقد نمود که به این ترتیب براساس کاوشهای قانونی مطابق به قرار داد در تعداد گنجینه های فرهنگی و تاریخی موزیم ملی افغانستان فزونی به عمل آمد. این قرار داد به فرانسوی های حق می داد که از دو اثر کشف شده مشابه یکی از آنها را به فرانسه انتقال دهند. احمد علی کهزاد مورخ و باستان

و غیره. در سال ۱۹۲۵ م این مجموعه به قصر کوتی باغچه (ارگ) انتقال یافت ، قصر کوتی باغچه نسبت ضیقی جای جوابگوی نیازمندی های موزیم نبوده بار دیگر این مجموعه ها در سال ۱۹۳۱ م به تعمیر موجوده واقع دارالامان منتقل گردید . در اولین قانون اساسی افغانستان که در زمان امان الله خان به تصویب رسید، یک ماده مفصل به حفريات و حفظ آثار تاریخی و تشکیل محلی برای نگهداری آثار تاریخی این کشور اختصاص داده شد. به موجب این قانون، مقرر شد که شعبه "حفريات و موزیم" زیر نظر وزارت معارف (آموزش و پرورش) فعالیت کند. از مهم ترین کارهای این شعبه، کشف و حراست از آثار تاریخی و انتقال آنها به موزیم ملی بود. از آنجایی که دولت

موزیم ملی

موزیم ملی افغانستان یکی از غنی ترین موزیم ها در سطح منطقه بشمار میرفت که این کانون بزرگ فرهنگی توانست در طول ادوار مختلف هزاران اثر باستانی را حفظ و آنرا به صورت قسمی به نمایش بگذارد. در سالهای اولیه تاسیس این موزیم که در آن دوران "عجایب خانه" نام داشت، فقط بعضی از آثار تاریخی مثل قرآن های خطی، صنایع دستی، آثار برجای مانده از جنگ های دوران استقلال و بعضی کتاب های کمیاب در آن نگهداری می شد. اما این کانون با عظمت در سال ۱۹۱۹ م در تعمیر باغ بالا گشایش یافت و آثاریکه جمع آوری شده بود مشتمل بود بر مجموعه های تاریخی، اسلحه باب ،البسه زر دوزی خامکدوزی ،علم های جهاد ،نسخ خطی

شناس افغان يکي از کسانى بود که در کنار کاوشگران خارجى به جستجوى آثار تاريخى مى پرداخت که کشف بسيارى از آثار تاريخى افغانستان با تلاش هاى او بوده است. در اين دوران، بعضى از آثار تاريخى موزيم ملي در فهرست آثار تاريخى يونسکو به ثبت رسيد و پس از جنگ دوم جهانى چندين تيم باستانشناسى از ايتالييا، بریتانيا، جاپان، هنديا و شورويها به کاوش پرداختند. موزيم ملي از بدو تاسيس تا سال ۱۹۹۲ - م یکصد هزار قلم آثار باستانى کشور را حفظ و حراست مينمود که اين مجموعه ها شامل بود به حوزه هاى مختلف و ادوار مختلف - که از جمله ميتوان از حوزه هاى سرخ کوتل - اى خانم ، بگرام ، کاپيسا ، هده ، منديگک ، طلا تپه شبرغان شورتوغى ، فندقستان ، باميان ، حوزه باختر ، شرک ، پاتاوه ، دلبر جين تپه اى ، تپه فلول ، تپه اى خزانه ، تپه اى مرنجان ، هزار سم سمنگان و ده ها حوزه ديگر را نام برد . که اين مجموعه ها ادوار مختلف ، از قبل التاريخ آغاز و تا قرن بيستم رادبر ميگرفت . برجسته کارى هاى مرمرين بودايى ،

عاج هاى هندى ، آثار سنگى متعلق به ماقبل تاريخ ، برنزهاى رومى ، مسکوک ات دوره هاى مختلف ، مجسمه هاى قبل از ميلاد ، بخشى از آثار موزيم ملي را تشکيل مى دادند . آثار تاريخى از دوران صدر اسلام نيز بخش ديگرى از موزيم

را شکل مى داد که از مهم ترين اين آثار مى توان به قرآن کوفى به خط عثمان بن عفان خليفه سوم اسلامى ، آياتى از قرآن به خط امام حسن و نيز به قرآن خط کوفى که در سال ۱۳۳۴ از "شهر غلغه" کشف شده بود اشاره کرد. آثار خطى شاعران بزرگ زبان فارسى درى نيز در موزيم کابل نگهدارى مى شد؛ هفت اورنگ عبدالرحمان جامى ، هفت پيکر نظامى گنجوى ، هشت بهشت و ليلى و معجون امير خسرو دهلوى ، که همه اين آثار در سال ۸۹۹ هجرى کتابت و تذهيب شده بودند بخشى از آثار ادبى موزه را شکل مى دادند. بوستان سعدى به خط ميرعماد خطاط معروف عصر تيمورى ، ديوان ميرزا عبدالقادر بيدل که از طرف امير بخارا به پادشاه افغانستان ، امير حبيب الله اهدا شده بود ، ديوان حافظ به خط مير محمد محسن که براى سلطان حسن بايقرا نوشته شده بود و چند اثر مهم ديگر نيز از جمله آثار بخش ادبى و هنرى موزيم بود. از مهم ترين آثار هنرى ديگر موزيم ملي افغانستان نيز مى توان به آثار ميناتورى از استاد کمال الدين بهزاد اشاره کرد. با توجه به کثرت آثار کشف شده ، علاوه بر کابل در شهرهاى هرات ، ميمنه ، غزنى ، بلخ و قندهار نيز چند موزيم بوجود آمد که موزيم هرات با بيش از ۴۰۰۰ اثر تاريخى بيشترين آثار را در خود جاي داده بود. با ورود نيروهاى مجاهدين به شهر کابل و با گسترش جنگ در داخل بايخت ، از

ساختمان موزيم ملي نيز به عنوان سنگر نبرد استفاده شد. و طى سالهاى ۱۹۹۲ - ۱۹۹۵ موزيم ملي تقريباً هفتاد فيصد آثار ناب و منحصر به فرد خویش را در طول اين مدت زمان از دست داد. موزيم ملي نه تنها آثار باستانى خویش را از دست داد بلکه تمامى آثايبه ، تجهيزات ، مفروشات ، ويترين هاى نمايشى ، اسناد آرشيقي ، آلبوم ها ، کارت ها و تعداد زيادى کتب و بالاخره حريق منزل فوقانى موزيم ملي در ماه مى سال ۱۹۹۳ م به اثر اصابت راکت ها و خمپاره ها انجام پذيرفت . دشمنان فرهنگ با آنهايم به اين ويرانى ها و غارتگرى ها بسنده نبوده چنانچه در دوره سياه طالبان به اين کانون فرهنگى ضربه ديگرى وارد آمد که همانا شکستادن تعداد بيش از دو هزار مجسمه ها پورترت هاى دوره اسلامى و قبل از اسلام وغيره بود که به شکل بيرحمانه تخریب نمودند. عمر خان مسعودى از مسئولان موزيم کابل تنها کسى بود که با تلاش شخصى خود در دوران جنگ هاى داخلى و زمان طالبان بيش از بيست هزار اثر موزيم را به مکان هاى امن منتقل کرد تا از بين نرود. وى در سال ۱۳۸۴ خورشيدى جايزه جهانى "شاهزاده کلاوس" هلند را به خاطر نجات آثار موزيم افغانستان دريافت کرد. وى نهمين دريافت کننده جايزه شاهزاده کلاوس در جهان است.

ادامه دارد

ناصر شاه سرحدی

ژورنالېستان او گرمې پېښې

خامخا د تباهي او انارشېزم سره مخامخ کېږي. وايي: چې په لرغونې زمانه کې د (ژول سزار) د روم امپراتورۍ ځکه ړنگه او له مينځه لاړه چې په امپراتورۍ کې نننۍ رسنۍ او مېډيا خولاڅه کې چې حتی يوه دېوالي جريده هم نه وه چې د امپراتور نظريات يې لري پرته سيمو ته رسولی وای او يا يې د لرې سيمو د خلکو غوښتنې امپراتور ته رسولی وې. د نړۍ په متمدينو او پرمختللو ټولنو کې د رسنيو کارکوونکي او ژورنالېست ان دنړۍ او سيمې په هېوادونو کې د خپلو رسنيو او اژانسونو لپاره خبرونو او رپوټونو د برابرولو تر څنگ د ځانگړو امتيازاتو څخه هم برخمن دي. له بدمرغه زموږ د هېواد ژورنالېستان او خبريالان نه يوازې دا چې د گواښونو او

د خپل چاپېريال، ماحول، سيمې او نړۍ څخه د ځان خبرونې يوه مهمه غريزه گڼل کېدله ځکه نو خبريالان او ژورنالېستان نه يوازې ټولنه او خلک ددې سيمې او نړۍ د پېښو، حوادثو او پرمختگونو څخه خبروي بلکې د هغو د ساعت تېري او سرگرميو لپاره هم زمينې برابروي. که څه هم ژورنالېستان او خبريالان د خلکو او دولت تر مينځ د يو پل حيثيت لري بلکې په نوي او ماډرن ژورنالېزم کې د دولت د درې گونو قواوو په مينځ کې د څلورمې قوې ځای هم خپل کړی دی. د تاريخي شواهدو له مخې په کومه ټولنه کې چې خبريالي او مېډيا وجود ونه لري هغه ټولنه او دولت هم بقاء نه لري او ټولنه به

ژورنالېستان نه يوازې د سيمې او نړۍ د گرمو پېښو نه خلک خبروي بلکې د سولې په راوستلو کې هم ځانگړی رول لري. د انساني ټولني پيدايښت سره سم د نورو مهمو انساني غريزو تر څنگ يو هم دا وه چې کله به انسانان پخپلو کې سره مخامخ شول نو يو بل ته به ويل: څه دې وليدل؟ څه دې واورېدل؟ او څه خبرې لري؟ دا هغه پوښتنې وې چې د انساني ټولني پيدايښت سره سم انسانان ددې لېواله و چې

زندانونو سره مخ دي بلکي د مرگ تر سرحده گواښل کېږي. د بلخ ولايت د مزار شريف په ښار کې يوه بنځينه فعاله خبرياله پلوشه توخي په خپل کور کې د څو وسله والو لنډغرو له خوا په چاقو وژل شوې چې نه يوازې ددې ولايت د ژورنالېستانو بلکي د هېواد او نړۍ ژورنالېستانو ددې خبر په اورېدلو سخت غبرگون ښودلی دی. د افغانستان د اسلامي دولت د اطلاعاتو او فرهنگ وزير ډاکتر

سيمې او نړۍ له گرمو او داغو پېښو، حوادثو او مسايلو نه خبر وي بلکي د سولې، ثبات او امن په تامين کې يې هم ځانگړی او خاص رول لوبولی دی.

سدمخدوم رهيــن ددې فعالې ژورنالېستي پلوشې توخي وژنه په سختو ټکو غندلې او د هېواد د امنيتي ځواکونو څخه يې غوښتې چې ددې فعالې خبرياليې قاتلان چې په بې رحمانه ډول وژل شوي د قانون منگولو ته يې و

سپاري. زمونږ په باور دا دولت او د نړۍ د ژورنالېستيکي اتحاديو او سازمانونو نړيوال مسوليت دی چې د ژورنالېستانو د ژوند خونديتوب او مصونيت ته خاصه او ځانگړې پاملرنه وکړي، ځکه ژورنالېستان او خبريالان نه يوازې دا چې خلک او ټولنه د

تیوری ایجاد تصاویر متحرک

بیوست به گذشته

مسأله مورد مناقشه آن است که منتقدین روزنامه‌ای فلم را می‌باید فقط مرو رگر فلم نامیده و منتقدین واقعی فلم آن‌هائی هستند که به صورت آکادمیک به نقد فلم می‌پردازند. این روش فکری را معمولاً به نام تیوری فلم یا مطالعات فلم می‌شناسند. تلاش اصلی منتقدین، فهم روش کارکرد فلم و تکنیک‌های فلم‌برداری و تأثیرات آن‌ها بر روی مردم است. نتیجه کارکرد منتقدین بیش از آن‌که در روزنامه‌ها به چاپ رسیده و یا در تلویزیون نمایش داده شود، در ژورنال‌های تخصصی و گاهی اوقات نیز در مجلات سطح بالای جامعه ارائه می‌گردند. هم‌چنین گاهی اوقات منتقدین با پوهنتون‌ها همکاری می‌نمایند. بلافاصله پس از ابداع صنعت پردازش، حرفه ساخت و نمایش تصاویر متحرک به‌عنوان منبع کسب درآمد مطرح گردید. پس از مشاهده نتیجه موفقیت‌آمیز ابتکار جدید خود و محصول خروجی آن در فرانسه، لومیرها اقدام به برگزاری تور دور قاره اروپا به منظور به نمایش‌گذاری خصوصی اولین فلم‌های خود برای عوام و خواص جوامع نمودند. آن‌ها در هر کشور به‌طور عادی مناظری

جدید از محلات را به آلبوم خود اضافه نموده و خیلی سریع طرف‌های تجاری در کشورهای مختلف اروپا پیدا نمودند تا خریدار وسایل و عکس‌های آن‌ها بوده و در امر صادرات، واردات و تجاری کردن محصولات صحنه‌ای یاور آن‌سان باشند. در سال ۱۸۹۸ (میلادی)، نمایش احساس اوبرامرگوا اولین فلم تجاری شد که تا آن زمان تولید گشته بود. به زودی فلم‌های دیگر نیز ارائه گشتند تا صنعت فلم به‌عنوان صنعتی نو و مستقل جهان را تحت‌الشعاع قرار دهد. شرکت‌های اختصاصی جهت تولید و توزیع فلم به وجود آمدند و این در حالی بود که بازیگران سینما از محبوبیت بسیار زیادی برخوردار گشته و اجرت‌های سنگینی را برای بازی در فلم‌ها طلب می‌نمودند. قبل از آن یعنی در سال ۱۹۱۷، چارلی چاپلین قراردادی برای حقوق سالیانه یک میلیون دلار منعقد

نموده بود. امروزه در ایالات متحده، صنعت فلم‌سازی در اطراف هالیوود متمرکز شده است. هم‌چنین مراکز محلی سینمایی در بسیاری از مناطق جهان به وجود آمده‌اند و به‌عنوان مثال صنعت فلم سازی هندوستان (که مرکز آن در حوالی «بالی وود» قرار دارد) در سال بیش‌ترین تعداد فلم در جهان را تولید می‌نمایند. این‌که اگر در سال ده هزار فلم با خصوصیات مثبت توسط صنایع ولی فلم‌های شهوت‌انگیز تولید شوند، نکته قابل مناقشه آنست که این فلم‌ها بایستی تعیین صلاحیت گردند. اگر چه هزینه‌های تولید فلم باعث هدایت تولیدات سینما به سمت تمرکز در تحت نظر استدیوهای سینمایی گردید، پیشرفت‌های جدید در مقرون به‌صرفه ساختن تجهیزات ساخت فلم باعث شکوفائی تولیدات مستقل فلم گشتند. سود به‌عنوان یک عامل کلیدی در هر صنعتی مطرح است، با توجه به ماهیت هزینه‌بر و مخاطره‌آمیز فلم‌سازی، برای ساخت بسیاری از فلم‌ها نیاز به هزینه‌های بیش از حد دارد. یک مثال منفی این مورد فلم واتر ورلد کوین کاستر است. با این حال، تلاش بسیاری از فلم‌سازان به دنبال خلق آثاری است که از لحاظ اجتماعی

مقبولیت پیدا نمایند. برنده جایزه پوهنتون که به نام «اسکار» نیز شناخته می‌شود مهم‌ترین جوایزی است که در ایالات متحده به فیلم‌های برتر اعطاء گشته و ظاهراً براساس شایستگی‌های هنری آن باعث شناسایی جهانی آن فیلم می‌گردد. هم‌چنین، فیلم‌ها به سرعت جای خود را در آموزش به جا و در کنار صحبت‌ها و متون استاد باز نمودند.

مراحل فیلم‌سازی

تعداد و نوع کارکنان لازم جهت تهیه فیلم بستگی به ماهیت آن دارد. بسیاری از فیلم‌های حادثه‌ای هالیوود نیاز به صحنه‌سازی‌های کامپیوتری (سی. جی. آی) دارند که توسط یک دوجین عوامل قالب‌های سه بعدی، انیمیشن کارها، روتوسکوپ کارها و سازندگان تدارک می‌گردند. به‌رحال، یک فیلم کم‌خرج مستقل توسط عوامل اصلی که معمولاً دستمزد کمی هم دارند قابل ساخت است. کار فیلم‌سازی در تمام نقاط دنیا با استفاده از وسایل پیشرفته، سبک‌های بازی و اقسام آن در حال انجام است. بودجه برخی از این فیلم‌ها بسیار زیاد و در حد تعهد دولتی است مانند نمونه‌هایی در چین و در مقابل برخی دیگر در حد فیلم‌سازی در سیستم ستدیوی آمریکا هزینه‌بر هستند. مراحل مرسوم فیلم‌سازی مراحل تولید در

هالیوود شامل پنج مرحله اساسی است: ارتقاء مرحله قبل از تولید تولید مرحله بعد از تولید توزیع مدت زمان لازم برای این مراحل معمولاً سه سال است. سال اول صرف مرحله «ارتقاء» است. در سال دوم مراحل «قبل از تولید» و «تولید» به انجام می‌رسند. سال سوم نیز به مراحل «بعد از تولید» و «توزیع» اختصاص می‌یابد.

عوامل فیلم

عوامل فیلم عبارت‌اند از گروهی از مردم که به منظور تولید یک فیلم یا پروژه تصویر متحرک توسط شرکت فیلم‌ساز استخدام می‌شوند. نظیر «پخش»، «بازیگران» که در جلوی دوربین ظاهر می‌شوند و افرادی که برای شخصیت‌های فیلم صداسازی می‌نمایند و...

فیلم‌سازی مستقل

فیلم‌سازی مستقل معمولاً در خارج از هالیوود و دیگر سیستم‌های ستدیوی انجام می‌شود. یک فیلم مستقل (یا فیلم هند و چین فیلمی است که در ابتدا بدون برنامه‌ریزی مالی و توزیع حمایت شده از سوی ستدیوهای فیلم‌سازی عظیم ساخته می‌شود. خلاقیت، تجارت و دلایل تکنولوژیکی تماماً از عوامل رشد فیلم‌های هند و چین در اواخر سده بیستم و اوایل سده ۲۱ به حساب می‌آیند. از منظر خلاقیت، جلب حمایت ستدیوها برای فیلم‌های آزمایشی بسیار دشوار است. وجود اجزای آزمایشی در موضوع و

سبک از جمله مسایل ممنوعه ستدیوهای بزرگ فیلم‌سازی هستند. از لحاظ کاری، بودجه‌های سنگین ستدیوهای فیلم‌سازی نیز آن‌ها را به سوی انتخاب‌های محافظه‌کارانه در مسایل مربوط به پخش و گزینش عوامل سوق می‌دهد. این مشکل با در نظر گرفتن مسایل مشارکتی شرکت‌ها نیز بیش‌تر تشدید می‌گردد. (مشارکت از ۱۰٪ در سال ۱۹۸۷ به حدود دو سوم فیلم‌ها در سال ۲۰۰۰ توسط شرکت برادران وارنر افزایش پیدا کرده‌است. یک مدیر تولید ناشناس تا زمانی که تجارب موقعی در فیلم‌سازی صنعتی یا تلویزیون نداشته باشد، تقریباً هیچگاه در ستدیوها پذیرفته نمی‌شود. ستدیوها هم‌چنین از ره‌بری‌شان غیرمعروف در فیلم‌های خود و به‌خصوص در نقش‌های کلیدی استفاده نمی‌نمایند. تا زمان ابداع دیجیتال، هزینه‌های تجهیزات حرفه‌ای فیلم و نگاه‌داری آن‌ها نیز از جمله موانع اصلی در تولید، مدیریت، یا بازیگری در فیلم‌های ستدیوهای سنتی به‌شمار می‌آمد. سرعت بالا رفتن هزینه‌های ساخت یک فیلم ۳۵ میلیمتری از نرخ تورم نیز افزون است. تنها در سال ۲۰۰۲ و بنا به گزارش "ورایتی هزینه نگاتیو فیلم ۲۳٪ افزایش نشان داده‌است. فیلم‌ها هم‌چنین نیازمند صرف هزینه‌های سنگین روشنایی و تجهیزات مربوط به مرحله بعد از تولید هستند؛ امروزه، تجهیزات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری مربوط به مرحله پس از تولید را می‌توان بر روی یک کامپیوتر شخصی نصب نمود.

ادامه دارد

بسې پېښې بوټونه

لنډه كيسه

نصير احمد احمدی

فرشه وړ پورته كړ، وروپې وويل:-
جوړه يې چېرته ده؟ ماشومانو
په سرو سترگو ورته كتل، ښځې وو
يل: هوسې! بوټ راکړه، نجلی
دواړه لاسونه شاته نيولې وو، ښځې
لاس وروغځاوه او د نجلی له گوتو
يې په خټو لړلی
غټ کرمچ وایست د نجلی شونډې
وځړېدې، خو ویسې نه ژړل ښځې
ورو وویل: ښه! کبیره! ستا کومه
جوړه خوښه ده؟ ډنگر هلک په خټو
لړلی څر کرمچ وړ پورته کړل. د
یونس له خولې چیغه راووته! والله
که یې ستا پلار رانه یوسي. دا ما
خوښ کړي دي یو دم پر ډنگر هلک
ور پرېووت او د هغه مخ ته یې
سوکان ونيول. ښځې دواړه سره
بېل کړل ورو یې وویل:

زاره صندوق ناستې کوچینې
نجلی په خټو لړلي، غټ څر
کرمچ بوټونه په خپل ټټر پورې
ټینگ ونيول، تر هغې وروهاخوا
یوه بل ډنگر کوچني هلک
هم ژړل ښځې
وویل: رائي! له سره به یې
ووپشو! نجلی دروازې ته منډه
کړه، خو ښځې وار رومبې کړې،
نجلی یې تر مټ ونيوله، درې
سره یې پر پلاستيکي فرش
کېنول تر څه وخته له ژړا سره د
ماشومانو د پزودکښېدو غږونه
هم اورېدل کېدل، بیا ټول
غلي شول ښځې په خټو لړلی څر
کرمچ له زاره پلاستيکي

ماشوم په ژړا له کوتې ووت، په
خاور کې کېناست، خپلو لوڅو پښو
ته یې وکتل، د ښې پښې پر بټه
چاودې گوته یې، شین غټ مچ
ناست و ماشوم پښه و خوځوله، مچ
په لښتي کې شو، بویناکه او بوته
ورغی د ماشوم پر اوږه لاس
ولگېد، ورو یې كتل، چیغه یې
کړه: نه یې غواړم!
یوه ډنگره ښځه یې تر څنگ
کېناسته. د هلک سربې پر خپل ټټر
پورې ولگاوه، په خواره خوله یې
وویل: سمه ده زویه، زه به مو سره
جوړ کړم. دواړه کوتې ته ننوتل،
ښځې وویل: هلی نواتول بوټونه
دلته راوړئ! یو دم چیغې شوې، پر

سور اسويلی يې وايست: سرونه
خوړی، لږ ناوخته
راځم. نجلی وویل: څه کوي
بنځه غريو واخيسته: په کورونو
گرځم، کېدای شي چې يو څه
نوي بوت پيدا کړم.
يونس په خبره کې ورو لوبېد:
نو ولې ناوخته راځې؟ مخکې
تر غرمې مې نږدې کورونه
راوغوښتل، يوې زړې بنځې په
پلاستيک کې بيگانۍ وريجې
راته واچولې، همدا درې جوړې
بوټونه يې هم راکړل، خو بيا
هماغو کورونو ته نه شم
ورتلای، نورې کوڅې به پسې
غواړم. دا يې وویل او له کوټې
ووته. نجلی پسې غږ کړل:
اډې! دا ځل داسې بوټونه
راوړه چې پينه ونه لري

هسي هم تلې نشته. نجلی خړو
کرمچو ته لاس وروغځاوه، له
اخ سره يې چيغه کړه: بنځې
لاس پورته کړ، يونس دواړه
لاسونه خپل مخ ته ونيول.
بنځې چيغه کړه: څوک خپلې
خور ته داسې چوندی وړ
لگوي! بېرته غلې کېناسته. وړ
ه نجلی ورومخته شوه، خپل
سر يې د بنځې پر ځنگانه
ولگاوه، په غريو کې يې
وويل:
اډې! ماته نور
بوټونه راوړې! بنځې د هغې
په بېرو څټو کې خپلې
ډنگرې گوتې تېرې کړې. يوه
شېبه غلې وه، بيا ورو ولاړه
شوه، وره ته نږدې پرته زړه
چادري يې پر سر سمه کړه.

يونسه زويه، پلار ته دې مه تېرېره، له
مروڅه غواړې؟ يونس په غوسه وويل:
خو څرکرمچ زما دي!
ډنگر هلك غريو واخيست.
بنځې په بېره وويل: سمه ده کبیره، مه
ژاړه. يوه چاره به پيدا کړم. غلې شوه، ورو
يې وويل: گوره يونسه، څرکرمچ ستا تر
پښو لوی دي، کبير ورو ته دي
يې ورکړه، بېگانه يې هم تبه وه. وبال
لري. يونس په غوسه وويل: څر
کرمچ يوه پينه لري، خو د تورو بوټونو له
پينو وار نه کېږي، د هغه بلې جوړې خو

گینس

چيست؟

ما همواره از مطبوعات و رسانه‌های جمعی خبرهایی را می‌شنویم مبنی بر رکوردهای مختلفی که افراد در کتاب معروفی به نام (کتاب گینس) به نام خود ثبت می‌کنند. اما اطلاعات ما درباره این کتاب تا چه حد است. (کتاب گینس) یا کتاب رکوردهای جهان (Guinness World Records) مجموعه کاملی است از رکوردهای مختلف در تمامی زمینه‌ها در دنیا. البته تنها کتابی است که هیچ‌وقت کامل نمی‌شود و همواره در حال تغییر است و هر ساله یک کتاب به نام (کتاب گینس) همان سال، چاپ و منتشر می‌شود. پاسخ بسیاری از سوالات عجیب و غریبی که در ذهن انسان راجع به (ترین‌های) انسان‌ها، حیوانات، علم، محیط زیست و... نقش می‌بندد در این کتاب یافت می‌شود. از جمله بلندترین انسان جهان، پیرترین زوج جهان، بلندترین ساختمان جهان، سریعترین حیوان جهان و... این کتاب بخش‌های مختلفی از جمله علمی، جغرافیایی، حیوانات، انسان‌ها، ورزشی و... دارد و در هر قسمت مطالب و رکوردهای مربوطه همراه عکس‌های جالب و دیدنی آورده شده است. عدم محدودیتی وجود ندارد و در این کتاب هیچ محدودیتی وجود ندارد و هر کاری هر چند پیش پا افتاده که برای اولین

بار توسط یک فرد انجام شود، در این کتاب ثبت می‌شود. ایده چاپ و تنظیم چنین کتابی، اولین بار در سال ۱۹۵۵ به وسیله رییس کارخانه نوشابه (گینس) داده شد و این کتاب در آن سال با پشتیبانی کارخانه (گینس) و به وسیله برادران دو قلوی انگلیسی به نام (روس و نوریس مک وایتر) در انگلیس به چاپ رسید و نام کتاب (گینس) بر روی آن گذاشته شد و از آن سال هر ساله این کتاب چاپ می‌شود و افراد زیادی را از سراسر دنیا به تلاش وادار می‌دارد تا چند سطری از این کتاب را به نام خود اختصاص دهند. مطلب قابل توجه دیگر درباره کتاب گینس این است که خود این کتاب یک رکورد در جهان محسوب می‌شود. به این صورت که کتاب (گینس) پرخواننده‌ترین کتاب دنیا، البته پس از کتابهای مقدس آسمانی است و در کتابخانه‌های دنیا بیشترین درخواست و بیشترین حق نشر را دارد و این رکورد در کتاب (گینس) به نام خودش به ثبت رسیده است. برای این که یک عمل در این کتاب به عنوان یک رکورد جدید پذیرفته و ثبت شود باید ابتدا به مرکز (انستیتو گینس) در انگلیس ارجاع شود. در آنجا مدتی در بایگانی حفظ می‌شود و پس از انجام بررسی‌های لازم و در صورت داشتن تمامی شرایط و ویژگی‌های موردنظر این موسسه، همراه با نام صاحب رکورد به ثبت خواهد رسید. از بین قسمت‌های مختلف کتاب، قسمت ورزشی، بیشتر از قسمت‌های دیگر تغییر و تحول پیدا می‌کند. چرا که ورزشکاران مصمم و پرتلاشی در سراسر دنیا وجود دارند که تلاش می‌کنند رکوردهای ورزشی را ارتقا دهند. در اینجا تعدادی از این رکوردها را بیان می‌کنیم: تردستی (مارک اسون) از استرالیا. او مدت ۵۶ دقیقه به صورت آویزان از پا، با سه توپ کوچک تردستی‌های جالبی انجام داد و نام خود را در این کتاب ثبت کرد. تینگ جانسون) هم که در کتاب گینس (بچه قاشقی) نامیده شده با متعادل نگه داشتن ۱۵ قاشق به مدت ۳۰ ثانیه روی صورتش در این کتاب جایی را برای خود باز کرد. بلندترین مرد جهان هم از جمله جالب‌ترین رکوردهای کتاب (گینس) امسال است. این مرد

حفظ تعادل روی یک توپ بادی به مدت ۳ ساعت و دویدن روی پاهای چوبی به ارتفاع یک متر در یک مسیر ۵ مایلی در زمان ۳۹ دقیقه.

(آشریتا) کسب این رکوردها را در بین همه مردم جهان بسیار سخت و یک ارزش واقعی می‌داند. کلمه غیرممکن در فرهنگ لغت (آشریتا) وجود ندارد و او تلاش می‌کند هر کار غیرممکن را به ممکن تبدیل کند. او عاشق خلایقیت و ابتکار است و دوست دارد مردم را به تعجب وا دارد و بخنداند. او همه مردم دنیا را دوست دارد و تلاش کرده رکوردهای مختلف خود را در قاره‌های مختلف به ثبت برساند. او چندی پیش برای ثبت آخرین رکوردش به مصر سفر کرده و در آنجا مشغول تمرینات سخت است. وی در پاسخ به ایس‌ن سؤال خبرنگاران که چرا شما اینقدر وقت و انرژی روی این کار می‌گذارید، گفت: من می‌خواهم به انسان‌ها نشان دهم توانمندی‌های انسان نامحدود است و کافی است ما خود را باور کنیم آن وقت می‌توانیم هر کاری را انجام دهیم. سالانه حدود ۶۰۰ هزار نفر کاندیدای رکورد، خود را به موسسه گینس معرفی می‌کنند که تعداد کمی از آنها پذیرفته می‌شوند و از طرف این موسسه به آنها پاداش داده می‌شود...

هارموت تایم آلمانی هم با خواندن یک آواز به مدت ۵۴ ساعت و ۴۱ ثانیه خواننده طولانی‌ترین آواز جهان است. بزرگ‌ترین و سنگین‌ترین کدوی جهان هم توسط کشاورز لاری چکون به وزن ۶۶۶ کیلوگرم سال قبل در این کتاب به ثبت رسید. بلندترین ناخن پای جهان هم از آن مردی به نام لویس هولیس است که از سال ۱۹۸۲ ناخن‌های پایش را کوتاه نکرده و مجموعاً ۲ متر و ۲۱ سانتی‌متر بلندی دارد و از این نظر در جهان رکورددار است. پادشاه کتاب گینس لازم به ذکر است که ثبت‌نام در کتاب گینس، کاری بس سخت و دشوار است اما با این وجود ورزشکار و دهنده حرفه‌ای (آشریتا فورمن) آمریکایی عضو تیم ماراتن (سری چی موی) تا به حال بیش از ۱۰۰ بار نام خود را در این کتاب به ثبت رسانده و عنوان پادشاه کتاب گینس را کسب کرده است. او اهل نیویورک است و پنجاه سال سن دارد و تقریباً از دهه دوم زندگی‌اش کار خود را در شکار رکوردهای مختلف آغاز کرده است و تاکنون بیش از صد رکورد جالب و دیدنی را به نام خود ثبت کرده است. از جمله دویدن با یک شیشه شیر بالای سر، هل دادن یک پرتقال با بینی روی زمین به مسافت یک مایل،

(باتوسی شون) چینی است که ۳۶/۲ متر قد دارد. فرانس مولر (اهل سالزبورگ) با یک پایه مخصوص یک هلیکوپتر به وزن ۸۰۰ کیلوگرم را مدت سی ثانیه روی شانه‌هایش نگه داشت. یک مرد هندی به نام (کوز هال مانام راماک ریش نای) مدت ۱۰۱ ساعت با یک طبل نوازندگی کرد و نام ماشین نوازنده را به خود اختصاص داد. گراترین شلوار جین فروخته شده در اینترنت، یک شلوار لی ۱۱۵ ساله از مجموعه‌ای ناشناس در ژاپن است که توسط (راین دیدنایت) به مبلغ ۴۹۶۰۰ یورو فروخته شد.

چریتیس آدام هم مدت ۵ ساعت و ۸ دقیقه روی دوچرخه در حالی که نوازندگی می‌کند و رو به عقب حرکت می‌کرد، مسیر ۶۰ کیلومتری را در اتوبانی در سویس طی می‌کند. اولین عروسی زیر آب دنیا نیز از مطالب خواندنی امسال است. (استوارت رکس) و (میس شی کوی کندا) در کالیفرنیا جشن عروسی‌شان را با ۲۰۸ مهمان و با لباس غواصی در زیر آب برگزار کردند. دنی نورت) و (پتر شکلی) روی بزرگ‌ترین زمین شطرنج دنیا، شطرنج بازی کردند. این زمین از هر طرف ۲۸/۵ متر طول دارد و پادشاه آن ۱۱۹ سانتیمتر ارتفاع دارد.

علم گل سحر

د مـ تـ لـ وـ نـ و کـ یـ سـ ی

لاروی راغی خریبې تر غوږو و نیو
خو دزړه زور یې نه کاوو په دې
منځ کې ډیر وخت تیر شو ، شپه
را نږدې وه ، دخړه خاوند ولیدل
چې لاروی هسې لگیا دی دزړه له
اخلاصه مرسته نه کوي نو ورته
وبې ویل : وروره کور دې ودان
ورځه ورځه چې په تا ناوخته
کیږي دخړه څښتن ته هسې هم ور
پېښه ده . یعنی چې ماته خورا
پېښه ده مجبور یم خپل کار به
کوم .

ته مـ یـ وـ زـ یـ وـ هـ

زه به دې روژې وهم

وايي په پخوا زمانو کې یوه
مالدار سړي روژې نه نیولې ، چا
ورته وویل چې روژې نیسه خدای
به دې په مال کې هم برکت واچوي
، هغه و چې دروژې په میاشت
کې یې په روژه نیولو پیل وکړ ،
خو هغه کال د وزو ناروغي هم
خپره شوه ، ده ډیرې زیاتې وزې
درلودې ، هر سهار به چې له خوبه

به یې ویل تاسې صبر وکړئ خدای
کارونه په کرار کوي بنده خونه دی
چې تلوار کوي

ډیر کلونه نور هم تیر شول یوه
ورځ دغه ظالم سړي له خپل ورور
سره جنگ وکړ خپل ورور یې
وواژه او دی بندي شو په همدې
وخت کې خلکو پرې شاهدي
ووېله چې دغه سړي دمخه هم دا
بل سړی وژلی و ، دا ظالم سړی په
عمري بند محکوم شو اولادونه
یې ددا نورو یتیمانو غوندې یې
سرپرسته او خوارو زار پاتې شول
له هغه وروسته دامتل وشو چې :

خدای چارې په مدار کړي ، بنده
نه دی چې تلوار کړي

دخړه څښتن ته ور پېښه ده
ویل کیږي د چا خر له بار سره په
ختو کې لویدلی و او په ویاله کې
بند پاتې و ، دخړه څښتن چې
هرڅومره زور وواکه ویې نه شوای
کولای چې خر له ختو وباسي له یو
بل لاروي یې مرسته وغوښته ،

خدای چارې په مدار کړي
بنده نه دی چې تلوار کړي
وايي یو وخت یوه خان پخپلو
یتیمو تربرونو ډیر ظلم کاوو ،
ددوی پلار هم ده وژلی و ، خو په
حکومت کې یې رشوت تیر کړی
و او دهغه دمرگ پرې یې د وژل
شوي پر ورور وچولې وه
، یعنی یو ورور ووژل شو او دابل
دهغه دمرگ په تور بندي شو
ددغه کور ټولو غړو ته ټول حال
معلوم و خو څه یې نه شوای
ویلای ددغو ددواړو ورونیو زامن
او کورونه دغه ظالم ته ور پاتې
شول ، دیتیمانو آواز هیچا نه
اوریده ، ددوی انا چې مشره او
تجربه کاره میرمن وه ډیره ډاډه وه
، چې ظالم ته به خدای پخپله جزا
ورکړي خو دکورنۍ نورو غړو به
بې صبري کوله ، انا به یې ډاډ
ورکاوو کلونه تیر شول ټولې
کورنۍ به انا ته ویل خدای به دې
ظالم ته څه وخت سزا ورکوي انا

څوك مه وهه په نوک، تابه نه وهی په سوک

کلا په دباندي برخه کې پر يوه ديوال زنگ نصب کړی و، هر چا به چې غوښتل نوشيروان وگوري او خپل عرض ورته وکړي، دا زنگ به يې واوه، بيا به د پاچا عسکر ورتلل او دا سړی به يې د پاچا دربار ته راووست او نوشيروان به يې عرض ته رسيده گڼي کوله وايي يوه ورځ يو خر د کلا له څنگه تيريده، په زنگ پورې لگيدلی، پاچا چې زنگ اوريدلی خپلو کسانو ته يې امر کړی، چې عارض دده حضور ته راولي، د پاچا کسانو وليدل چې انسان نشته او خر په زنگ پورې لگيدلی دی، پاچا ته يې دا خبره وکړه، پاچا ورته وويل رايې وله، حتماً څه خبره شته، عسکرو خر د پاچا حضور ته راووست، پاچا وليدل چې خر ډير ډنگر دی، سمدلاسه يې امر وکړ چې د خر څښتن حاضر کړي. پاچا د خره څښتن ته مناسبه سزا ورکړه او توصيه يې ورته وکړه چې انصاف له هر چا سره په کار دی وروسته له هغه دا متل عام شو.

ناســـــــت ول، ښځو به جنگ کاوو .
يوه ورځ يې له بل کلي سره جنگ شو ددغې درې ښځو سختې جگړې ورسره وکړې او دبل کلي ډير کسان يې مړه او تپيان کړل. وروسته له هغه دا متل وشو چې ړنگه شې درې نر دې پخ ښځې تيرې انصاف له حيوان سره هم په کار دی ويل کيږي د اوسني هلمند ولايت په بست کلا کې د نوشيروان عادل د پاچاهي مرکز يا پلازمينه وه، نوشيروان عادل يو ډير عدالت خوښوونکی سړی و، له هر چا سره به يې انصاف کاو او دچا حق به يې نه پخپله خوړ او نه به بل چاته اجازه ورکوله چې د چا حق وځوري يا ظلم پرې وکړي. نوشيروان ددې لپاره چې خلک وکولای شي په آساني سره دده دربار ته راشي او خپلې غوښتنې وړاندې کړي دبست

پاڅيده ليدل به يې چې څو وزې يې مړې شوې دي، دې سړی هم بېرته په روژه خوړلو پيل وکړ، چې هره ورځ به يې وزې مړې وليدلې، ده به هم ډوډۍ را وغوښته، ډوډۍ به يې خوړله او دا به يې ويل چې خدايه ته مې وزې وهه زه به دې روژې وهم، ددې سړي ټولې وزې مردارې شوې او روژه يې هم ونه نيوله يعنې دوه تاوانه ور واوښتل، له هغه وروسته دا خبره د متل غونډې مشهوره شوه .
ړنگه شې درې نر دې پخ، ښځې تيرې وايي يو وخت د يوه کلي خواته يوې درې ته له بلې سيمې کډې راغلې، دا خلک په دره کې ميشت شول په دوی کې رواج و چې دباندي ټول کارونه ښځې سرته ورسوي. نارينه به يې په کورونو کې ناست ول ښځو به خواري مزدوري کولې، که به يې له بل کلي او قبيلې سره جگړه هم پيښه شوه نارينه به په کورونو کې

بيدل

که فقره جدا مجد سال ۱۳۳۱ شمسی یا ۱۳۷۱ قمری را نشان می دهد.

درس بيدل در کابل

غفلت ایام پیری از سرما وانشد سخت دشوار است بيدل ترک خواب صبحدم در کابل از تدویر نخستین مجالس بيدل خوانی و شرح و تفسیر بيدل، بیرون از دربار، در خانه پدر قندی آغا عبدالحمید اسیر، شواهدی در دست داریم. قندی آغا در خاطرات خود می نویسد که او با فرهنگیان کابل چون عبدالله آتم مجددی، عبدالعزیز لنگرزمین، استاد محمد ابراهیم خلیل و... به خانه ما، نزد برادر بزرگم عبدالقادر می آمدند. من از مجالس آنها به بيدل آشنا شدم. بعد از سال های ۱۳۱۰ زمانی که برادر اسیر، زندانی می شود، درس بيدل به حجره مسجدی که مولانا قربت امام آنجاست می رود. بعد از آن محمد هاشم شایق افندی، محافل درس بيدل را ادامه می دهد. به تعقیب آن گرداننده درس بيدل، فیض محمد زکریا است. تا اینکه در سال ۱۳۴۰ بعد از وفات زکریا، محفل درس بيدل به خانه قندی آغا می رسد که تا امروز ادامه دارد. عرس بيدل

اختلاف رنگ بيدل در لباس افتاده است ورنه بکرنگ است خون در پیکر طاووس و زاغ به قول حضرت بيدل، ده سال قبل از وفاتش، قبری در حویلی خود ساخته بود و در اطراف آن عرس خود را می گرفت. شعرا آنجا جمع می شدند. آیاتی تلاوت می شد و بعد به خوانش ابیات بيدل می پرداختند و شاعران شعر خود را میخواندند. بعد از وفات حضرت بيدل، نخستین عرس او را محمد سعید برادر

باشی ترکستان میگردد. تاثیر سید محمد شریف و سید سلیمان خواجه، بر سید صدیق گوهری و آموزش ها و تاثیر پذیری خود او از محیط کابل سبب میگردد که درس و محفل بيدل را در بلخ آغاز کند و ادامه دهد. سید محی الدین گوهری فرزند سید صدیق گوهری که از شمار فرهنگیان بنام بلخ باستانی است می گوید: من جوان ۱۳ یا ۱۴ ساله بودم که در محفل بيدل خوانی و شرح و تفسیر ابیات بيدل شرکت می کردم علما و دانشمندان نامدار بلخ و سایر ولایات شمال کشور در روز های جمعه به منزل ما می آمدند و محفل خوانش بيدل و بحث روی اشعار بيدل آغاز می شد. تا آنجا که به یاد دارم این اشخاص در آن محفل ها شرکت داشتند: مولانا خال محمد خسته، عبدالصمد جاهد مدیر جریده بيدار، حاجی محمد سلیم نزار عبدالاحد رقیم مدیر مجله بلخ، هلال الدین بدری، محمد اسماعیل ذبیح، مولوی غلام حیدر پدر عبدالکریم مجاهد، قاری مستعلی پدر استاد واصف باختری، سید احمد مشهور به ایشان ایبکی، محمود از ایبک رمزی خرمی، دره خرمی «سمنگان» قطره خرمی «ولایت سمنگان» مولوی آدینه محمد عرب «خلم سمنگان»، سابق از آقچه، قاری محمد عظیم از سرپل، مولوی خیر محمد از چارکنت عبدالرشید جوهری از شیرغان داملا نجیب الله غیبی از آقچه، نظام الدین نظام، داملا ضیاء الدین فرخاری، مولوی حنیف بلخی، مولوی صالح محمد فطرته سید صدیق گوهری در سال ۱۳۳۱ هجری شمسی به عمر ۶۹ سالگی وفات کرد. معلوم است تدویر محافل و مجالس بيدل نزد او از این تاریخ بیشتر بوده است.

استاد مولوی خسته سال وفات گوهری را در شعری چنین آورده است. گوهری آنکه سالها در بلخ عزم حج کرد سوی مطلب رفت در مدینه زمکه سر ز آنجا جانب روضه مخلص رفت گفت خسته به فوت آن سید اوبه «آغوش جدا مجد» رفت

امیر عبدالرحمن خان به دفع آنها اقدام نمود، نخست میر محمد نبی بیک میر بامیان را تابع ساخت به سمنگان حمله کرد، میر رستم خان میر سمنگان به ولایت بلخ گریخت و در قلعه ملک بین آقچه و چاربولک نزد سید محمد اوراق رفت که آخرین امیر الامرای بلخ است امیر قلعه را فتح کرد و سید محمد اوراق را باخود به کابل برد. سید محمد اوراق دو فرزند به نام های سید عثمان و سید میرزا خواجه دارد. سید عثمان نیز دو پسر دارد به نام های سید صدیق گوهری و سید عمر که بعدها مشهور به ایشان کرتیل شد که در ارگ شاهی کار میکرد این افراد در کابل و در دربار امیر بودند در آنجا با بيدل و بيدلخوانی آشنا شدند. بعد ها با فشار انگلیس ها، امیر مجبور گردید، ایشان اوراق را به بلخ و به زادگاهش بفرستد؛ اما از این که از نفوذ او ترس داشت، افراد امیر او را در راه زهر دادند که وفات کرد و در قلعه مراد بیک دفن گردید. خانواده سید اوراق به بلخ رفتند و به رهبری معنوی و فرهنگی مردم ادامه دادند اینجاست که سید محمد صدیق گوهری که از کابل و از بيدلخوانی آنجا متأثر بود محافل بيدلخوانی را در بلخ گشود شاعران و نویسندگان و علمای آن روزگار به خانه او می آمدند بيدلخوانی میکردند و به شرح و تفسیر ابیات بيدل می پرداختند. از سوی دیگر سید صدیق گوهری شاگرد محمد شریف جوهری است، محمد شریف جوهری طیب و رئیس الحکمای دربار امیر عبدالرحمن خان بود، وقتی از کار دربار فارغ گردید و به ولایت بغلان آمد و درس بيدل را آنجا آغاز کرد و شخص دیگر که در کابل و دربار است سید سلیمان خواجه رئیس باشی امیر زاده های ترکستان در کابل است که بعداً رئیس

زاده اش برگزار کرد تا سال ۱۱۳۷ عطاءالله یکی از شاگردان بیدل، عرس استادش را می گرفت از آن تاریخ تا سال ۱۱۵۷ معنی یاب خاک شاگرد دیگر بیدل برگزار کننده عرس بود در سال ۱۱۷۱ به قول خزانه عامر. وقتی میرعبدالولی عزت به شاهجهان آباد می آید، می بیند که شاعران برای عرس بیدل گرد آمده اند. برای اینکه بدانند بیدل از آمدن عزلت آگاهست یا خیر به دیوان بیدل تفال می زنند که این بیت می آید. چه مقدار خون در عدم خورده باشم که برخاکم آبی و من مرده باشم اما به قول تذکره عقد ثریا در سال ۱۱۹۱ قبر بیدل ویران است و دیگر از عرس خیری نیست. چند عامل را در فروکش نمودن محافل عرس بیدل مؤثر می دانند؛ در سال ۱۷۰۶- ۱۱۱۷ قمری زمانی که بیدل زنده بود، اورنگ زیب وفات کرد بعد از او در مناطق گجرات، لاهور و دکن و جاهای دیگر قیام های آزادی خواهی مسدو آغاز شد. در ۱۷۳۸ نادر افشار و در ۱۷۵۶ احمد شاه ابدالی به هند حمله کرد همچنان در همین زمان کمپنی هند شرقی در مناطقی از هند مستقر شد توطعه را ارائه داد اینها سبب گردید که هندوستان در بحران فرو برود. از سوی دیگر انگلیس ها که میخواستند انگلیسی را زبان پنه قاره هند سازند از محافل بیدل خوانی و عرس بیدل جلوگیری کردند. زیرا بیدل را به زبان فارسی و به دین اسلام پیوند می دادند و آنها با این هر دو در تضاد بودند. وقتی در هند عرس فروکش کرد، در افغانستان محافل عرس آغاز شد از نخستین محفل عرس در سال ۱۳۱۰ در منزل عبدالله آتم مجددی در قلعه جواد کابل، خبر داریم. بعد از آن عرس بیدل را در سال ۱۳۲۸، تا ۱۳۳۰ هاشم شایق افندی گرفت. در سال ۱۳۳۵ وزارت معارف افغانستان عرس بیدل را تجلیل کرد. بعد از آن محفل عرس در خانه قندی آغا برگزار گردید. قندی آغا محافل درس و عرس را تحول بخشید. در محفل درس بیدل که دایره از خواص بود، جوانان را دعوت کرد و آنها را سهم داد تا به اندازه برداشت خویش در زمینه سخن گویند. و همینگونه در عرس بیدل اخلاصمندان و عامه مردم را نیز کشاند که هریک به سهم خود ادای اخلاص می کردند. این رسم هنوز ادامه

دارد و فرزندان قندی آغا به رهبری فرزند بزرگش استاد عبدالعزیز مهجور محصل شق بیدل و مثنوی خوانی را هفته وار همچنان ادامه می دهند. آثار تحقیقی در مورد بیدل در رابطه به آثار و احوال میرزا عبدالقادر بیدل کار های ارزشمندی در افغانستان صورت گرفته است که در سایر بخش های قلمرو زبان فارسی دری، نسبت به افغانستان این توجه اندک بوده است. نخستین چاپ کلیات بیدل را در هندوستان شاهد هستیم اما در همان روز حدود صد سال قبل، در دوره امیر حبیب الله خان در سال ۱۳۳۴ قمری چاپ دیوان بیدل در کابل آغاز شد که در آن روزگار بخشی از ابیات بیدل در چاپخانه سنگی کابل نشر گردید. در زمان ظاهر شاه، کلیات پنج جلدی بیدل از طرف وزارت معارف افغانستان چاپ گردید که خال محمد خسته، تصحیح آنرا بدوش داشت.

در همان زمان نقد بیدل استاد صلاح الدین سلجوقی در شناخت آثار و احوال بیدل نشر گردید که روزنه آغازین بود در شناخت ابوالمعانی عبدالقادر بیدل. در همان روزگار، کریم نزهی جلوه، در مقاله دیدگاه خود را پیرامون چاپ دیوان بیدل در افغانستان نوشت و توضیحاتی ارائه کرد. در سال ۱۳۵۰ اثر دو جلدی بیدل شناسی توسط غلام حسن مجددی نوشته شد. همچنان کرسی بیدل شناسی در دانشکده ادبیات دانشگاه کابل ایجاد گردید که استاد مجددی آنرا تدریس می کرد. اثر دیگری بنام بیدل و وزیر نوشته شد. کتابی به نام احوال و آثار میرزا عبدالقادر بیدل، تالیف عبدالغنی هندی توسط محمد آصف انصاری ترجمه گردید. بحثی در احوال و آثار بیدل «تالیف نور الحق انصاری را پوهاند میرحسین شاد ترجمه نمود.» بعد از آن طی سالهای بعدی این آثار در رابطه به بیدل، نوشته و نشر گردیده است. گزیده غزلیات بیدل، آصف باختری

بیدل شاعر زمانه ها بیدل و چهار عنصر که هر دو کتاب را استاد اسدالله حبیب نوشته است سی مقاله درباره بیدل که

بهمت سرور پاکف جمع آوری و نشر گردید. فیضی قدس از استاد خلیل الله خلیلی شرح طور معرفت از استاد امیر محمد اسیر شرح رباعیات بیدل خط بوو یا کلید عرفان از عبدالحمید اسیر «قندی آغا»، گزیده غزلیات بیدل، بو طبقای بیدل، خوشه های از جهانی بینی بیدل تر صدایی بیدل، در خانه آفتاب، انسان کامل از دیدگاه بیدل و حافظ تالیف عبدالغفور آرزو. و شماری آثار دیگر که نتوانستیم بدست آرم است. در تاجکستان نیز در آغاز با سبک هندی مخالفت های بوده است. و در زمان شوروی مخالفت با ادبیات کلاسیک بیدل را به فراموشی برد از چند مقالاتی توسط صدرالدین غنی در آغاز سده بیستم نوشته شد و در مجله های ترکی نیز نشر گردید و کتابی نیز به سرلیک چاپ شد

در ایران، توجه به بیدل با مقاله (بیدل دهلوی) توسط شفیع کدکنی آغاز شد. بعداً کتابهای «بیدل و سپهری و سبک هندی» بیدل شاعر آینه ها و سایر نوشته های کدکنی، حسن حسینی، علی معلم و غیره کار های ادامه یافت که هنوز آنگونه لازم است تحقیقات بزرگی صورت نگرفته است.

د ملي تلويزيون نشراتي پلان

دوشنبه	یکشنبه	شنبه	وقت
سرود ملي	سرود ملي	سرود ملي	۶/۰۰
تلاوت قرانكريم	تلاوت قرانكريم	تلاوت قرانكريم	۶/۰۳
درس تجويد	درس تجويد	درس تجويد	۶/۱۰
موعظه - دعايه و حديث	موعظه - دعايه و حديث	موعظه - دعايه و حديث	۶/۳۰
ورزش صبحانه	ورزش صبحانه	ورزش صبحانه	۶/۵۰
اخبار	اخبار	اخبار	۷/۰۰
سلام صبح بخير	سلام صبح بخير	سلام صبح بخير	۷/۰۵
اخبار	اخبار	اخبار	۸/۰۰
مرور بر روزنامه ها	مرور بر روزنامه ها	مرور بر روزنامه ها	۸/۰۵
ادامه صبح بخير	ادامه برنامه صبح بخير	ادامه صبح بخير	۸/۲۰
اخبار	اخبار	اخبار	۹/۰۰
آينده سازان	اردوی ملی	ورزش هفته	۹/۱۰
پوليس	شهر ما خاتمه ماست	نمایش تلويزيون	۹/۳۵
اخبار	اخبار	اخبار	۱۰/۰۰
مباحثه	مرچ سرخ	بحث هفته	۱۰/۱۰
پشه نې و نورستاني	دستاورد	پشه نې و نورستاني	۱۱/۰۰
گزارش ولايتي	پشه نې و نورستاني	گزارش ولايتي	۱۱/۱۰
اخبار	گزارش ولايتي	اخبار	۱۲/۰۰
پرسشهای ديني	اخبار	تندرستی	۱۲/۰۵
آذان ظهر و حديث	جستجوی حقايق	آذان ظهر و حديث	۱۲/۳۰
ادامه برنامه	آذان ظهر و حديث	رهگذر نور	۱۲/۳۵
بلوچي و موسيقي	والعصر	بلوچي	۱/۰۰
مشعداران هنر	برنامه بلوچي	هر چا هر رنگ	۱/۲۰
اخبار	گنجينه موسيقي	اخبار	۲/۰۰
هوا و نوا	اخبار	آزمونگاه ذهن	۲/۱۰
اوزبيكي و تركمني	مردم و موسيقي	اوزبيكي و تركمني	۳/۰۰
كارتون	اوزبيكي و تركمني	كارتون	۳/۱۵
اخبار	كارتون	اخبار	۴/۰۰
كلكتين	اخبار	آينده سازان	۴/۰۵
راپور علمي	كودك	آه واه	۴/۳۰
اعلانات	جهان ما	اعلانات	۴/۵۵
اخبار	اعلانات	اخبار	۵/۰۰
آذان عصرو حديث	اخبار	والعصر	۵/۰۵
بسوی نور	پرسشهای ديني	آذان عصرو حديث	۵/۱۵
تن به تن	صدای آشنا	ادامه برنامه	۵/۲۰
اعلانات	اعلانات	دستاورد و اعلانات	۵/۳۰
صدای آشنا	زن و جامعه	صدای آشنا	۶/۰۰
اعلانات	اعلانات و گزارش	اعلانات	۷/۰۰
چوانان	اخبار	گزارش و اعلانات	۷/۱۰
اعلانات و گزارش	آهنگ ميهني تجارتي	اخبار	۸/۰۰
اخبار	آيينه شهر	آهنگ ميهني (پشتو)	۸/۵۰
آهنگ ميهني (پشتو) و اعلانات	اعلانات	مرچ سرخ	۹/۰۰
انعكاس	كتاب	اعلانات	۹/۲۵
اعلانات	مباحثه	مشعداران هنر	۹/۳۰
هفت شهر هنر	سريال عشق پيري	سريال اشك و لبخند	۱۰/۰۰
نقدو نظر	هوا و نوا	لابلاي ارشيف	۱۰/۳۰
ورزش	اخبار	زمنزه ها	۱۱/۲۵
زمنزه ها	سلام صبح بخير	اخبار	۱۲/۰۰
اخبار	مباحثه	صبح بخير	۱۲/۵۰
صبح بخير	مرچ سرخ	آزمونگاه ذهن	۲/۰۰
آيينه شهر	مشعداران هنر	پرسشهای طبي	۲/۵۰
كتاب	آذان صبح و حديث	گزارش	۳/۲۰
زن و جامعه	تلاوت قرانكريم	آذان صبح و حديث	۳/۳۵
گزارش	والعصر	تلاوت قرانكريم	۳/۴۰
آذان صبح و حديث	آينده سازان	رهگذر نور	۴/۳۵
تلاوت قرانكريم	دستاورد	شهر ما خاتمه ماست	۵/۰۰
پرسشهای ديني	موسيقي	اردوی ملی	۵/۲۵
كودك		موسيقي	۵/۵۰
موسيقي			

سه شنبه

چهارشنبه

پنجشنبه

جمعه

اسم برنامه	اسم برنامه	اسم برنامه	اسم برنامه
سرود ملي	سرود ملي	سرود ملي	سرود ملي
تلاوت قرانكريم	تلاوت قرانكريم	تلاوت قرانكريم	تلاوت قرانكريم
درس تجويد	درس تجويد	درس تجويد	درس تجويد
موعظه - دعايه و حديث	موعظه - دعايه و حديث	موعظه - دعايه و حديث	موعظه - دعايه و حديث
ورزش صبحانه	ورزش صبحانه	ورزش صبحانه	ورزش صبحانه
اخبار	اخبار	اخبار	اخبار
سلام صبح بخير	سلام صبح بخير	سلام صبح بخير	سلام صبح بخير
اخبار	اخبار	اخبار	اخبار
مرور بر روزنامه ها	مرور بر روزنامه ها	مرور بر روزنامه ها	مرور بر روزنامه ها
ادامه صبح بخير	ادامه صبح بخير	ادامه صبح بخير	ادامه صبح بخير
اخبار	اخبار	اخبار	اخبار
فلم هنري براي اطفال	ويكت	پيشكسوت ورزش	چوانان
اخبار	پسوي خوشبختي	اخبار	اخبار
لاپلاي ارشيف	اخبار	تودي شيبی	آيينه شهر
پشه ني و نورستاني	اقتصاد	پشه ني و نورستاني	فرهنگ مردم
گزارش ولايتي	سينما	گزارش ولايتي	پشه ني و نورستاني
اخبار	پشه ني و نورستاني	اخبار	گزارش
راپور علمي	گزارش ولايتي	پرسشهای ديني	اخبار
آذان جمعه و حديث	اخبار	آذان ظهر و حديث	انعكاس
سيرت النبي (ص)	زن و جامعه	ادامه پرسشهای ديني	آذان ظهر و حديث
برنامه بلوچي	آذان ظهر و حديث	برنامه بلوچي	قضا
پرسشهای ديني	درسهای از قران	مرواريد ها	بلوچي
اخبار	برنامه بلوچي	اخبار	نقدو نظر
هوا و نوا	رنگين كمان	موسيقي ذوقی	اخبار
اوزبيكي و تركمني	اخبار	اوزبيكي و تركمني	پرسشهای طبي
كارتون	مردم و موسيقي	كارتون	موسيقي محلي
اخبار	اوزبيكي و تركمني	اخبار	اوزبيكي و تركمني
جهان حيوانات	كارتون	پوليس	كارتون
موسيقي محلي	اخبار	جهان ما	اخبار
اخبار	هر جا هر رنگ	اعلانات	پيشكسوت ورزش
رهگذر نور	راپور علمي	اخبار	جهان حيوانات
آذان عصر و حديث	اعلانات	آذان عصر و حديث	اعلانات
ادامه برنامه	اخبار	درسهای از قران	اخبار
اردوي ملي و اعلانات	سيرت النبي (ص)	ويكت	پرسشهای ديني
كاروان صدای آشنا	آذان عصر و حديث	اعلانات	صدای آشنا
پرسشهای طبي	ادامه برنامه	صدای آشنا	اعلانات
اعلانات	ورزش هفته و اعلانات	اعلانات	پسوي خوشبختي
شهر ما خانه ما	صدای آشنا	تندرستی	اعلانات و گزارش
اعلانات و گزارش	اعلانات	اعلانات و گزارش	اخبار
اخبارو آهنگ ميهني	صحت وزير داخله	اخبار	آهنگ ميهني (دري)
اعلانات	اعلانات	آهنگ ميهني (پشتو) و اعلانات	اقتصاد
آزمونگاه ذهن	اخبار	سينما	اعلانات
اعلانات	آهنگ ميهني (دري) اعلانات تجارتي	اعلانات	رنگين كمان
بحث هفته	جستجوی حقايق	نمایش تلویزیونی	تودي شيبی
کنسرت	اعلانات	صور خيال	سريال اشك و لبخند
اخبار	گنجينه موسيقي	غزل	مردم و موسيقي
صبح بخير	فلم هنري هندي بنام چيني كن	اخبار	اخبار
مردم و موسيقي	اخبار	صبح بخير	سلام صبح بخير
جستجوی حقايق	صبح بخير	اقتصاد	انعكاس
گزارش	گنجينه موسيقي	مرواريد ها	تودي شيبی
آذان صبح و حديث	نمایش تلویزیونی	نقدو نظر	مرواريد ها
تلاوت قرانكريم	سينما	گزارش	آذان صبح و حديث
سيرت النبي (ص)	گزارش	آذان عصر و حديث	تلاوت قرانكريم
بحث هفته	آذان صبح و حديث	تلاوت قرانكريم	قضا
ورزش هفته	تلاوت قرانكريم	پرسشهای ديني	چوانان
	درسهای از قران	پيشكسوت ورزش	كلكين
	پوليس	موسيقي	تونهلان ورزش
	ويكت		
	موسيقي		

پلان نشراتي راډيو افغانستان

دوشنبه	یکشنبه	شنبه	وقت
آرم راډيو معرفي نشرات	آرم راډيو معرفي نشرات	آرم راډيو معرفي نشرات	۵:۰۰
تلاوت و ترجمه قران کریم	تلاوت و ترجمه قران کریم	تلاوت و ترجمه قران کریم	۵:۲۰
سيرت النبي (ص)	سيرت النبي (ص)	سيرت النبي (ص)	۵:۳۲
سباوون پيغام	نيوی مرغلي	نيوی مرغلي	۵:۴۲
فوتی اعلانونه	سباوون پيغام	سباوون پيغام	۶:۰۰
پښتو خبرونه	فوتی اعلانونه	فوتی اعلانونه	۷:۰۰
کورنی ژوند	پښتو خبرونه	پښتو خبرونه	۸:۰۰
له خوب تر نښتيا	کورنی ژوند	کورنی ژوند	۸:۰۵
دری خبرونه	له خوب تر نښتيا	له خوب تر نښتيا	۸:۳۰
ستوری دادب په آسمان	دری خبرونه	دری خبرونه	۹:۰۰
پښتو خبرونه	کانکور خبرونه	د نن افغانستان	۹:۰۵
راډيو دخلکو غږ	پښتو خبرونه	خواړه او ترخه	۹/۳۰
دری خبرونه	راډيو دخلکو غږ	پښتو خبرونه	۱۰:۰۰
فرمايشی سندری	دری خبرونه	راډيو دخلکو غږ	۱۰:۰۵
پښتو خبرونه	فرمايشی سندری	دری خبرونه	۱۱:۰۰
د قرآن کریم زده کړی	پښتو خبرونه	فرمايشی سندری	۱۱:۰۵
د ماسپښين دلمانځه آذان	ورځپاڼو ته کتنه	پښتو خبرونه	۱۲:۰۰
موسیقی	د ماسپښين دلمان	تفسیر شریف	۱۲:۰۵
نورستانی	دری خبرونه	د ماسپښين دلمانځه آذان	۱۲:۳۵
پشه یی	موسیقی	دری خبرونه	۱:۰۰
بلوچی	نورستانی	د حق پښتگان مثنوی	۱:۰۵
ترکمنی	پشه یی	نورستانی	۱:۳۰
اوزبکی	بلوچی	پشه یی	۲:۰۰
فوتی اعلانونه	ترکمنی	بلوچی	۲:۳۰
تجارتی اعلانونه	اوزبکی	ترکمنی	۳:۰۰
دری خبرونه	پښتو خبرونه	ازبکی	۳:۳۰
د کوچنیانو نړی	فوتی اعلانونه	فوتی اعلانونه	۴:۰۰
ملی اردو	تجارتی اعلانونه	تجارتی اعلانونه	۴:۳۰
اسلام او کورنی سمون	دری خبرونه	دری خبرونه	۵:۰۰
کرهنه او مالداري	د اونۍ ناسته	کرهنه او مالداري	۵:۰۵
پښتو خبرونه او تبصره	عشرانو جرگه	سره مياشت	۵:۳۰
مونډر اوزمونډر اوږد نگو	ورزش	د ځوانانو نړی	۶:۰۰
دری خبرونه او تبصره	پښتو خبرونه او تبصره	موسیقی	۶:۱۳
د تاریخ یوه پاڼه؟	مونډر اوزمونډر چاپیریال	پښتو خبرونه او تبصره	۷:۰۰
ژوند او کیسه	دری خبرونه او تبصره	ترشنه آسمان لاندی	۷:۳۰
پښتو خبرونه	مونډر اوزمونډر هیواد	دری خبرونه	۸:۰۰
حریر خیال	روغتیا او ژوند	د غزل شپه پښتو	۸:۳۰
سندرزی حلی	پاسداران صلح و امنیت	پښتو خبرونه	۱۰:۰۰
ختم نشرات راډيو	پښتو خبرونه	پښتو خبرونه	۱۰:۵۰
	گنجینه سخن	د شپې په څپو کی	۱۱:۰۰
	بزم غزل	بزم غزل	۱۱:۰۰
	ختم نشرات راډيو افغانستان	ختم نشرات راډيو افغانستان	۱۲:۰۰

سه شنبه	چهار شنبه	پنجشنبه	جمعه
آرم راډيو ومعرفی	آرم راډيو ومعرفی	آرم راډيو ومعرفی	آرم راډيو ومعرفی نشرات
تلاوت وترجمه قران کریم	تلاوت وترجمه	تلاوت وترجمه	تلاوت وترجمه قران کریم
سیرت النبی (ص)	سیرت النبی (ص)	سیرت النبی (ص)	سیرت النبی (ص)
نبوی مرغلری	نبوی مرغلری	تفسیر شریف	نبوی مرغلری
سباوون پیغام	سباوون پیغام	سباوون پیغام	سباوون پیغام
فوتی اعلانونه	فوتی اعلانونه	فوتی اعلانونه	فوتی اعلانونه
پښتو خبرونه	پښتو خبرونه	پښتو خبرونه	پښتو خبرونه
کورنی ژوند	کورنی ژوند	کورنی ژوند	ستوری دادب په آسمان کی
له خوب تر رښتیا	له خوب تر رښتیا	له خوب تر رښتیا	دری خبرونه
دری خبرونه	دری خبرونه	دری خبرونه	د کتاب نری
جام جم	تکرار اسلام ونظام	پولیس دتولنی خدمتگار	د جمععی دالی
گنجینه از آرشیف	تکرار اردوی ملی	روغتیا دتولو لپاره	راډیویی مجله
پښتو خبرونه	پښتو خبرونه	پښتو خبرونه	دری خبرونه
شفافیت	راډیو دخلکو غږ	سفر راډیویی	از هر چمن سمنی
دری خبرونه	دری خبرونه	دری خبرونه	پښتو خبرونه
فرمایشی سندری	فرمایشی سندری	کاروان حله	د نور په لور
پښتو خبرونه	پښتو خبرونه	پښتو خبرونه	د منمبر غږ
ورځپاڼه کتنه	دینی مسایل ته ځوابونه	د حق پتنگان	دری خبرونه
دما سپښین دلمانځه	دما سپښین دلمانځه آذان	دما سپښین دلمانځه	تکرار نیش ونوش
دری خبرونه	دری خبرونه	دری خبرونه	نورستانی
انتخابی سندری	موسیقی	گنجینه از آرشیف	پشه بی
نورستانی	نورستانی	نورستانی	بلوچی
پشه بی	پشه بی	پشه بی	ترکمنی
بلوچی	بلوچی	بلوچی	اوزبکی
ترکمنی	ترکمنی	ترکمنی	فوتی اعلانونه
ازبکی	اوزبکی	اوزبکی	تجارتی اعلانونه
فوتی اعلانونه	فوتی اعلانونه	فوتی اعلانونه	دری خبرونه
تجارتی اعلانونه	تجارتی اعلانونه	تجارتی اعلانونه	دیری مجلس
دری خبرونه	دری خبرونه	دری خبرونه	د کوچیانو نری
دینی پوښتنی	زن امروز	بنځه اوتولنه	روغتیا دتولو لپاره
جوانه ها	پښتو خبرونه اوتبصره	د سرتیرو پیغامونه	موسیقی
زنگ مکتب	د افکارو په بهیر کی	تولنه اوقانون	پښتو خبرونه اوتبصره
پښتو خبرونه	دری خبرونه اوتبصره	پښتو خبرونه اوتبصره	د پوهنی غږ
مرکی اورپورتونه	د غزل شپه	راډیو افغانستان او	دری خبرونه اوتبصره
دری خبرونه اوتبصره	پښتو خبرونه	دری خبرونه اوتبصره	مروری بروقایع مهم هفته
د دروازو ترش	فلکور موسیقی	ملی یوالی	ژوند او کیسه
موسیقی	از هر چمن سمنی	دمخدره مواد اضرار	پښتو خبرونه
پرثیان	ختم نشرات راډیو	راډیو درام	د شومدم انگازی
پښتو خبرونه		پښتو خبرونه	راډیویی مجله
د شومدم انگازی		د شومدم انگازی	ختم نشرات راډیو افغانستان
جلوه گاه ذوق		د آهنگونو محفل	
ختم نشرات راډیو افغانستان		ختم نشرات راډیو	

پلان نشراتی رادیو کابل

وقت	شنبه	یکشنبه	دو شنبه
۶/۰۰	آرم رادیو معرفي نشرات	آرم رادیو معرفي نشرات	آرم رادیو معرفي نشرات
۶/۰۲	تلاوت وترجمه قرانکریم	تلاوت وترجمه قرانکریم	تلاوت وترجمه قرانکریم
۶/۲۵	راهیان نور	راهیان نور	راهیان نور
۶/۴۵	نیاز مندیهای شهری	نیاز مندیهای شهری	نیاز مندیهای شهری
۷/۰۰	صبح بخیر همشهری	صبح بخیر همشهری	صبح بخیر همشهری
۸/۰۰	اخبار دري	اخبار دري	اخبار دري
۸/۰۵	موسیقی	موسیقی	سپیده
۹/۰۰	اخبار پښتو	اخبار پښتو	اخبار پښتو
۹/۰۵	زن نماد مهردوستی	حرف های باجواتان	نامه ها و پیام های
۹/۳۰	ورزش و سلامتی	اخبار دري	اخبار دري
۱۰/۰۰	اخبار دري	رادیو دخلکو غږ	رادیو دخلکو غږ
۱۰/۰۵	رادیو دخلکو غږ	اخبار پښتو	اخبار پښتو
۱۱/۰۰	اخبار پښتو	هفت نکین	یکدسته گل
۱۱/۰۵	گنجینه سخن	غرمونیکمر غه	غرمونیکمر غه
۱۲/۰۰	غرمه مونیکمر غه	آذان نماز چاشت و راهیان نور	آذان نماز چاشت و راهیان نور
۱۲/۳۰	آذان نماز چاشت راهیان نور	اخبار پښتو	اخبار پښتو
۱/۰۰	اخبار پښتو	آهنگ های فرمایشی	آهنگ های فرمایشی
۱/۰۵	آهنگ های فرمایشی	اخبار دري	اخبار دري
۲/۰۰	اخبار دري	زمزمه های دلپذیر	صحت برای همه
۲/۰۵	سیمای شاعر در آینه شعر	اخبار پښتو	کابل در گذرگاه تاریخ
۳/۰۰	اخبار پښتو	یکشاخه چند گل	اخبار پښتو
۳/۰۵	اهنگهای فلکلور	اخبار دري	حریر خیال
۳/۳۰	کابل در راه بازسازی	پیشنازان	اخبار دري
۴/۰۰	اخبار دري	موسیقی	آینه معلومات
۰۵/۴	آهنگ های محلی	اخبار پښتو	موسیقی
۳۰/۴	موسیقی	جلوه گاه ذوق	اخبار پښتو
۵/۰۰	اخبار پښتو	اخبار دري	ترانه ها و سخنها
۵/۰۵	در آینه معلومات	ورزش و سلامتی	اخبار دري
۵/۳۰	کابل در گذرگاه تاریخ	موسیقی	رنگین کمان
۶/۰۰	اخبار دري	اخبار پښتو	اخبار پښتو
۶/۰۵	بزم محلی (دیری مجلس)	بزم غزل	در گلستان ادب
۷/۰۰	اخبار پښتو	ختم نشرات رادیو کابل	ختم نشرات رادیو کابل
۷/۰۵	بزم قوالی		
۸/۰۰	ختم نشرات رادیو کابل		

سه شنبه	چهار شنبه	پنجشنبه	جمعه
آرم راديو و معرفي نشرات	آرم راديو و معرفي نشرات	آرم راديو و معرفي نشرات	آرام راديو و معرف
تلاوت وترجمه قرانكريم	تلاوت وترجمه قرانكريم	تلاوت وترجمه قرانكريم	تلاوت وترجمه
راهيان نور	راهيان نور	راهيان نور	دعايه روز جمعه
نيزا منديهاي شهري	نيزا منديهاي شهري	نيزا منديهاي شهري	صبح بخير همشيري
صبح بخير همشهري	صبح بخير همشهري	صبح بخير همشهري	دري خبرونه
اخبار دري	اخبار دري	اخبار دري	ورزش وسلامتي
سپيده	سپيده	سپيده	وقايع مهم هفته
مشرانو جرگه	اخبار پښتو	مشرانو جرگه	اخبار پښتو
اخبار پښتو	قطي عطار	اخبار پښتو	رگين كمان
حرف هاي باجوانان	اخبار دري	مروري بررويدا هاي مهم هفته	اخبار دري
اخبار دري	راديو صدای مردم	زن نماد مهردوستي	صحت براي همه
شقا فیت	اخبار پښتو	اخبار دري	پښتازان
اخبار پښتو	ترانه ها وسختها	راديو صدای مردم	اخبار پښتو
حرف خوش آهنك خوش	غرمونيكمرغه	اخبار پښتو	قطي عطار
غرمونيكمرغه	آذان نمازچاشت	كاروانی از شعر	غرمه مو نيكمرغه
آذان نمازچاشت	اخبار پښتو	غرمونيكمرغه	آذان وراهيان نور
اخبار پښتو	آهنگهاي فرمايشي	آذان نمازظهر	بزمگاه سخن وموسيقى
آهنگ هاي فرمايشي	اخبار دري	اخبار پښتو	جمعه و راديو كابل
اخبار دري	جلوه گاه ذوق	سرود هاي جاويدان	يكشاخه وچند
سرود هاي جاويدان	اخبار پښتو	اخبار دري	اخبار دري
اخبار پښتو	آهنگهاي محلي	درگلسستان ادب	موسيقى
نامه ها وپيام هاي تيلفوني	ميراث هاي گرانبها	اخبار پښتو	اخبار پښتو
اخبار دري	اخبار دري	زنگ مکتب	حرف خوش آهنك
ديري مجلس	كابل درراه بازسازي	پښتازان	اخبار دري
موسيقى	موسيقى	اخبار دري	قطي عطار
اخبار پښتو	اخبار پښتو	صحت براي همه	بزم غزل
هفت نگين	بزمگاه سخن	موسيقى	ختم نشرات راديو كابل
اخبار دري	اخبار دري	اخبار پښتو	
يك دسته گل	زمزمه هاي دلپذير	آموزش قرآنكريم	
اخبار پښتو	اخبار پښتو	اخبار دري	
سيمای شاعر درآينه شعر	حريرخيال	قصه وزنده گي	
ختم نشرات راديو كابل.	ختم نشرات راديو كابل	اخبار پښتو	
		گنجينه سخن	
		ختم نشرات راديو كابل	

نسرین روشنا:

هو له نیکه مرغه. زه د هېواد په شخصي پوهنتونو کې د ژورنالېزم او ادبیاتو په برخه کې محصلینو ته تدریس کوم.

آواز: مخکې تاسو په تلوېزيون کې خبرونه وپیل. اوس د تلوېزيون په پرده نه ښکاري؟ روشنا: زه په لومړیو کې ملي راډیو تلوېزيون ته د راډیویي ویاندویي لپاره راغلې وم، خو د مسوولو کسانو د غوښتنو په اساس زه تلوېزيون ته د ویاندویي لپاره وټاکل شوم. په تلوېزيون کې مې ډېر وخت ویاندویي وکړه. خو په دې ورستیو کې کوم امکانات او اسانتیاوې چې ماته په نظر کې نیول شوې وې د ادارې له خوا برابرې نه شوې، او زه هم د تلوېزيون د پردې نه لرې پاتې شوم، بله کومه خاصه ستونزه نه شته. یوازنی علت یې همدا دی. آواز: نسرین په پښتني ټولنه کې د یوې نجلی یا ښځې څرگندېدل د تلوېزيون په پرده یاد کس ته ستونزې را ولاړه وي، تاسو د دا ډول کومو ستونزو سره تردې دمه مخ شوي یی؟ روشنا: ډېره په زړه پورې پوښتنه، زه نه یوازې چې توهین یا گواښل شوې نه یم بلکې ډېره تشویق او ستایل شوې یم، ان

تر دې حده چې له ماته مې زیاترو قومي مشرانو دا غوښتنه کړې. چې د خپل قوم تخلص دې پر ځان کېږده. دا خبره حقیقت لري، چې پښتني ټولنه تر افغاني ټولني توپیر لري، دا توپیر که د کلتور له اړه وي که په نورو برخو کې، خو ماته مې خپلې ټولني لارې ډېره مینه او وړتیا راکړې، یوه خبره اړینه بولم، که یوه افغانه غواړي زده کړې وکړې خپلې د مینې او علاقې وړ پوهنځی ولولي یا غواړي په زده کړو کې ډېر پرمختگ وکړي، ددې ټولو بریاوو یوازنی لار او کلي داده چې: افغانه باید په پښتني او

افغاني کلتور او اخلاقو سمبال وي، د اخلاقو نه مې موخه، د یوې پېغلې، له کوره وتل، بېرته راتلل، جامې، کرکټر، او ټول کړه وړه دي.

آواز: نسرین! مطالعه کوي، او د کومو علومو مطالعې ته لومړیتوب ورکوي؟

روشنا: د یو ویاند د پاره مطالعه ډېره اړینه ده. یو ویاند باید هر اړخیزه مطالعه ولري، ځکه ویاند په بېلابېلو څپرونو کې ویاندویي کوي، ویاند باید ادب پوه، سیاست مدار، او ټولنپوه وي.

آواز: په کوم ستایل کې غواړي د تلوېزيون په پرده څرگنده شي؟

روشنا: زه غواړم او هڅه کوم چې په افغاني او پښتني کلتور پسرولي د تلوېزيون په پرده را ښکاره شم، خو چې څومره په دې چاره کې توانېدلې یم دا قضاوت به لیدونکي وکړي. زه چې کله تلوېزيون ته راتللم زما یوازنی شرط همدا ؤ چې زه په افغاني کلتور سمبال د تلوېزيون په پرده ښکاره کېږم، ما دا خبره د اطلاعاتو او کلتور وزیر رهین صیب ته هم وکړه، وزیر صیب او د افغانستان د ملي راډیو تلوېزيون مسوولینو ډېره وستایلم، او ما ته یې لا نور جرعت راکړ، حجاب د یوې

مسلمانې ښځې عزت او پرده ده. آواز: ښه ښه نسرین په دې هیله چې زما سره په مرکه کې سترې شوې نه وې او د مرکې په اخر کې د آواز مجلې قدرمنو لوستونکو ته څه ویل لري؟ روشنا: مننه کوم، زما پیغام د آواز مجلې محترمو ولوستونکو ته دا دي، که څوک غواړي د ویاندویي برخې ته راشي لومړی باید مسلکي زده کړې ولري، او بل پوره مینه او علاقه د ویاندویي سره ولري، د یو ویاند د پاره صداقت او اېمانداري تر ټولو لوی قوت په خبر ورکولو کې خپلې ټولني ته دی.

له تاسو هم مننه کوم ښوونکي والری

د افغانستان د ملي راډيو ټلوېزيون ټکره وياند سیر بیات

